

ŽELEZAR

JESENICE, dne 8. septembra 1983

ŠTEVILKA 33 • LETO XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KLB, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Van - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega danka po pristojnem mnenju Štev.: 411/1977

PREDSEDNIK REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS MARJAN OROŽEN DELEGATOM DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Na izredni seji delavskega sveta Železarne je v petek, 2. septembra, ob izročitvi priznanja Železarni za humanizacijo dela, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije dejal:

»Z velikim zadovoljstvom sem sprejel nalogo, da v imenu Zveze sindikatov Jugoslavije podelim vašemu kolektivu visoko priznanje za dosež-

ke na področju zdravstvene preventive, invalidske zaščite in izboljšanja pogojev dela. To odličje zveza sindikatov podeljuje v mednarodnem letu

invalidov, ki ga obeležuje geslo »Polna enakopravnost in sodelovanje invalidov dela«.

Vaš kolektiv gotovo spada med tiste, ki se pomena in uresničevanja tega gesla v polni meri zaveda. V tem pogledu ste lahko zgled drugim delovnim kolektivom. Za organizacijo s tako težkimi pogoji dela, kot je Železarna, sta preventiva in delovna rehabilitacija delovnih invalidov izredno pomembna. Za uresničevanje tega pa se zahteva pravilen odnos do tega vprašanja vseh dejavnikov v kolektivu, sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij in samou-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Izredna seja delavskega sveta Železarne, ki ji je prisostvoval tudi predsednik republiškega sveta ZSS Marjan Orožen — drugi z desne (foto I. Kučina)

IZVOZ — ŽIVLJENJSKA NUJNOST

Sredstva za obveščanje javnosti, samoupravni in politični organi že dalj časa poudarjajo in utemeljujejo pomembnost izvoza za našo sedanjo in bodočo gospodarsko in politično situacijo. V tujini smo močno zadolženi, tovarne potrebujejo reprodukcijski material in rezervne dele, nekatere gradnje s pomočjo tujih kreditov so še v izvajanju, nujno potrebujemo devize za nakup nafte in še nekaterih drugih pomembnih surovin, pa tudi naša družba jih rabi za svoje normalno življenje. Vse to nas nujno sili v čim večji izvoz (vendar ne za vsako ceno), ki bi nam poleg drugega omogočil preživetje sedanjega kritičnega obdobja s čim manjšimi pretresi, kajti brez nekaterih težav in problemov najbrž tudi v bodoče ne bo šlo.

Ta življenjska nujnost izvoza z vso odgovornostjo prizadene tudi našo železarno. Poleg tega, da moramo kot vse druge organizacije združenega dela prispevati svoj delež z izvozom pridobljenih deviz za potrebe skupnosti, jih tudi sami potrebujemo. Določene materiale, kot so elektrode za obločne električne peči, nekatere železove zlitine, nujne rezervne dele in še marsikaj drugega, ni mogoče dobiti pri nas in jih je nujno treba uvoziti. K temu je treba prišteti še določene količine raznih proizvodov, ki jih tudi nabavljamo v tujini, ker nam lastno jeklo ne zadošča za pokritje vseh potreb naših proizvodnih temeljnih organizacij. Za vse to moramo imeti devize, ki jih najbolj zanesljivo lahko zagotovimo predvsem z lastnim izvozom.

Po letošnjem gospodarskem načrtu bi morali izvoziti za 22,6 milijonov dolarjev na konvertibilno in za 17,6 milijonov dolarjev na klirinško področje. Vendar podatki za obdobje januar—avgust kažejo, da smo za načrtovano količino precej zaostali. Res je, da so za to delno krivi objektivni vzroki, kot so premajhna dobava vložka iz tujih virov, občasno pomanjkanje nekaterih železovih zlitin ali okvara na valjarskem ogrodju štel, katerega popravilo je trajalo en mesec. Ob tem pa nikakor ne bi smeli prezreti tudi subjektivnih vzrokov, ki so vplivali na manjši izvoz. Med temi je bila naša lagodnost, pa tudi miselnost, da ni tako hudo, kot govorijo in pišejo in da bomo za naš uvoz že nekako dobili potrebne devize. Poleg tega smo se v letošnjem letu občasno morali spoprijeti pri proizvodnji izdelkov za izvoz z resno kvaliteto problematiko, zaradi česar smo morali za nekatera izvozna naročila oditi dosti več jekla, kot bi bilo pri normalnem poteku proizvodnje potrebno, zaradi tega pa so nastale tudi kasnitve pri izpolnjevanju dobavnih rokov. Včasih so bile tudi težave z naročili, bodisi z odprtim akreditivom ali s čakanjem materiala v skladišču na odplak kupcev.

Zaradi vedno slabšega stanja z devizami, ki jih nujno potrebujemo za naš uvoz in naših lastnih problemov, je bilo nujno treba dodatno ukrepati. Poslovodni odbor Železarne je imenoval posebno delovno skupino, v kateri so poleg vodij temeljnih organizacij, ki veliko izvažajo, tudi vodje služb, ki imajo opravka z izvozno problematiko. Naloga skupine je, da z ustreznimi ukrepi pomaga odstranjevati ovire in težave, ki bi nastale pri proizvodnji izdelkov, namenjenih izvozu, in da pospešuje izvozna prizadevanja, da bomo vsak mesec dosledno dosegali načrtovano količino.

Vendar nam mora biti jasno, da pravega rezultata pri tem ne bomo dosegli, če se ne bomo vsi v železarni zavedali, kako življenjsko pomemben je danes za naše uspešno delo in poslovanje izvoz. Vsak pri svojem delu, od plavžarjev, valjavcev in žebjarjev, vzdrževalcev in delavcev na transportu, do delavcev v službah, bo moral storiti vse, kar je v njegovi moči. Šele, ko bomo to dosegli, lahko računamo na to, da bosta redna proizvodnja in izvoz potekala tako, kot bomo to opredelili v mesečnih operativnih programih. Le na ta način bomo lahko izpolnili naše obveznosti do družbene skupnosti in zagotovili devize za naše lastne, vedno večje potrebe.

Ker je danes jasno, da do konca leta kljub vsem naporom ne bomo mogli doseči z letnim gospodarskim načrtom predvidene izvozne količine, je delavski svet kot cilj postavil nekoliko manjšo količino, in sicer v vrednosti 19,3 milijona dolarjev za konvertibilno in 11,7 milijona dolarjev za klirinško tržišče. Ta cilj je objektivno gledano možno, pa tudi moramo ga doseči, seveda ob naporih in zavzemanju vseh, ki lahko k temu s svojim delom pripomorejo. Šele doseganje tega cilja nam bo omogočilo nabavo tistih surovin in materialov, ki bodo omogočili naše čim bolj normalno obratovanje.

O izvozni problematiki je na svoji zadnji izredni seji razpravljala tudi delavski svet Železarne in je sprejel ustrezne sklepe. Naloga nas vseh pa je, da z vestnim in odgovornim delom letošnji cilj na področju izvoza tudi dosežemo. Odstopanje od tega lahko resno ogrozi naše normalno delo, s tem pa tudi socialno varnost vsakega do nas.

IZVRŠEVANJE INVESTICIJ V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU

Kot je bilo značilno za realizacijo investicijskih načrtov v letu 1982, da se je gibala precej pod načrtovanimi vrednostmi, se ta trend nadaljuje tudi v prvem polletju 1983. Ugotovitev pa ne velja, če izvajamo iz plana investicijskega jeklarna 2, ki tudi v letošnjem letu ni bila priča.

Tako je realizacija investicijskega plana jeklarna 2 (Jesenice), kar kaže na ugodnejšo porabo plani-

(Nadaljevanje na 3. strani)

MNOGA VPRAŠANJA, MNENJA IN STALIŠČA DELAVCEV OSTAJAJO BREZ ODMEVA

»Vodja TOZD in pristojni član poslovodnega odbora za delovno skupnost sta dolžna posredovati odgovor oziroma informacijo v najkrajšem možnem času samoupravni delovni skupini, ki jo zahteva v zapisniku in ki se nanaša na TOZD ali delovno skupnost. Kadar pa se vprašanje nanaša na širšo asociacijo oziroma širši interes delavcev, je odgovor dolžan v ustrezni — posredni ali neposredni — obliki posredovati CPSI, oziroma odsek za informiranje za vso delovno organizacijo s tem, da mu informacijo pripravi ustrezna služba v Železarni.«

Tako v 29. členu opredeljuje pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju v temeljnih or-

ganizacijah združenega dela in delovnih skupnostih delovne organizacije Železarna Jesenice, ki ga je de-

lavski svet Železarne sprejel leta 1975 in dopolnjenega leta 1979. V nadaljevanju isti člen opredeljuje:

»Vodja TOZD oziroma pristojen član poslovodnega odbora za delovno skupnost je dolžan posameznemu delavcu ali samoupravni delovni skupini odgovoriti:

— v 24 urah, kadar se vprašanje nanaša na delitev osebnega dohodka,

— v sedmih dneh, kadar se vprašanje nanaša na dohodkovne odnose,

— v 14 dneh, kadar se vprašanje nanaša na katerokoli drugo področje življenja in dela delavca.

Delavski sveti in izvršilni organi v TOZD, delovnih skupnostih in Železarni so na vprašanja delavcev — delegatov dolžni odgovarjati na prvi naslednji seji.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPREMENJEN REŽIM DELA IN SKRAJNO VARČEVANJE Z ELEKTRIČNO IN OSTALIMI ENERGIJAMI

Poslovodni odbor in poslovodni kolegij Železarne sta zadnje dni veliko naporov vložila v to, kako se organizirati in delati, da bi bila ob splošnem pomanjkanju in omejevanju porabe električne energije čim manj prizadeta redna proizvodnja, od katere je odvisna tudi finančna realizacija, oziroma prodaja, in taka ali drugačna višina naših osebnih dohodkov.

V taki kritični situaciji je bil seveda edini izhod organizirati obratovanje posameznih temeljnih organizacij tako, da bi bilo električne energije, ki nam je dnevno na voljo, čim več za kolikor toliko normalno obratovanje električnih peči, glede na to, da so od jeklene substance odvisne ostale predelovalne temeljne organizacije, ki pa so tudi večji porabniki električne energije. Z drugimi bes-

dami to pomeni, če bi ostali pri sedanjem načinu obratovanja, bi bila najbolj prizadeta elektro jeklarna, s tem pa bi imeli tudi manj jekla za ostale predelovalne TOZD.

Ker je v sobotah in nedeljah na voljo več električne energije, kot med tednom, je TOZD Energetika v sodelovanju s pripravo proizvodnje po opredelitvi na poslovodnem odboru

(Nadaljevanje na 2. strani)

NA IZREDNI SEJI DELAVSKEGA SVETA JE MARJAN OROŽEN PODELIL PRIZNANJE ŽELEZARNI ZA HUMANIZACIJO DELA

Delegati delavskega sveta Železarne so se na izredni seji sestali v petek, 2. septembra. Na dnevnem redu sta bili dve točki, in sicer ukrepi za izboljšanje izvoza v Železarni in podelitev priznanja za humanizacijo dela železarni Jesenice.

Seji delavskega sveta so tokrat prisostvovali tudi predstavniki občinskih, medobčinskih in republiških družbenopolitičnih organizacij, centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in Skupščine občine Jesenice.

Po uvodnem pozdravu delegatov, gostov in ostalih prisotnih sta predsednik poslovodnega odbora Železarne in vodja komercialnega sektorja obrazložila položaj izvozne dejavnosti v Železarni. Zaradi znatnih odstopanj od planskih ciljev v prvih sedmih mesecih je bilo nujno potrebno pripraviti program ukrepov za izboljšanje izvoza. Za realizacijo 31 milij. dolarjev izvoza v letu 1983 je potrebno do konca leta izvoziti še v vrednosti 14,1 milij. dolarjev, kar

pomeni skupaj 29.650 ton izdelkov v zadnjih štirih mesecih.

Predložen je bil tudi predlog vrednosti izvoza za posamezne temeljne organizacije — izvoznice. Strokovne službe bodo v sedmih dneh pripravile tudi predlog dodatnega stimuliranja in penaliziranja rezultatov ter ga posredovale delavskim svetom TOZD in delovnih skupnosti v obravnavo. Predlog morajo delavski sveti sprejeti do 25. septembra, veljal pa naj bi od 1. septembra. Za izpolnitev navedenih ukrepov pa bo treba vso pozornost posvetiti zagotavljanju naročil, pravočasnemu programiranju in doslednemu izvajanju naročil, od vložnih materialov do finalizacije predpisanih kvalitiet.

(Nadaljevanje na 2. strani)

VELIKO NAPOROV BO POTREBNO, DA BOMO DRŽALI KORAK S PLANOM

Značilno za start v zadnji mesec tretjega tromesečja je kritično pomanjkanje električne energije, kar je prizadelo tudi našo železarno, oziroma v tej fazi najbolj elektro jeklarno. Sicer pravijo, da po jutru ne moremo soditi dneva, pa vendarle pogledajmo, kako smo delali prvih pet dni septembra.

V TOZD PLAVŽ so v petih dneh izdelali 2.141,1 tone grodlja in zaostajajo za mesečnim operativnim programom, ki je enak družbenemu načrtu za dva odstotka.

Enak rezultat so dosegli v TOZD JEKLARNA, kjer so izdelali 5.928 ton surovega jekla in za enak odstotek zaostajajo za družbenim planom, ki je enak operativnemu programu.

Spodbudnejši so rezultati pri skupni proizvodnji, ki je bila v petih dneh dosežena v višini 19.287,9 tone in le za odstotek zaostaja za operativnim programom, ki je za spoznanje nižji od družbenega načrta.

Za prodajo je bilo v teh dneh narejenih 4.441,5 tone izdelkov, kar je za dobre tri odstotke manj, kot predvideva družbeni načrt in dva odstotka manj, kot predvideva nekoliko nižji operativni program.

Odstotek idealnega izvrševanja planskih obveznosti po petih dneh je 16,7.

V TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL BODO DOSEGLI ZASTAVLJENE CILJE

Ze več kot mesec dni je minilo od sestanka, ki ga je zaradi slabe proizvodnje v TOZD Valjarna bluming štekel v mesecu juliju sklical predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarn. Na sestanku, ki so mu poleg vodstev in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij TOZD Valjarna bluming štekel, Vzdrževanje in Remontne delavnice prisostvovali tudi člani poslovnega odbora in samoupravnih organov Železarn, so se dogovorili o vrsti ukrepov, ki jih bo treba uvesti, da bi čim prej sanirali proizvodnjo v TOZD Valjarna bluming štekel.

Dobrišen del krivde za nedoseganje planirane proizvodnje v Železarni v prvem polletju moramo pripisati tudi TOZD Valjarna bluming štekel, ki je pomemben člen v proizvodni verigi, saj z vložkom napaja precej temeljnih organizacij. Izpad proizvodnje tukaj torej pomeni ohromitev proizvodnje za celo Železarno. Prav zaradi tega je program sanacijskih ukrepov, ki so jih sprejeli v TOZD Valjarna bluming štekel, Vzdrževanje in Remontne delavnice, še toliko bolj pomemben.

Na omenjenem sestanku so se odločili, da se pripravijo ukrepi, ki bodo pripeljali do normalizacije stanja v TOZD Valjarna bluming štekel. Vse tri temeljne organizacije so pripravile predloge konkretnih ukrepov za izboljšanje situacije, določili pa so tudi nosilce nalog in rok izvajanja vsake naloge ter jih do 15. avgusta po poprejšnji obravnavi na SDS sprejele na delavskih svetih in samoupravnih organih.

Ukrepi, ki so jih sprejeli, so predvsem organizacijske narave, nanašajo pa se tako na področje proizvodnje kot na področje vzdrževanja naprav. Poudarek je bil predvsem na organizacijski povezavi med TOZD Valjarna bluming štekel in TOZD Vzdrževanje ter Remontne delavnice, ki skrbita za vzdrževanje naprav, pa tudi TOZD Strojne delavnice kot dobaviteljem rezervnih delov. Nekateri od sprejetih ukrepov so kratkoročnega značaja, torej jih je treba izvesti takoj, drugi pa so dolgoročnejšega značaja in jih bo potrebno izvajati skozi daljše obdobje. Ti ukrepi natančno določajo, kako je treba ravnati v posameznih primerih, ko pride do zastojev in kako ravnati, ko proizvodnja teče normalno, saj mnogi od novo sprejetih ukrepov niso nič drugega, kot ponovno uvajanje posameznih opravil, ki so nekoč v praksi že bila, pa so jih iz kakršnihkoli vzrokov sčasoma opustili.

Augustovski proizvodni rezultati so že znani, tako da lahko podamo tudi prvo oceno sanacijskih ukrepov, ki jih je navsezadnje bilo treba sprejeti predvsem zaradi slabe proizvodnje v juliju in zaradi izredne potrebe po toploti valjanih trakov v Železarni. Kot vzrok za tako velik izpad proizvodnje v juliju, navajajo v TOZD Valjarna bluming štekel, veliko število zastojev zaradi okvar, slabo delovanje potisne peči, pomanjkanje ljudi, ki je značilno za ta poletni mesec in druge težave.

Rezultati v avgustu so, poudarjajo, neprimerno boljši, čeprav se prihaja do zastojev in čeprav se še dogajajo pomanjkljivosti, ki jih bo treba še odpraviti. Proizvodnja teče bolj organizirano, naprave bolje delujejo, saj so s sanacijskimi ukrepi dosegli tudi več posluha pri vzdrževalcih naprav.

Augustovsko delo kaže na možnost, da bodo do konca leta vendarle doseženi zadovoljivi proizvodni rezultati. Seveda je to naloga, pri kateri se morajo do kraja angažirati tako v TOZD Valjarna bluming štekel kot v TOZD Vzdrževanje in Remontne delavnice, ki sta v tem primeru tudi zelo odgovorni za izpolnjevanje planskih obveznosti. Računajo, da bodo do konca leta sproti lahko predelali iz Jeklarne dobavljeno jeklo, pa tudi zaloge, ki so na začetku leta bile 63.000 ton in so doslej zmanjšane že na 30.000 ton. Glede tujega vložka pa bo težje. Planiranih 17.000 ton slabov in 6.750 ton toploti valjanih trakov najbrž ne bodo uspeli predelati.

MNOGA VPRAŠANJA, MNENJA IN STALIŠČA DELAVCEV OSTAJAJO BREZ ODMEVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

CPSI je dolžan odgovor, ki se nanaša na širši interes delavcev, posredovati v najkrajšem možnem času, vendar najkasneje v 14 dneh.

Tako navaja pravilnik, kaj pa naša praksa? Če samo skrbno preberemo »pregled sestankov samoupravnih delovnih skupin«, ki je redno objavljen v Železarni, v njem najdemo mnogo vprašanj, mnenj, stališč in pobud delavcev oziroma samoupravnih delovnih skupin, ki v glavnem ostajajo brez odmevnosti. Poglejmo samo nekaj zelo aktualnih vprašanj in pobud SDS v navedenem pregledu v 31. številki Železarnja z dne 25. avgusta:

— Delavci v TOZD Remontne delavnice imajo pripombe na sedanji sistem premiranja. Pravijo, da so v proizvodnem procesu potrebni vsi, zakaj potem različna participacija. Vse premije v vseh TOZD, poudarjajo, bi morale biti odvisne od rezultata Železarn. Zakaj je zaradi nedovršene proizvodnje prizadet delavec za strojem, ki nima neposrednega vpliva na zmanjšanje nedovršene proizvodnje. (Podobne ugotovitve navajajo tudi delavci v TOZD Strojne delavnice).

— V isti TOZD delavci predlagajo, da se poveča vrednost bona za malice, glede na rast cen, oziroma vedno manjšo realno vrednost bona.

— V zvezi z ukrepi za izboljšanje stanja v TOZD Valjarna bluming štekel delavci v TOZD Remontne delavnice navajajo, da kljub večkratnim opozorilom še vedno ni rezervnih delov in menijo, da ne moreta dve pripravi dela istočasno pošiljati programov za delo, če imamo pripravo dela, navajajo, naj ona uskladi vse priprave remontov v Železarni in eden naj vodi delo, ne pa kdor hoče. Enodnevnica pa tudi daljše remonte, pravijo, večkrat otežkoča neurejenost in našarjenost (okujina, korenine, olje, masti). Sprašujejo se, zakaj ni vedno časa za odpravo vseh pomanjkljivosti. Dogaja se namreč, da napravo ali stroj popravijo »za silo«, za natančnejše popravilo pa ni časa, ker je pritisk na plan proizvodnje. Navajajo, da so prepričani, da sta sistem in organizacija celotnega vzdrževanja v Železarni nepravilna. Predlagajo, da strokovne službe organizacijo vzdrževanja raziščejo in najdejo ugodne rešitve; vzdrževanje

Za konec si oglejmo še nekaj števil, ki pričajo o boljšem poslovnem rezultatu v avgustu. Na blumingu je bilo v juliju izvaljano 41.000 ton vložka, v avgustu pa 43.200 ton. Na štelu, kjer je bila proizvodnja najbolj kritična, so v juliju adjustirali 12.000 ton trakov, v avgustu pa 17.500 ton. Zastojev pa je bilo v avgustu za 2,5 % manj kot mesec prej.

S takim delom in zagonom, kot so ga pokazali v avgustu, bodo zastavljene cilje do konca leta najbrž dosegli. Samo do kakšnih nepredvidenih zastojev oziroma okvar na napravah ne sme priti, pa čeprav so že precej iztrošene. Prav večji delovni zagon v vseh treh temeljnih organizacijah, pa tudi boljša organizacijska povezanost med njimi, ki je sad pred mesecem sprejetih sanacijskih ukrepov, sta porok za to. Kljub temu, da je bila tokrat reakcija na slabe proizvodne rezultate sorazmerno hitra, pa se vseeno lahko vprašamo, ali je res moralo priti do takšnega izpada proizvodnje, da se je začelo ukrepati?

naj se vsaj delno reorganizira. Premalo je prisoten skupni interes pri izvajanju remontov. Navajajo kot primer, da vzdrževalec dobi žerjav, če pozna žerjavovodja, sicer pa mora nanj čakati po več ur! Sprašujejo, zakaj vzdrževalci nimajo v poslovnem odboru človeka, ki bi usklajeval delo med vzdrževalci in proizvodnjo na strokovni ravni.

— Delavci v TOZD Remontne delavnice bi radi tudi jasno in celovito obrazložitev resničnega stanja in poslovanja Železarn in predloge rešitev sedanjega zelo težkega stanja. Za tako stanje navajajo, je poleg drugih zaviralcev, kriva tudi slaba organizacija dela.

— Delavci v TOZD Energetika so od strokovnih služb zahtevali ustrezno razlago izplačila osebnega dohodka glede na razmerje med čistim osebnim dohodkom na delavca in dohodkom na delavca. Vprašujejo tudi, kako more TOZD Plavž zaključiti polletno poslovanje z izgubo, ko pa vendar berejo, da pomembno presega svojo planske obveznosti.

Koliko koristnih pobud, predlogov, zahtev in vprašanj nam odpira samo bežen pregled sestankov samoupravnih delovnih skupin v treh TOZD. Kaj bi nam šele pokazala celovita analiza vseh zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Glede vprašanj delavci CPSI pošiljajo »informacijo s sestanka samoupravne delovne skupine« s pripombo, naj odgovor pošljejo navedeni SDS in na CPSI, posameznim odgovornim delavcem in službam, vendar največkrat brez odmevnosti. Drugo vprašanje je, kdo v Železarni analizira ostala mnenja, predloge in pobude delavcev? Praktično izgleda nihče, ker tudi na to ni ustrezne odmevnosti.

V uvodu navedeni pravilnik v svojih končnih določbah natančno opredeljuje, da se neizvrševanje določil tega pravilnika smatra kot hujša kršitev delovne dolžnosti! Iz poročil skupne disciplinske komisije se ni bilo zaznati, da bi kdorkoli že odgovarjal za neizvrševanje določil tega pravilnika, čeprav je očitno, da je tega izredno veliko. Ob tem se seveda tudi sprašujemo, kaj delajo odbori samoupravne delavske kontrole v TOZD in delovnih skupnostih, ko na take stvari ne reagirajo, čeprav jih zakon o združenem delu obvezuje, da nadzorujejo izvajanje samoupravnih splošnih aktov, izvajanje sklepov, obveščanje delavcev o vprašanjih, ki so pomembna za odločanje in kontrolo, itd.

Če bomo nadaljevali s tako prakso, bomo, namesto kvaliteto krepili, siromašili samoupravni sistem, zmanjševali interes delavcev za aktivno sodelovanje v samoupravnih organih pa tudi siromašili njegove ustvarjalne ambicije in sploh njegovo osebnost. S takim neodgovornim odnosom povečujemo tudi nezadovoljstvo med delavci, njihovo indolentnost — nezavzetost, brezbržnost, malodušnost. To pa zahteva, da s takšno negativno prakso odločno prekinemo in zahtevamo od vseh odgovorno in dosledno uresničevanje in spoštovanje samoupravnih splošnih aktov in med njimi zelo pomembnega pravilnika, o katerem je bilo govora.

DEVIZNO BILANCO BOMO LAHKO POKRIVALI LE Z ZDRUŽEVANJEM IN LASTNIM IZVOZOM

Vsi dosednji predpisi in gibanje zunanjetrgovinske bilance SOZD Slovenske železarn v prvem polletju nakazujejo, navajajo v informaciji delegatom za prihodnjo sejo delavskega sveta SOZD SZ, da v sedanjih pogojih lahko iščemo rešitve za pokrivanje zunanjetrgovinske bilance le v dveh smereh, in sicer da s sporazumom za zadrževanje dosežemo vključevanje kupcev v celotni naši repoverigi in da z lastnim izvozom dosežemo planirane prilive.

Doslej, navajajo v informaciji, so se kupci s podpisni srednjeročnih sporazumov obvezali združiti 46.618.133 dolarjev, kar se nanaša na dobave jekla v letu 1983, ki so bile predvidene s prodajnim načrtom. Ta samoupravni sporazum je SOZD morala novelirati in takega v juliju ponovno poslati v podpis kupcem. Doslej je samo 32 kupcev vrnilo potrjene novelirane sporazume. Razlog, da ni bilo vrnjenih več je deloma proceduralne narave, večji pa je v tem, da se od kupcev zahteva sprotne združevanje deviz in z njim uporaba tečaja deviz na dan zapadlosti dolga in zaradi tega kupci odlagajo potrjevanje,

da bi obšli ta pogoj. Službe SOZD Slovenske železarn so doslej podpisnikom starega sporazuma poslale obračun deviznega združevanja za obveznosti do 31. maja 1983 in pri tem upoštevale tudi dolgove iz leta 1982, obremenitev za dobave v prvem tromesečju 1983 in vsa letošnja vplačila združenih sredstev v efektivni oziroma po dejanskem stanju in vse nadomestne oblike, kot jekleni odpadki, nakup uvoznih surovin in podobno. Po tem obračunu terjatve do kupcev znašajo 40 milij. dolarjev. Do konca avgusta, pravi v informaciji, bo poslana obremenitev za uvozno substanco za drugo tromesečje.

Rezultati združevanja za obdobje januar—julij kažejo naslednje:

Člen	Jesenice	Ravne	Štore	Skupaj
65	1.024.604	145.120	406.509	1.576.133
66	10.114.610	5.864.796	5.117.829	21.097.235
skupaj	11.139.214	6.009.916	5.524.338	22.673.468

V informaciji delovna skupnost skupnih služb SOZD Slovenske železarn navaja, da na področju deviznega združevanja organizirajo skupno akcijo za povečanje deviznega priliva, vključitev kupcev v premošitvene oblike najemanja kreditov in razgovore z vsemi kupci po posebnem programu.

Da še enkrat ponovimo uvodno ugotovitev, da v sedanjih pogojih lahko iščemo rešitev za pokrivanje devizne bilance le s sporazumi za združevanje, kamor bi morali vključiti kupce v naši celotni repoverigi in da z lastnim izvozom dosežemo planirane prilive.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM ZA RAZVOJ ČRNE METALURGIJE JE DOSLEJ PODPISALO 145 KUPCEV

Samoupravni sporazum za razvoj črne metalurgije v SOZD Slovenske železarn je doslej podpisalo 145 kupcev za okrog 440.000 ton jekla. Manjka še 16 manjših kupcev, ki sporazum še niso vrnil, prav tako pa bo treba ponovno poizkusiti pridobiti k združevanju kupce s področja namenske proizvodnje.

S potekom podpisovanja sporazumov smo se približali planirani vrednosti sredstev za letošnje leto, ker je bil predračun za leto 1983 zasnovan na količini 446.000 ton jekla, v vrednosti prispevka 880 milij. dinarjev.

S skupno aktivnostjo v SOZD Slovenske železarn so bile prek ERC Jesenice kupcem že poslale obremenitve za dobave jekla v prvem polletju v vrednosti 465,5 milij. dinarjev, kupci pa so doslej vplačali že 136 milij. dinarjev.

V smislu obravnave in zaključkov na zadnjih sejah delavskega sveta in izvršilnega odbora ter poslovnih organov SOZD Slovenske železarn, je bilo sprejetih več odločitev, ki naj bi intenzivneje vplivale na nadaljnji potek sporazumevanja.

Vsebinske sklepe za nadaljevanje skupne aktivnosti v SOZD Slovenske železarn ima za cilj:

— da v septembru vzpostavimo koordinacijski odbor samoupravnega sporazuma,

— da v tem roku z osebnimi stiki s kupci skušamo pospešiti uresničevanje sporazuma za razvoj in devize ter sočasno na podlagi kupčeve pripravljenosti oblikujemo seznam kupcev, ki jih bomo v proizvodnji forsirali in tiste, ki jih bomo sankcionirali,

— posebna delovna skupina bo zagotovila izpolnitev informacijskega sistema na računalniku ter zasledovanje realizacije sporazuma.

(Iz gradiva delegatom za sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarn).

SPREMENJEN REŽIM DELA IN SKRAJNO VARČEVANJE Z ELEKTRIČNO IN OSTALIMI ENERGIJAMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

ru in poslovnem kolegiju naredila prerazporeditev dela v TOZD, ki obratujejo v sistemu 5+2, in sicer tako, da v septembru proste dneve nadoknadijo s proizvodnjo v sobotah in nedeljah.

Cilj in namen te prerazporeditve je, da bi kljub pomanjkanju električne energije oziroma omejevanju normalnega pogodbenege odzema v septembru dosegli planirano skupno in gotovo proizvodnjo. To pa je osnova za naše prihodke, oziroma dohodke in seveda naše osebne dohodke. Zato upravičeno pričakujemo, da bodo delavci v TOZD ta razpored sprejeli z vso odgovornostjo do svoje TOZD, delovne organizacije in ne nazadnje do svoje lastne socialne varnosti. S tem, da je del proizvodne med tednom prenešen na sobote in nedelje, je dana edina realna možnost, kot že rečeno, da bosta obe električni peči kar najbolj normalno obratovali.

Pri tem pa je potrebno še posebej poudariti, da s prerazporeditvijo delovnega časa, s poudarkom na sobo-

tah in nedeljah, še ne pokrivamo celotne zmanjšane oziroma dovoljene porabe. Zato bo potrebno skrajno varčevanje pri vseh vrstah energije od elektrike, kisika, komprimiraneга zraka, vode do pare.

Brez težav prav gotovo ne bo šlo, vendar, če bodo vsi prizadeti delavci prerazporeditev vzeli odgovorno, v kar smo prepričani, kajti gre predvsem za njihovo socialno varnost, ki jo lahko zagotovimo samo delo in rezultati dela, potem programski cilji za september morajo biti doseženi. Zrtvovanje prostih sobot in nedelj, da bi privarčevali čim več električne energije, bo izraz velike zavesti naših delavcev, ki bodo seveda tudi kasneje morali z železno disciplino prilagajati svoje delo tako, da bo varčevanje na prvem mestu, hkrati pa doseženi tudi načrtovani cilji.

Težave s pomanjkanjem električne energije bodo še prav posebno prisotne v tem mesecu, medtem ko v prihodnjem mesecu lahko pričakujemo delne izboljšave, ker bo po napovedih 1. oktobra ponovno začela obratovati jedrska elektrarna v Krškem.

NA IZREDNI SEJI DELAVSKEGA SVETA JE MARJAN OROŽEN PODELIL PRIZNANJE ŽELEZARNI ZA HUMANIZACIJO DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

V nadaljevanju seje so delegati poslušali govor predsednika republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Marjana Orožna ob podelitvi priznanja za humanizacijo dela, ki ga je tokrat prejela naša delovna organizacija. V svojem govoru je pred-

sednik spregovoril tudi o gospodarski situaciji in opozoril na vrsto perečih vprašanj, ki jih bomo morali v prihodnje reševati z vso resnostjo. Pozval je železarnje, posebno pa še osnovne organizacije zveze sindikatov, da se odgovorno vključijo v stabilizacijska prizadevanja. Govor predsednika republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije objavljamo v posebnem prispevku.

Z. V.

IZVRŠEVANJE INVESTICIJ V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE V PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

ranih finančnih sredstev, saj so v železnarh porabili za odstotek večjo vrednost od ustvarjene amortizacije v prvem polletju 1983, predelovalci pa zaostajajo za 49 % pri porabi sred-

stev za investicijska vlaganja od ustvarjene amortizacije.

Razpredelnica prikazuje realizacijo investicij v prvem polletju 1983 v primerjavi s celoletnim planom SOZD Slovenske železarnice za leto 1983.

DO	Plan 83	Realizacija v I. pol. 83	% real.	Ustvarjena amortizacija
Ž. Jesenice	3.372.400	648.800	19	1.107.100
Ž. Ravne	2.090.127	999.572	48	474.658
Ž. Štore	693.880	256.335	37	304.057
Ž. skupaj	6.156.407	1.904.707	31	1.885.815
Veriga	137.482	65.747	48	88.334
Plamen	32.640	15.443	47	51.066
Tovil	7.886	3.835	49	23.609
Žična	57.600	6.934	12	16.999
Pred. skupaj	235.608	91.959	39	180.008
SOZD SKUPAJ	6.392.015	1.996.666	31	2.065.823

Primerjava realizacije investicij z zmanjšanim planom SOZD Slovenske železarnice za leto 1983 (odšteta vrednost za jesensko jeklaro 2) pa kaže, da je realizacija v železnari Jesenice 67,5 %, kar v celoti predstavlja realizacijo polletnih investicij za SOZD SŽ v višini 50 %. Tako realizacija investicij v SOZD SŽ pa lahko ocenjujemo za ugodno. To pogojuje dejstvo, da so skoraj vse investicije iz prejšnjih let v teku in da so v zaključni fazi realizacije.

V prvem polletju 1983 pa še vedno niso bile začete prioritete investicije iz srednjeročnega plana razvoja SOZD SŽ, kar bo imelo dolgoročne posledice, saj je vedno manj možnosti za sklenitev potrebnih finančnih konstrukcij. Prav tako je bilo v prvem polletju 1983 predloženih več novih investicijskih programov v skladu s srednjeročnimi in letnimi plani delovnih organizacij SOZD SŽ, pa še niso bili potrjeni bodisi na inštitutu Ljubljanske banke ali na ustreznih komisijah za oceno investicijskih programov. Taki programi so: dopolnitev jeklarne in valjarne v železnari Štore, razširitev proizvodnje VAC žice v železnari Jesenice, aglomerirani praški — II. faza železarnice Jesenice, priključna sedla za vozila v železnari Štore, kroglični ležaji v Žični, itd.

Iz tega je razvidno, da se tudi letos delovne organizacije SOZD SŽ soočajo z nerešenimi problemi financiranja, zamudnega verificiranja investicij ustreznih organov (vedno ostrejši kriteriji za investicije), kar onemogoča ali zavlačuje pričetek novih, tudi manjših investicijskih namer, čeprav pomenijo prestrukturiranje in modernizacijo proizvodnje ter uvajanje novih proizvodov.

STANJE INVESTICIJ 30. JUNIJA 1983 ŽELEZARNA JESENICE

Jeklarja 2: Še vedno ni urejeno financiranje izgradnje nove jeklarne, čeprav je bil investicijski projekt spremenjen tako, da bo potekala realizacija naložbe v dveh fazah. Celotna investicijska vrednost je 14.538.000.000 din, od tega prva faza 11.929.000.000 din. V teku so samo pripravljala dela (njihova predračunska vrednost je 38 mio din), za katera je bilo doslej izplačano 31,2 mio din.

Naprava za vakumiranje jekla — I. in II. faza: Naložba je bila prijavljena januarja 1981, po planu izgradnje je bil predviden pričetek obratovanja v prvem tromesečju 1982. Realizacija kasni, tako da se poskusno obratovanje predvideva v drugi polovici leta 1983. Predračunska vrednost je bila zvišana že v letu 1982, in sicer na 264,94 mio din. Plačil je bilo do roka poročanja 190,83 mio din, angažiranih pa 226,12 mio din.

ŽELEZARNA RAVNE

Modernizacija jeklarne: Nova investicijska vrednost je 1.566.273.000 din, angažirano pa je 1.374.266.000 din. Predvideno fizično dokončanje naložbe je četrto tromesečje letos, poskusno obratovanje nekaterih naprav pa v letu 1984 (vakumska ponovna peč jeklarne I, vpihavanje žilidnih dodatkov, odprševanje v jeklarni I).

Modernizacije jeklolarne: Nova investicijska vrednost je 442.992.000 dinarjev, od česar je angažirano 442.360.000 din.

Obrat je v poskusnem obratovanju od 15. maja 1983. Redno obratovanje je predvideno 1. januarja 1984. Krožna peč bo dobavljena v tretjem tromesečju letos. Predviden pričetek obratovanja je v tretjem tromesečju 1984.

Modernizacija kovačnice: Nova investicijska vrednost je 716.502.000 din, angažirano pa je 686.705.000 din. Naložba je v glavnem zaključena in daje zadovoljive rezultate. Finančno bo zaključena v septembru. Peč za termično obdelavo iz uvoza je že prispela in je v montaži. Poskusno obratovanje se bo začelo v zadnjem tromesečju letos. Adjustaža kovačnice bo zaključena do konca tretjega tromesečja letos (manjka mostni žerjav).

Modernizacija valjarne — III. etapa: Investicijska vrednost je 180.000.000 din, angažirano je 153.444.000 din. Naložba je v začetni fazi. Kontinuirna peč za termično obdelavo je zaključena, v teku so gradbena dela na aneksu k valjarni.

ŽELEZARNA ŠTORE

Izgradnja jeklovleka: Nova investicijska vrednost je 340.808.000 din, angažirano je 333.652.000 din. Nadaljuje se montaža in dobava še manjkajoče opreme, tako da bi manjkajoča dela bila zaključena do konca oktobra 1983. Obrat je delno v poskusnem obratovanju že od oktobra 1982.

Litina za hidravliko in sanacijska proizvodnje: Nova investicijska vrednost je 112.580.000 din, angažiranih pa je 109.938.000 din. V livarni litine za hidravliko so bila zaključena montažna dela in oprema stavljena v poskusno obratovanje. 23. junija je bil izveden tehnični pregled in pridobljeno dovoljenje za poskusno obratovanje. Komorna žarilna peč bo dovršena v avgustu. Brusilnica v Podplatu pa poskusno že obratuje.

TOVIL LJUBLJANA

Razširitev in modernizacija: Naložba je v fazi poskusnega obratovanja. Gradbena dela so bila zaključena v letu 1982, v drugem tromesečju letos so izvajali zunanja dela (ozele-nitev in urejanje) v okolici novega skladiščnega objekta z aneksom.

Od domače montirane opreme je galvanska linija v poskusnem obratovanju in poteka zelo uspešno. Zadnja faza galvanskega postopka, to je sušenje galvaniziranih elementov, bo izvedena s sušilnimi centrifugami, kar je v fazi končne montaže s predvidenim rokom poskusnega obratovanja v drugem polletju.

V oddelku za plinsko cementacijo so v teku elektromontažna dela, dobava opreme za oddelek termične obdelave pa kasni. Potrebno je rešiti še napajanje oddelka za termično obdelavo z NH₃ plinom, kar pa kasni zaradi zamude pri izdelavi projekta, naročenega pri SMELT. Tudi manjkajoče proizvodne opreme iz uvoza letos ni bilo mogoče nabaviti.

Sicer pa teče proizvodnja redno, pri tem pa se načrtovani parametri primerjajo z doseganjem v proizvodnji.

Ce-odštejeemo manjkajočo uzvožno opremo, je naložba fizično zaključena 99 %.

PLAMEN KROPA

Skladišče gotovih izdelkov: Naložba je v teku in še ni prišla v fazo poskusnega obratovanja. Do podaljšanja izgradnje prihaja tudi zaradi zamud pri gradbenih delih in administrativnih zastojih (čakanje na razna soglasja). Tudi investicijska vrednost se je povečala, in sicer na 49.364.000, kar je povezano z zvišanjem gradbenih stroškov. Višji stroški izvirajo iz razširitve skladišča in višje izvedbe zgradbe zaradi uskladitve z obstoječim objektom.

Naložba je fizično zaključena 96 %, pričetek obratovanja je ocenjen na oktober 1983.

VERIGA LESCE

Rekonstrukcija pocinkovalnice in izgradnja čistilne naprave: Prva linija za galvanizacijo v bobnih je pričela s poskusnim obratovanjem v decembru 1982 in se še vedno nadaljuje. Predvidene dobave sestavnih delov druge linije in opreme za vodočistilno napravo v maju letos še vedno niso realizirane, tako da se tudi z montažnimi deli ni pričelo. Montaža naj bi se pričela takoj po dospelih opremi, druga linija naj bi bila predvidoma pripravljena za testiranje v septembru in oktobru, galvana pa bi prešla v fazo poskusnega obratovanja v novembru 1983, tudi z drugo linijo in vodočistilno napravo.

Od predračunske vrednosti 66.645.000 din je bilo plačanih 58.498.000 din, kar predstavlja 89 % fizične realizacije.

Dopolnitev in modernizacija proizvodne opreme TOZD Tovarna industrijske opreme: V decembru 1982 je bila v samoupravnih organih potrjena naložba za modernizacijo opreme, uvedbo sodobne tehnologije in posodabljanja tehnične izvedbe elementov industrijske pnevmatike in hidravlike. Proizvodnja se bo povečala dva in pol krat, kar bo doseženo izključno z nabavo uvozne (iz klirringa) in domače opreme, brez gradbenih del, in s posodabljanjem organizacije in tehnologije proizvodnje. Realizacija naložbe poteka v predvidenih terminskih rokih, pri tem pa je bilo porabljenih 62.670.000 din sredstev od predvidenih 151.171.000 din. Realizacija je 41 %.

ŽIČNA CELJE

Razširitev proizvodnje sit kot sestavni del prostorske sanacije: Na Hudinji je pričela Žična z izgradnjo proizvodne hale in nadstrešnice v izmeri okrog 2.800 m². Tudi v prvem polletju 1983 so z gradbenimi deli nadaljevali, tako da je objekt skoraj v celoti dokončan. Kljub temu, da gre do gradbena dela h kraju, pa dokončen namen uporabe nove hale še ni določen, kar bo pozneje povzročilo določene težave. Osnovni namen je bil v začetku preselitev proizvodnje sit in njena razširitev, vendar so se ob tem pojavili novi programi, kot so proizvodnja acetijskih naprav, ki pa še ni dokončno oblikovana in drugo.

Predračunska vrednost je 44.604.000 din, od tega so za naložbo v prvem polletju porabili 6.934.000 din, vendar so v tem zajeta tudi vlaganja v proizvodna osnovna sredstva.

ŽELEZARNE RAVNE

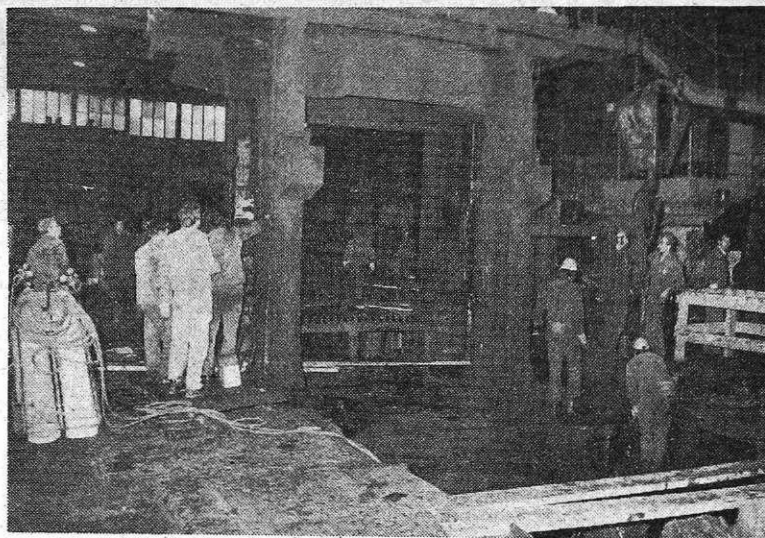
Proizvodna hala za krožne žage in trdine: Zaključek gradbenih del je bil na tem objektu že v jeseni 1982, nato se je v to halo razširila proizvodna krožnih žag, v montaži pa je bila oprema za proizvodnjo trdin. Obe naložbi sta bili zaključeni in objavljeni pri SDK, tako da proizvodnja v prvem delu hale redno teče, pri karbidnih trdinah pa so v fazi poskusnega obratovanja.

Povečana investicijska vrednost na 36.000.000 din je bila z obračunom zaključena v višini 35.449.000 din. Za projekt karbidnih trdin pa je bilo od predvidene investicijske vrednosti 58.012.000 din porabljenih 43.365.000 din.

Posodobitev proizvodnje pnevmatskih strojev in naprav: Prvega julija 1981 je delavski svet SOZD SŽ potrdil to naložbo, in sicer kot prvo fazo posodobitve zastarele proizvodnje pnevmatskih vrtilnih strojev in naprav za rudarstvo, gradbeništvo ipd. Zaradi administrativnih postopkov in problemov s financiranjem pa se je začetek izvajanja naložbe zavlekel do aprila 1983, tako da so vsi termini izgradnje prestavljeni za leto in pol. Tako se predvideva začetek poskusnega obratovanja v marcu 1984. Tudi potrjena predračunska vrednost je manjša in je 47.150.000 din, kar je krito izključno z lastnimi sredstvi. Do konca polletja 1983 je bilo plačil za 42.816.000 din. V glavnem se izvajajo gradbena dela, ki tečejo sedaj po novem terminskem planu in bodo zaključena do konca leta 1983.

(Gradivo za 8. sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarnice, katera bo 16. septembra na Jesenicah.)

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Redni remont valjarne debele pločevine poteka po planu (foto S. Kokalj)

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 12. DO 18. SEPTEMBRA

12. septembra, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Titova 1-A, Jesenice, tel. št. 81-117;
13. septembra, LEON MESARIČ, vodja TOZD Žebljarna, Titova 3, Jesenice, tel. št. 81-216;
14. septembra, SREČO MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107-A;
15. septembra, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Titova 1-A, Jesenice, tel. št. 81-727;
16. septembra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, tel. št. 88-012;
17. septembra, JANKO PERNE, vodja invest. razvoja, Titova 20, Jesenice, tel. št. 81-904;
18. septembra, BORIS PESJAK, vodja FRS, Cesta revolucije 2-A, tel. št. 82-726.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah in nedeljah ter praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železnari, svoje vtise vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 12. 9.	MATIJA URH	MATJAŽ KELVIŠAR
TOREK — 13. 9.	JANEZ ARH	KAREL KOBLAR
SREDA — 14. 9.	SAŠO DOLŽAN	ALOJZ VARL
ČETRTEK — 15. 9.	FLORIJA MLAKAR	JANEZ JAKŠIČ
PETEK — 16. 9.	BOGOMIR SVETINA	MARTIN BRUMAT
SOBOTA — 17. 9.	DUŠAN BAK	BORUT CEGNAR
NEDELJA — 18. 9.	JOŽE RAVNIK	ZDENKO CUND

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 12. do 17. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in II. obratna ambulanta — dr. Janez Zaleteč.

POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.
DISPANZER ZA BORCE: dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 17. septembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
V soboto, 17. septembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.

ČLANOM ZVEZE INŽENIRJEV IN TEHNIKOV JESENICE

Obveščamo vse člane ZIT, da organizirata stojno in elektrotehniško društvo ogled ladjedelnice Split in znamenitosti otoka Vis 24. in 25. septembra.

Odhod letala je v zgodnjih jutranjih urah z letališča Brnik do Splita. Po ogledu ladjedelnice je organiziran prevoz na otok Vis, kjer bo prenočevanje. Povratek proti Brniku z letalom je v nedeljo v večernih urah.

Stroški ekskurzije so za člane ZIT 4.550 din, za nečlane 6.550 din. Prijave sprejemata tov. Cegnar, tel. 2038 in tov. Zupan, tel. 2561, najkasneje do 14. septembra.

Ob prijavi je potrebno vplačati 1.500 din, otali znesek pa do 16. novembra. Prevoz na Brnik in nazaj si zagotovi vsak sam.

ZIT JESENICE

UPOKOJENCEM DELOVNE SKUPNOSTI KSI

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje vabi vse svoje upoko-jence na dvodnevni avtobusni izlet v Pulj, ki bo 17. in 18. septembra. Cena izleta je 1.350 din, ostale stroške krije sindikat. Svoji plačajo polno ceno izleta 2.850 din.

Prijavite se lahko do 15. septembra pisno Lojzki Legat — tajniku OOS delovne skupnosti KSI, ali na interno telefonsko številko 2007, kjer boste izvedeli tudi ostale informacije o izletu.

UPOKOJENCEM TOZD STROJNE DELAVNICE

Obveščamo vse naše upoko-jence in njihove svojce, da izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice organizira v sredo, 14. septembra, ob 10. uri PIKNIK na KRESU nad Koroško Belo, in ne kot je bilo prvotno objavljeno v Radiu Jesenice.

V primeru dežja bomo o eventualni preložitvi obvestili preko radia Jesenice

TOZD Valjarna bluming štekel

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 26. avgusta, je bila 4. redna seja odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Darko Celarc. Po pregledu sklepov zadnje seje, ki ga je delegatoma posredoval namestnik vodje TOZD, so ugotovili, da so sklepi izvršeni, razen dveh sklepov, ki ostanejo še v veljavi. Člani so ob tem pripomnili, da imajo ostale TOZD premalo razumevanja za njihove težave.

V nadaljevanju so obravnavali poročila o doseženih proizvodnih rezultatih za mesec julij. Iz poročila je bilo razvidno, da je bila gotova proizvodnja dosežena 76,3 %, blagovna pa 66,9 % v odnosu na plan. V sedmih mesecih pa je bila gotova proizvodnja dosežena 92,1 %, blagovna pa 80,7 % v odnosu na družbeni, oziroma 89,0 % na operativni plan. Zaradi slabih proizvodnih rezultatov so bili slabši tudi finančni rezultati in bo,

so poudarili na seji, potrebno dosledno izvajati že sprejete sklepe za izboljšanje stanja. Na bluming valjarskem stroju je bilo 41,5 % zastojev. Izplen na šteklju je bil 0,3 % nad planiranim, slabši pa je bil na blumingu zaradi previsokih glav. Odbor je menil, da je izplen na blumingu premalo raziskan in naročil vodstvu TOZD, da v najkrajšem času ugotovi, kje so vzroki za nedoseganje plana. Skupno z ustreznimi službami pa naj se prouči, do katere meje je še dopustno kvaliteto čiščenje slabov, ker se po ponovnem ogrevanju in valjanju spet pojavljajo napake.

Analiza stroškov za mesec julij izkazuje 38.899.297,55 din zvišanja. Pri vložnem materialu je okrog 18.075.906 din, pri predelavi pa 20.832.391 din zvišanja stroškov. Analizo je odbor sprejel z naslednjimi pripombami: pri naslednjem planiranju naj se bolj upoštevajo slabši za preveljanje prek potisne peči, knjigovodja pa naj v finančnem poročilu ločeno izkazuje izplen za bluming štekel.

Odbor je po obravnavi potrdil operativni plan za september, skupno z bilanco vložka. TOZD Valjarna bluming štekel potrebuje za izpolnitev planskih nalog 43.000 ton surovega jekla. Operativni plan je enak družbenemu, le razdelitev po uporabnikih je delno spremenjena. Iz materialne bilance pa je razvidno, da je plan proizvodnje pokrit z jeklom. Sklenili so, da se vnese sprememba plana, in sicer: prodaja pločevine se zniža za 300 ton, za kolikor se poveča plan toplo valjanih trakov za potrebe TOZD Hladna valjarna Bela S. K.

Železarski globus

KENIJA

Prve študije o gradnji prve integrirane kenijske železarnice ob obali Indijskega oceana v bližini mesta Mombasa, katere je izdelalo avstrijsko podjetje Austroplan, so bile pred kratkim predložene v obravnavo kenijski vladi. Železarna, ki bo valjala vroče in hladno valjane trake ter pločevino, naj bi leta 1990 imela zmogljivost 300.000 ton trakov letno in leta 2000 800.000 ton. Ker v Keniji ni premoga, primerneža za koksiranje, predvideva študija obratovanje plavža na oglje, ki ga bodo pridobivali iz lesa s posebnih plantaz. V maju so bili predstavniki kenijske vlade na Japonskem, kjer so se pogovarjali o možnostih sodelovanja japonskih investitorjev pri tem projektu. Japonske železarnice so sedaj tudi glavni dobavitelj železarskih izdelkov v to afriško državo in jih je leta 1980 uvozila 180.000 ton.

TOZD Hladna valjarna Jesenice

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V ponedeljek, 29. avgusta, je bila 4. redna seja odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD HV Jesenice, ki jo je sklical in vodil predsednik odbora Dušan Prešern. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da sklep o reorganizaciji notranjega transporta ni realiziran, ostali sklepi pa so uresničeni.

V nadaljevanju seje so člani odbora ugotovili, da je operativni plan za julij, ki je bil znižan za 300 ton, presežen za 0,36 %; dosežena proizvodnja je bila 2358 ton. Poudarjeno je bilo, da na Siemag valjarskem stroju okvara še vedno ni popravljena, ker je to povezano z novimi investicijami.

Stabilizacijski program je bil v glavnem dosežen, oziroma so bili iz-

polnjeni posamezni cilji, razen pri žvepleni kislini, proizvodnji dinamov trakov in jekel. Poraba žveplene kisline je bila večja zaradi neobratovanja galične (pomanjkanje delavcev v vložka teh kvalititet). Razveseljiv je podatek, da se je storilnost povečala pri nenormalnih pogojih (zmanjšana zmogljivost Siemaga, pomanjkanje delavcev).

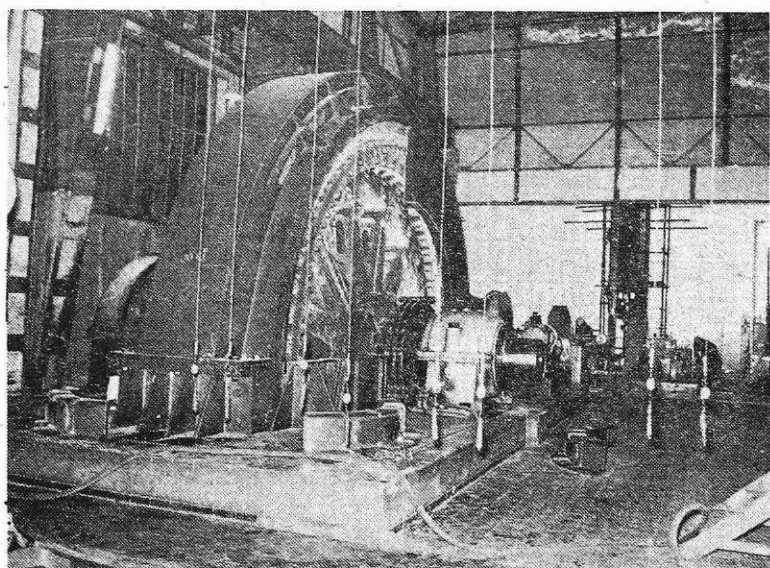
Pri pregledu reklamacij so člani odbora ugotovili, da je bila samo ena, kar je izredno zadovoljivo glede na vložek, ki je bil na voljo. Člani odbora so potrdili znižani plan za september v višini 2350 ton. Od tega je planirano 1640 ton za prodajo in 500 ton dinamov ter 200 ton jekel.

SEO (oddelek za nagajevanje) je posredoval odboru za gospodarstvo nova izhodišča za stimulacije za proizvodnjo kvalitetnih HVT. V tem predlogu so osnovna izhodišča za proizvodnjo kvalitetnih HVT v preteklem letu, zato se je izhodišče nekoliko dvignilo. Člani odbora so potrdili nova izhodišča v predloženi obliki.

Člani odbora so sklenili, da se odpadni sodi protektana prodajo po 100 din, denar pa se nakazuje v sindikalno blagajno. Na prošnjo krajevnih skupnosti Podmežakla so člani odbora sklenili, da se poravna delovnih stroškov ob praznovanju njihovega krajevnega praznika.

Sejo so člani odbora zaključili s potrditvijo nagrade delavcu HVJ za vestno in požrtvovalno delo na Siemag stroju, predvsem za pripravljenost za delo v prostem času.

SS

Remont v strojnici valjarne debele pločevine (foto S. Kokalj)

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne delovne skupine, katerih pregled sestankov objavljamo danes, so obravnavale predvsem zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za avgust, nekatere pa tudi posamezne zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za julij. Kot običajno bomo v pregledu povzeli predvsem tista stališča, predloge in vprašanja delovnih skupin, ki se nanašajo na ožjo obratno problematiko.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. Čeprav misli iz obsežnih pripomb SDS v zvezi z vrednotenjem delovnih nalog (razvidom) običajno v pregledu ne povzemamo, ne kaže prezreti ugotovitve, do katere je prišla SDS vodstvo TOZD, saj so osebni dohodki eno najbolj občutljivih vprašanj, ki pomembno vpliva na medsebojne odnose in seveda tudi na produktivnost dela. Med drugim pravi takole: »Vemo, da meritve obremenitev za posamezna delovna mesta niso bile izvedene in so bile le ocenjene. Menimo, da ocena kriterijev pogojev dela za našo TOZD ni pravilna in se zdalec ni približek dejanskemu stanju. Približno ocenimo pogoje dela lahko podaja le tisti, ki v obratu dela na delovnem mestu, kjer ima širši pregled nad delovanjem temeljne organizacije. Ne more pa pogoje dela ocenjevati tisti, ki se le sprehodi skozi obrat in ne pozna niti dejanske specifične organizacije dela temeljne organizacije.« Ob tem SDS vprašuje, po kakšnih kriterijih je ovrednoteno delo vodstva TOZD, o posameznih kriterijih in podobno. Na koncu pa odločno zahteva popravke in obenem izraža bojazn, da bodo proizvodni delavci zopet v podrejenem položaju v primerjavi z vzdrževanjem in službami. SDS trdi, da so opisi delovnih nalog od delovodij naprej »nepravilni, nepravilni, netočni in nedoločeni.« »Kdor od vodstva TOZD Plavž bi se strogo držal opisov delovnih nalog in jih izpolnjeval, bi bil lahko zaposlen le dve uri na izmeno.« V zvezi s poslovanjem v prvem polletju pa ugotavlja, da je zaskrbljujoča visoka poraba reducenta na VP2. Vzrok za to je popolna iztrošenost ognjevarne obzidave (6 let). Tudi za kavperje pravijo, da so nujno potrebni generalnega remonta. Surovine, ki jih morajo uporabljati (siderit), pa so po njihovi oceni »metalurško neprimerne za predelavo«. Vse to zvišuje lastno ce-

no proizvoda. SDS je ocenila tudi stanje kadrov, ki je kritično predvsem na ključnih delovnih nalogah (kavperist, vodja merilne postaje, delovodja VP). »Ta kriza je tako globoka, da člani ožjega vodstva TOZD zamenjujejo oziroma nadomeščajo delovodje VP.« SDS aglomeracija 1, 2 in 3 menijo, da »pri tako dobrem izpolnjevanju planskih obveznosti (za planom so zaostali samo 0,9 %) ne more biti toliko izgub v TOZD«. Predlagajo tudi, da bi bila lista z osebnimi dohodkom zaposlenih v TOZD Plavž vpogled na oglasni deski. SDS plavž 1 pa glede poslovnega poročila za prvo polletje meni, »da plan ni ravno vspešno postavljen, če se praktično z večjo produktivnostjo večja tudi izguba v TOZD«. SDS plavž 2 v zvezi s poslovanjem opozarja le na »slabe osebne dohodke, ki niso primerni težkemu delu«. SDS plavž 4 pa meni, »da je potrebno na vseh ravneh poudarjati in se zavzemati za mesto, ki plavžarstvu v tehnološkem procesu izdelave končnega izdelka pripada (vzdrževanje, nabava, ...).« »Menimo, da je dobro delo jeklarne pogojeno edino z izredno dobrim delom visokih peči.«

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektro peči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontifilv 1 in 2, priprava ferolegur, predelava talinilihi odpadkov, kamnolom Trebež ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS so obravnavale predvsem vrednotenje delovnih nalog (razvid), sporazum o ustanovitvi interesne skupnosti za razvoj smučarskega centra Kobla ter spremembe sporazuma o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti. Ob slednjem SDS priprava ferolegur opozarja na pripombo, ki so jo vnesli v zapisnik 4. novembra lani, pa »še ni nič storjenega.« Pravijo, »da še danes ni dovolj poskrbljeno za varnost pri razkladanju ferolegur na rokah oziroma za postavitve zaporne rampe«. SDS ponvično gospodarstvo 1 je med drugim obravnavala tudi stanovanjske težave svoje sodelavke, podobno pa na stanovanjske probleme dveh sodelavcev opozarjata tudi SDS ponvično gospodarstvo 2 in 3.

V TOZD LIVARNA so delavci na skupnem zboru obravnavali poročilo o polletnem poslovanju, razvid del in nalog, spremembo delovnega časa ter spremembe sporazumov o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti, SIS za področje železniškega prometa ter SIS elektrogospodarstva SRS za obdobje 1981-1985. Pod razno je bilo med drugim pojasnjeno, da je nova črpalka, ki je potrebna za normalno obratovanje samonakladača, Payloader 500, že naročena in pripravljena pri firmi Eckmann in bo nadomestni del odposlan železarni, čim bodo zagotovljene devize.

Člani SDS adjustaža bluming 1, 2 in 4 (TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL) so se na sestankih SDS dogovorili, da bodo za otroke sodelavca iz TOZD Žičarna, ki se zdravijo na pariški kliniki, prispevali enodnevni osebni dohodek.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS lužilnica + priprava vložka 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 2. septembra tretjo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Srečko Žen. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da predlog za nagajevanje pri stiskanju papirja še ni dokončno pripravljen in je v delu.

Sprejeli so informacijo, da je bilo odobreno linearno povečanje cen varilno dodatnim materialom za 58 % in je s tem upoštevan zaostanek iz lanskega leta. Ker pa je bilo ostalim proizvajalcem elektrod v Jugoslaviji odobreno linearno povečanje, so nastala zopet velika odstopanja. Zato je delavski svet TOZD zahteval, da strokovne službe Železarnice zahtevajo od republiške skupnosti za cene, da se zadeva uredi in da so cene teh izdelkov v vseh republikah usklajene.

Obravnavali so poročilo o doseženih proizvodnih rezultatih v avgustu. Ugotovili so, da je bila skupna načrtovana proizvodnja dosežena 134,9 %, vendar je bila pri varilno dodatnih materialih le 81 %. Načrt ni bil izpolnjen pri oplačsenih elektrodah (zaradi velike odsotnosti zaradi dopustov in izvoza drobnih dimenzij elektrod). Pri VP žici pa je zaostanek zaradi slabe oskrbe z vložkom. V primerjavi z osmimi meseci lanskega leta je opazen padec proizvodnje oplačsenih elektrod. Zato je nujno, da se delo v oplačevalnici bolje organizira, posebno na oplačevalni liniji 1.

Ugotovili so tudi, da je bilo od 500 ton planiranega izvoza realizirano 463 ton. Primanjkljaj bodo nadoknadili v septembru. Iz rezultatov je bilo razvidno, da TOZD izpolnjuje obveze do izvoza, ki so velike, vendar je treba oskrbeti tudi domače tržišče, zato bodo morali delati tudi v prostih sobotah.

Sprejeli so predlog operativnega plana za september v skupni količini 1560 ton. Operativni plan proizvodnje je aglomeriranega praška je za 20 ton manjši od družbenega, ker ni predvidena realizacija tega programa.

Potrdili pa so tudi izvozne obveze za september, ki so 450 ton elektrod.

Sprejeli so analizo izvršenih nadur v juliju in ugotovili, da je zaradi povečanja stojnin pri razkladanju vagonov treba pregledati organiziranost in zaposlenost delavcev v tem oddelku. Obenem je treba pregledati cenik za razkladanje surovin in vnesti potrebne popravke. Potrdili so tudi predlog predvidenih nadur za avgust in september.

Obravnavali so predlog tehnične izboljšave št. 2725 »sprememba plašča elektrode Emona« avtorja Slavka Bizilja in jo pozitivno ocenili. V plašču je bila zamenjana zdravju zelo škodljiva surovina, poleg tega pa je bilo s spremembo nekaterih surovin v plašču dosežen tudi prihranek pri surovinah. Zato je odbor potrdil prvo izplačilo posebnega nadomestila v višini 36.780 din. Poleg tega se je odbor strinjal, da se avtorju zaradi zelo ugodne ocene oddelka za varstvo pri delu prizna še nagrada 5.000 din za izboljšanje delovnih pogojev. Skupno posebnega nadomestila je 41.780 dinarjev.

Potrdili so drugo izplačilo posebnega nadomestila za tehnično izbolj-

šavo št. 2576 »zamenjava haumanita z železovim oksidom in lesno moko pri elektrodi Jadran S«. Nadomestilo je 92.680 dinarjev in si ga delijo avtorji Ivan Mesec, Janez Zaveljčina, Jernej Markež, Milan Vovk in Mirko Podgoršek.

Razpravljali so tudi o doseženih osebnih dohodkih v juliju. Ugotovili so, da ima TOZD Elektrode v poprečju nizke osebne dohodke, velik pa je porast življenjskih stroškov, zato so priporočili vodstvu TOZD, da pregleda možnosti za višje osebne dohodke.

Sprejeli so informacijo o usklajevanju pripomb na razvid delovnih nalog in se strinjali s pripombami, sprejetimi na delavskemu svetu TOZD Elektrode.

Ob koncu seje so dvema društvoma odobrili po dva zavitka elektrod za izvedbo srečelova.

S. M.

SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Naslednja, 8. seja delavskega sveta SOZD Slovenske železarnice bo v petek, 16. septembra, ob 9. uri v restavraciji Kazina na Jesenicah. Predsednik Alojz Janežič delegatoma predlaga v razpravo in potrjevanje naslednja vprašanja:

— Poslovanje SOZD Slovenske železarnice in izvajanje samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije SRS o skupnih osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebno in skupno porabo.

— Devizno poslovanje SOZD Slovenske železarnice (informacijo objavljamo).

— Informacijo o združevanju sredstev za razvoj črne metalurgije (informacijo objavljamo).

— Imenovanje koordinacijskega sveta v skladu s samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije.

— Poročilo o izvajanju investicij v SOZD Slovenske železarnice v prvem polletju letos (informacijo objavljamo).

— Obravnavo zaključkov prve problemske konference zveze komunistov v SOZD Slovenske železarnice in imenovanje strokovnih komisij.

Pred sejo delavskega sveta se bo sestal na deseti seji izvršilni odbor delavskega sveta. Predsednik Jakob Medja za sejo, ki bo 13. septembra, predlaga isti dnevni red, kot je predložen delavskemu svetu.

3. strojna adjustaža 1, 2, in 3 ter valjarna 1, 2 in 3. SDS lužilnica + priprava vložka 2 zahteva, da se zaradi mraza in bližajoče se zime ponovno namestijo okna, na vstopu SCAP linije pa kabino. SDS lužilnica + priprava vložka 3 v zvezi s poslovanjem TOZD oziroma glede odprave izgube pripominja, da je treba med ukrepe poimensko zapisati zadolžitve posameznikov, med njimi tudi odgovornih oseb iz predhodnih TOZD in članov poslovnega odbora. Pod razno SDS zahteva, da se katalog delovnih nalog z usklajenimi pripombami javno objavi na oglasnih deskah (za celotno HVB in železarno). Vprašuje tudi, zakaj ni bilo poprejšnje obravnave o povišanju obračunskih postavk po SDS. Zanimaja jih, kdaj bo urejeno mazanje na žerjavu 221, kako se bo uredilo vprašanje žigosanja kartic glede na oddaljenost garderob in prevoze, kdaj se bo povečala vrednost bona in zakaj zmanjka toplega obroka. Za pisarno lužilnice pa zahtevajo, da se uredi prezračevanje, tako kot je to urejeno v pisarni CBL. SDS žarilnica 2 zahteva v zvezi s polletnim poslovanjem meni, da bi kazalo plan prilagajati glede na dohod vložka. Vprašujejo tudi (podobno kot več drugih SDS), kakaj polletno poslovno poročilo obravnavajo tako pozno šele potem, ko so ga obravnavali že vsi delavski sveti. Pod razno pa opozarja, da se bliža zima ter vprašuje, »kdaj bo narejena obljubljena kabina na vstopu linije CRNO«. Zahteva tudi, da se pipe v kopalnici čimprej popravi ter da se dvigne vrednost bona za malico. SDS žarilnica 2 zahteva, da se HVB zagotovi zadostno število žerjavovodij. Petodstotno povišanje obračunskih postavk pri osebnem dohodku se SDS zdi premalo (glede na življenjske stroške), predlaga tudi povišanje vrednosti bona za malico. Delavci na stroju zahtevajo, da se reši vprašanje, kaj je z 18. podstavkom, pa tudi, da se generalno popravi hladilni klobuki, ker se pri nekaterih vetrilo kar samo izklopi. Delavci na liniji pa vprašujejo, kdaj bodo postavljena vetrobranska stekla na vstopu linije (že 13. januarja so prejeli obvestilo, iz katerega je bilo razvidno, da je denar v te namene že namenjen). SDS žarilnica 3 tudi predlaga zvišanje vrednosti bona za malico. Ker se delavci, ki delajo po sistemu 4+1, ne morejo udeleževati običajnih izletov in piknikov, predlagajo, da bi to vprašanje zanje uredili na drug način. SDS žarilnica 4 v zvezi s poslovnim poročilom za I. polletje vprašuje, »kako je z realizacijo programa investicij od 1. 1. 1983 do 31. 12. 1983 (poročilo stran 14) glede menjave tračnic za žerjavno progo v hali B.« Vprašanje utemeljuje takole: »Odobreno je 2.500.000 din sredstev, obračunano pa 486.552,80 din, ne da bi kdo koga videl, da je tračnice menjal (!). Na strani 15 in 16 v poglavju »Pregled odobrenih, angažiranih in koriščenih sredstev po programu amortizacije za leto 1983« ni predvidena zaščita za varnost in vetrobran za operaterja na vstopnem delu linije CRNO, čeprav je bilo to odobreno (dopis in odgovor na vprašanje SDS z dne 13. 1. 1983). Ali je to mogoče zajeto kje drugje? Želijo odgovor. Tudi njihovo pripombo o gradivu za samoupravne aktivnosti navajamo v celoti: »Skupina ugotavlja, da je več ali manj uspešno predelala 51 dekagramov gradiva za samoupravne aktivnosti za mesec avgust, če lahko govorimo o uspešnosti in kvaliteti razprave in obravnavi tolikšnega gradiva (106 listov). Sprašujemo ali smo

KJE SO BILI MLADI IZ OSNOVNE ORGANIZACIJE ZSMS TOZD VZDRŽEVANJE?

Ne vem, če sem ravno najbolj polklican za to, da presojam delo in aktivnost mladih v TOZD Vzdrževanje, toda pobudo za današnji prispevek sem dobil 31. avgusta, ko je bilo na letnem kopališču v Ukovi prvenstvo Železarnice v plavanju.

Dobro uro pred začetkom tekmovanja sem bil iz naše TOZD še sam in, moram priznati, da mi je bilo tesno pri srcu ob pogledu, koliko udeležencev so imele ostale TOZD. Pozneje so prišli še štirje naši sodelavci. Predvsem moram pohvaliti Božidarja Černetca, ki se, kljub temu, da je doma na Bledu, udeležil tekmovanja vsako leto. Blizal se je čas začetka tekmovanja, mi pa še vedno nismo imeli tekmovalca v skupini najmlajših, to je do 25 let starosti. Bili smo edina ekipa, ki ni imela tekmovalca v tej kategoriji. Ker pravila tekmovanja omogočajo, da v mlajši skupini lahko nastopi starejši tekmovalci, smo to možnost izkoristili. Tako smo imeli v vseh kategorijah v obeh disciplinah (prso in prosto) po enega tekmovalca. Moram reči, da smo bili kar uspešni.

Po končanem tekmovanju posameznikov je moral vsak referent za šport posamezne TOZD ali vodja ekipe sestaviti tudi štafeto (4 x 50 m prosto), ki MORA imeti po enega tekmovalca iz vsake starostne kategorije. Štafeto smo pripravili tudi mi. V drugi skupini štirih štafet smo celo zmagali z veliko prednostjo. Imeli smo tretji najboljši čas vseh nastopajočih štafet. Toda ob razglasitvi rezultatov smo zvedeli, da smo diskvalificirani. Vzrok? V štafeti nismo imeli tekmovalca iz kategorije do 25 let (beri: mladina!). Medtem ko je bilo v tekmovanju posameznikov dovoljeno, da starejši tekmovalci lahko nastopi v skupini mlajših, to pri štafeti ni bilo mogoče. Priznam, da sem bil prvi hip zelo razburjen in mogoče celo jezen na vodjo tekmovanja. Ko pa sem ponovno pregledal razpis, sem ugotovil, da ima vodja tekmovanja prav. Tako smo zaradi neaktivnosti mladih v naši TOZD izgubili v štafeti bronasto medaljo, točke, ki jih dobi štafeta, bili pa smo tudi ob točki, katere prinaša ekipna uvrstitev. Če pomislim, da se vse točke seštevajo tudi v skupni uvrstitvi na vseh športnih področjih, smo izgubili kar precej.

TO PA SAMO ZARADI TEGA, KER SE IZ CELOTNEGA TOZD VZDRŽEVANJE TEKMOVANJA NI UDELEŽIL NITI EN MLADINEC. Naj povem, da je imela prav naša ekipa dva, že kar lepo osivela tekmovalca. Zato javno vprašujem, kje je aktivnost ZSMS v naši TOZD? Zakaj je aktivnost mladih v oddelku vzdrževanja HVŽ povsem zamrla? Oglašna deska ZSMS v naši delavnici je prazna že od 1. maja. Medtem smo praznovali dan borca, dan vstaje slovenskega naroda, praznik krajevne skupnosti SAVA in končno občinski praznik 1. avgust. Tudi sestankov aktivna ZSMS v našem oddelku vzdr-

ževanja že dolgo ni več, čeprav so bili ti med delovnim časom. Aktivnost ZSMS v Železarni in v posameznih TOZD bi morale spodbujati tudi druge družbenopolitične organizacije, pa naj gre za aktivnost na športnem, delovnem ali družbenopolitičnem področju. Tako pa vlada med nekaterimi aktivni ZSMS v Železarni, kot na primer v oddelku vzdrževanja v HVŽ, popolno mrtvilo, čeprav so mladi prav v tem oddelku v ogromni večini. Morda je temu vzrok odhod kar dveh zaporednih predsednikov ZSMS v drugo TOZD.

Vem, da imajo mlajši raje razne družabne in zabavne prireditve, kar je razumljivo. Prav pa bi bilo, da bi svojo aktivnost pokazali tudi drugje. Predvsem športna tekmovanja, katera imamo v okviru Železarnice, bi morali prav mladi bolj obiskovati. Nema lokrat sem prav mlade opozarjal na razna tekmovanja in pred dnevi dobil tudi tale odgovor: »Tebi

je lahko, ko si skoraj vsak dan na bazenu. Uvrstil se boš v sam vrh ali pa tik pod njim. Jaz pa playam le nekajkrat na leto.« Da temu ni tako, naj povem, da sem s prsim slogom (ki je mnogo počasnejši od kravla) nastopil v svoji skupini tudi v disciplini 50 m prosto in se uvrstil neke na repu. Toda s tem nastopom sem prinesel ekipi TOZD Vzdrževanje nekaj dodatnih točk. Zato ponovno poudarjam, da na takih tekmovanjih ne gre za uvrstitev posameznika, pač pa ekipe. Končno pa takšna tekmovanja temeljijo na množičnosti udeležbe in so predvsem rekreativnega značaja. Vsestranska športna aktivnost pa ima končno pozitivni vpliv tudi na delovnem mestu. To vem iz lastnih izkušenj.

Naj ta prispevek ne vpliva negativno in kritično na nekatere posameznike v ZSMS naše TOZD, ki se trudijo po svojih močeh, pač pa naj spodbudi k bolj aktivnemu delu širši krog mladih na vseh področjih. Upam, da se na prihodnjih športnih tekmovanjih v okviru Železarnice ne bom zamenjal okrog sebe, kje so mladi tekmovalci iz naše TOZD.

Janko Fon

4. SEJA SVETA ZSMS SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

V ponedeljek, 5. septembra, je bila v prostorih SOZD Slovenske železarnice četrtja seja sveta ZSMS. Po pregledu sklepov prejšnje seje je Srečo Kavčič poročal o aktivnostih v zvezi z organizacijo srečanja mladih jugoslovanskih železarn Skopje '83. V zvezi s tem so se dogovorili o enotni rešitvi finančnih in ostalih problemov, ki so nastali v zvezi z udeležbo na srečanju. Na srečanje bodo mladi odpotovali z avtobusom že v četrtek, 8. septembra. Avtobus bo odpeljal z Jesenic s parkirnega prostora Železarnice ob 19.30. Ustavil se bo v Lescah in v Radovljici, kjer bodo vstopili mladinci iz Verige in Plame. Zborna mesto za ostale udeležence iz delovnih organizacij SOZD Slovenske železarnice bo ob 21. uri na avtobusni postaji v Ljubljani. Zbor vseh udeležencev srečanja je v železarni Skopje, od koder se bodo odpeljali v 80 km oddaljen športno-rekreativni center železarnice Skopje na Mavrovem. Po razmestitvi v hotelu bo skupna večerja. V soboto, 10. in v nedeljo, 11. septembra, bodo aktivnosti po programu, ki ga bo pripravil organizator. Organizirana bodo športna tekmovanja v šestih disciplinah, kviz, sestanke koordinacijskega odbora SSO OUCMJ, brigadna konferenca MDB »Norbert Weber« in kulturne prireditve. Vračali se bodo v nedeljo ponoči. V Ljubljano bodo prispeli v ponedeljek, 12. septembra, popoldan.

Člani sveta so obravnavali samoupravni sporazum o organiziranju in akcijskem delovanju SSO OUCMJ, pravilnik o organiziranju MDB »Norbert Weber« in pravilnik o organiziranju srečanja mladih v športu in kulturi. Določili so tudi predstavnika sveta ZSMS SOZD Slovenske železarnice, ki bo v Skopju podpisal pristop sveta k formalno-pravnemu

organiziranju in akcijskem delovanju SSO OUCMJ.

V nadaljevanju sestanka so analizirali srečanje borcev NOV in mladine, ki je bilo 23. julija v Štorah. Izoblikovali so predlog o obliki in programu teh srečanj v bodoče. Predlog bo podal predstavnik sveta ZSMS na skupnem sestanku z aktivom ZB NOV SOZD Slovenske železarnice in koordinacijskim odborom sindikata. Člani sveta so imenovali komisijo za podelitev priznanj »najboljši mladi delavci samoupravljalci SOZD Slovenske železarnice« in »mladi inovator SOZD Slovenske železarnice«. Priznanja bodo podelili na programsko-volilni konferenci sveta ZSMS sestavljene organizacije decembra 1983.

Predsednik sveta je poročal o polletnem delu sveta. Ugotovili so, da je bilo veliko narejenega, čeprav z rezultati niso zadovoljni. Poleg s programom začrtanih akcij je svet ZSMS aktivno sodeloval z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in upravnimi organi v SOZD. Aktivno in enakopravno so se vključevali v razprave in dajali konstruktivne pripombe. S tem so tudi utrjevali ugled mladinske organizacije, kot si ga zasluži. Ne gre vedno gladko, velikokrat zaškrbijo. Mladi moramo s konstruktivnim in strokovnim pristopom prispevati delež k reševanju problemov gospodarske stabilizacije in premagovati podcenjevanje mladinske organizacije, ki je še vse preveč prisotno. Mladinska organizacija je posebna po svoji sestavi. Članstvo se iz leta v leto menja, tako da v njej težko doseči in zagotoviti kontinuiteto dela in se izogniti nihanju aktivnosti.

Iz razprave na poročilo so oblikovali izhodišča za nadaljnje delo mladih v SOZD Slovenske železarnice.

Sr.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

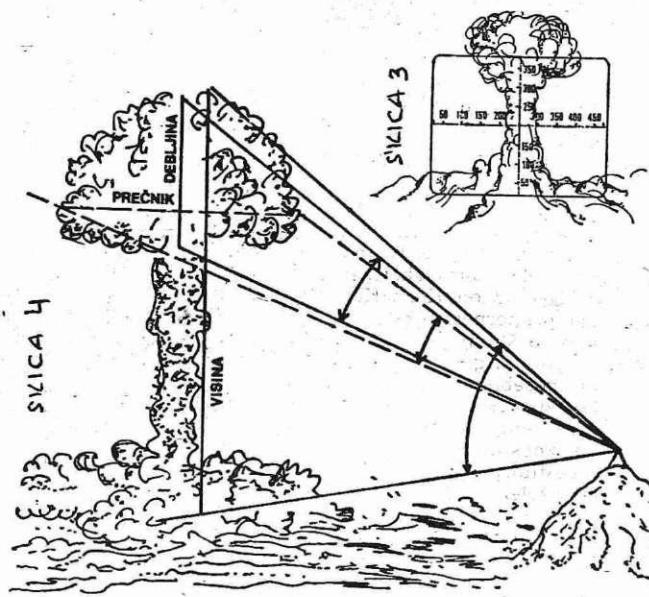
DELO VIZUALNO OPAZOVALNIH POSTAJ OB JEDRSKEM NAPADU

DOLOČEVANJE KOTNIH VREDNOSTI VIŠINE VRHA RADIOAKTIVNEGA OBLAKA V OBDOBJU OD 20 DO 100 SEKUND

Višina vrha radioaktivnega oblaka, izmerjena v obdobju od 20 do 100 sekund, se potem uporabi za določitev jakosti eksplozije. Dežurna izmena opazovalcev meri samo kotno vrednost vrha radioaktivnega oblaka v tisočinkah s pomočjo kompleta KMNH. (glej skico 2)

Čas prispetja zvoka eksplozije do vizuelno opazovalne postaje uporabimo za določitev oddaljenosti ničelne točke eksplozije do same opazovalne postaje. Meri se v sekundah t.j. od nastanka svetlobnega bliska pa do prispetja zvoka do samega opazovalca.

Azimet osi dimnega stebra jedrske eksplozije uporabimo za določitev ničelne točke. (glej skico 3)

Določijo ga opazovalci s pomočjo kompleta. Meri se pa takoj od začetnega delovanja jedrske eksplozije, vrednosti azimuta se izražajo v stopinjah in vnašajo v za to namenjeni formular.

Tako dobljene in izmerjene podatke komandir postaje uredi, jih kodira in javlja preko komunikacijskih zvez v center. Dobro uigrana ekipa opazovalcev opravi to delo v času 2 do 3 minut.

Po prvem delu opazovanja dežurna ekipa izvaja nadaljnje opazovanje, spremlja radioaktivni oblak in v 9 minutah po jedrski eksploziji ponovno izvaja meritve (višina, debelina in premer) radioaktivnega oblaka ter ponovno preveri kotne vrednosti. Tako dobljene podatke komandir sporoča ponovno v center.

Če imajo na opazovalni postaji meteorološki komplet, izmerijo tudi te podatke: temperaturo zraka in zemljišča, smer in hitrost vetra, vertikalno stabilnost zraka in stopnjo oblačnosti. Te podatke javljajo prav tako v center.

Nočno opazovanje je oteženo vsled slabe vidljivosti in intenzivnejšega svetlobnega bliska. Vendar je mogoče opraviti meritve vezane na svetlobni blisk in zvok jedrske eksplozije. Glej skico 4 — meritve kotnih vrednosti višine, debeline in premera radioaktivnega oblaka.

Nadaljevanje

res samo formalni glasovni aparat, ko je že 80 % obravnavanega gradiva bilo sprejeto na forumih oziroma samoupravnih organih, ki naj bi odločali šele, ko se delavci opredelijo na SDS ali zborih delavcev. Drugič o takih gradivih ne bomo več razpravljali. »SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 pod razno predlagata, da premijo v skupnih službah prejmejo takrat, ko bo 80 % proizvodnih TOZD izpolnilo operativni plan, pa tudi, da se pri določanju časa za žigosanje kartic upošteva oddaljenost in stanje garderob. Zaradi kvalitete in večkratnega pomanjkanja toplega obroka in cene suhe malice je treba po njihovem mnenju povečati vrednost bona za malico. SDS adjustaža 2 in strojna adjustaža 2 predlagata, da »se poslovno poročilo obravnava pred sejo delavskega sveta«. Pod razno pa zahtevata, da se nad CBL linijo namestijo okna, na vstopu SCAP linije pa kabino. SDS adjustaža 3 in strojna adjustaža 3 vprašujeta, zakaj se polletno poslovno poročilo ni obravnavalo na SDS pred zasedanjem delavskega sveta v TOZD HVB in »kdo je za to odgovoren«. Pripombe imata tudi k programu ukrepov za odpravo izgube: »SDS meni, da so večinoma vsi programi posplošeni ter da ni nobenih konkretnih programov ukrepov. SDS meni, da večina programov ukrepov že spada v delovne dolžnosti vodilnih v TOZD«. Zanima ju tudi, zakaj se informacija o delovnem času »ni obravnavala na SDS pred zasedanjem delavskega sveta železarnice«. Člani SDS ponovno opozarjajo tudi na slabo kvaliteto zaščitnih rokavic, kar vpliva na povečanje porabe. Skupini nadalje opozarjata, da je treba v hali in garderobah popraviti razsvetljavo in da so remontu na SISL liniji nekvilitetno opravljeni, medtem ko za SSSL vprašujejo, zakaj ni predvidenih remontov. Adjusterji pa pravijo, da je nujno treba nabaviti nove povezovalne stroje, stare pa čimbolj kvalitetno popraviti. Vprašanje odgovornosti v zvezi z izvajanjem programa samoupravnih aktivnosti postavlja tudi SDS valjarna 2: »Glede informacije o predlogu pričetka dela SDS meni, da se mora ugotoviti, kdo je odgovoren, da SDS šele sedaj (30. 8.) razpravlja o predlogu (to je šele potem, ko je sklep že sprejel delavski svet železarnice). SDS meni, da je potrebno proti odgovornim osebam uvesti disciplinski postopek in o ukrepih obvestiti svet SDS.« Zanima jih tudi, »zakaj vodja TOZD ni obvestil delavski svet TOZD o izdaji odločb za delo v izjemni situaciji (motnje na trgu) za ZRM za 20. avgust.« SDS valjarna 3 pod razno vprašuje, zakaj ni odgovorov na vprašanja iz prejšnjih sestankov SDS, zakaj se mora delovna storilnost povečati na račun nadur (ob sobotah), kolikšna je cena ure za ugotavljanje delovne prisotnosti in od kod so vzeta sredstva za ure. Predlagala je, da naj samoupravna delavska kontrola preveri pravno-močnost odločb, ki jih dobivajo na ZRM za delo ob prostih sobotah. Obenem meni, da bi se v sobotno proizvodno delo lahko vključevali tudi delavci iz administracije in vodstveni delavci.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica, karisti ter odprema. SDS hladna valjarna 3 in adjustaža hladne valjarne se pritožujeta nad stanjem v kopalnici: tuši niso urejeni, pipe so pokvarjene, voda za

umivanje pa je enkrat samo vroča, drugič pa samo mrzla. SDS lužilnica pod razno meni, da so do premije upravičeni tudi tisti, ki delajo na dure, »saj s svojim delom prav tako doprinesejo k boljši proizvodnji in doseganju plana«. Pritožuje se tudi nad delom vzdrževalcev, ker so naprave stare in iztrošene, popravila pa se ne izvajajo redno.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna 1-1, 1-2, 1-3, 1-1, 1-2 in 1-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna ter adjustaža. SDS vodstvo TOZD se pod točko »vprašanja in odgovori« pridružuje vprašanju glede sanacije lužilnice, ki ga je eden od članov »preko svoje SDS naslovil na poslovodni odbor« (objavljamo ga posebej). SDS so razpravljale tudi o kvalitetni problematiki. DS Žičarna 1-2 je ugotovila, da so glavni vzroki za reklamacije pomanjkljivo luženje, zamešnje kvalitete, večkrat pa tudi malomaren odnos do dela. Predlagala je, da se za vse izmene zagotovi res usposobljena lužilca, ki naj za kvaliteto luženja tudi odgovarjajo. Prvi lužilci pa bi morali izvajati kontrolo in skrbeti, da bodo vsa sredstva za luženje v redu. Pri slabo luženi žici je potrebno ponovno luženje in nakladanje nazaj na sidro, torej dodatno delo. Žičar mora o težavah, ki nastopajo zaradi luženja, takoj obvestiti delovodjo, ker bo drugače posledice neustrezne kvalitete nosil sam. SDS žičarna 1-3 v zvezi z julijskimi proizvodnimi rezultati (plan so izpolnili le 84,76 %) ugotavlja, da je med poglavitnimi vzroki tudi prevelika odsotnost žičarjev (do 37 %). Ugotavljajo, da se podobni rezultati v juliju kažejo že več let, zato bi morali o njihovih vzrokih posebej razmišljati. V zvezi s tem ugotavljajo, da je v njihovi TOZD zaposlenih precej delavcev, ki imajo svoje družinske člane zaposlene v drugih delovnih organizacijah (Almira, Vezennine, Iskra, Bača), ki so imeli letošnji kolektivni dopust istočasno in da je normalno, da so ga tedaj koristili tudi delavci žičarne, katerih svojci so tam zaposleni. Poleg tega sta v juliju tudi dva praznika, ki jih marsikdo želi vključiti v čas svojega dopusta. Omembe vredna se jim zdi tudi pripomba, da je za mesec julij že vnaprej znano, da bodo osebnih dohodki, ki so odvisni od doseženih proizvodnih rezultatov, slabši kot v ostalih mesecih v letu (dopust pa se obračunava bolje kot redne ure). Tudi na sestanku se SDS do doka podrobno analizirali vprašanje kvalitete problematike, še posebej vprašanje reklamacije iz žebeljarne in elektrodelnega oddelka. Kot vzroke med drugim omenjajo nepazljivost žičarjev, iztrošenost vlečnih bobnov ter smenjalnih košev, včasih neprimeren notranji transport ter luženje. Glede luženja menijo takole: »Luženje je proces, kjer se lahko samo v osnovi upoštevajo konstante in določena razmerja med posameznimi komponentami, vse ostalo pa je znanje, izkušnost in vestnost delavca, ki se z luženjem ukvarja. Za trajno rešitev tega problema bi morali začeti pri usposabljanju lužilcev.« Pod točko »vprašanja in odgovori« SDS meni, da je nujno treba izboljšati pogoje pri izdelavi trapezne žice. V zadnjem času je namreč na programu vse več tanjših dimenzij in je stanje še slabše. Zato je treba montirati stikala pri zapletu žice. Tako bi zmanjšali zastoje zaradi pretrgov, poleg tega pa razbremenili delavca, ki mora nenehno paziti, da se žica ne zaplete. Če bi to vprašanje rešili, bi lahko

en sam delavec delal na več strojih, meni SDS. Vprašujejo tudi, če je predvidena ponovna namestitev podstavkov za lužilna sidra v II. polju žičarne I. SDS žičarna II-2 pod zadnjo (osmo) točko predlaga, da se pri izračunu premij upošteva tudi odvijanje nekvilitetne lužene VAC žice, ker je zaradi tega pri menjavi koloti na HVŽ linijah dosti zastoja. Poleg tega tudi norme ne morejo izpolnjevati tako, kot bi hoteli. SDS poziva lužilnico, da se stanje popravi, tako glede delovne kot tehnološke discipline. SDS patentirnica 1 želi, da bi ob čiščenju proge in svinčevih kopelih dobivali mleko. Zanima jih tudi, koliko časa bodo morali delo v patentirnici opravljati z manjšim številom delavcev kot je normativ. SDS pocinkovalnico skrbi pomanjkanje vložka za pocinkovalno progo I: »Ta mesec nismo obratovali cel teden, zato bo izpad proizvodnje viden.« SDS adjustaža pa vprašuje, kdaj se bo povečala vrednost bona za malico, »saj topli brok niti po kvaliteti niti po kalorični vrednosti ni primeren za delavca v proizvodnji«.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

KAJ JE S SANACIJO LUŽILNICE V HVJ?

Ker TOZD Žičarna nima svoje lužilnice, vse storitve pri površinski pripravi žice opravi TOZD Hladna valjarna Jesenice. Vendar opazoma, da iz leta v leto pada kvaliteta lužene žice. Posledica slabo lužene žice je nižja hitrost vlečenja (do 34 %), večja poraba votlic (do 100 kosov), 1000 ton žice (plan 60 kos/1000 ton), slabša kvaliteta vlečene žice (dimenzijska odstopanja, vdrtja površina, nekvilitetna bakrena prevleka na površini žice itd.) ter višji ostali stroški pri predelavi žice (slabši izplen, višja poraba vl. praškov, zastoji na žičarniških strojih zaradi ponovnega luženja žice, višji transportni stroški itd.).

Vzroki za to naj bi bili zastarele in iztrošene lužilne naprave in neustrezna kadrovska zasedba v lužilnici. Kontrola kvalitete lužene žice, ki jo izvaja OTK, potrjuje, da bi z novo amortizirano lužilnico zmanjšali lužilne napake tudi do 70 %! Ker se predvideva izgradnja nove lužilnice za žico šele v letu 1987, je po odločitvi poslovnega odbora potrebno do začetka izgradnje izvršiti sanacijo stare lužilnice. Po podatkih vodstva TOZD HVJ je sanacija razdeljena na kratko in dolgoročno. Čeprav je TOZD HVJ izdala vsa potrebna naročila, z določenimi deli v okviru kratkoročne sanacije pa se je v letošnjem letu celo pričelo, so predstavniki iz vodstva TOZD Remontne delavnice, Vzdrževanje in TOZD HVJ iz nam nepojasnjenih razlogov prenehali s sanacijo lužilnice.

Ker ne dobimo odgovora na vprašanje, zakaj je prišlo do nove odločitve, želimo, da nam poslovodni odbor Železarnice da ustrezno pojasnilo. Da je stanje izredno pereče tako glede kvalitete lužene žice kot tudi z vidika ekoloških in zdravstvenih pogojev dela v lužilnici, dokazujejo vsakodnevne pritožbe delavcev v žičarni, lužilnici HVJ in upornikov naše žice (TOZD Elektrode).

PREDSEDNIK REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS MARJAN OROŽEN DELEGATOM DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

pravnih organov. Samo načelno razumevanje in načelna odgovornost do tega problema je premalo, potrebno je konkretno programiranje in koordinacija za spreminjanje delovnih pogojev. Tega vprašanja nikakor ne smemo obravnavati površno, ampak kot sestavni del vsake organizacijske in tehnološke rešitve, kot sestavni del sleherne odločitve, ki jo sprejemamo v samoupravnih organih v zvezi s pogoji dela in organizacijo oziroma tehnologijo dela.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da ste na tem področju dokazali izredno odgovornost, trdnost in uspešnost. Rezultati te aktivnosti se kažejo v rehabilitaciji, prekvalifikaciji in nadaljnjem produktivnem zaposlovanju številnih invalidov dela in tistih z zmanjšano delovno sposobnostjo. To je velikega socialnega in ekonomskega pomena. Če bi ta problem hoteli reševati po drugi poti, bi bilo to vezano na velika sredstva. Prizadeti se počutijo enakopravni, sami ustvarjajo svoj dohodek in niso nikomur v breme, ne lastni družini ne družbi in delovnemu kolektivu. Rezultati, ki si jih da doseči s pravilnim razumevanjem in pristopom, morajo tako za vas, kot tudi za druge kolektive biti spodbuda za nadaljnje spreminjanje, za stalno izboljševanje težkih in življenjsko nevarnih delovnih pogojev z uvajanjem nove tehnologije, avtomatike, robotike, dosežkov znanstveno-raziskovalnega dela in inovacij.

Nemogoče je vse to nadomestiti, recimo, z uvajanjem ali širjenjem beneficirane delovne dobe, kar se pogosto pojavlja v takih delovnih organizacijah, kjer pogoji dela niso takšni, da jih ne bi mogli spremeniti, oziroma, da zanje ni druge rešitve kot uveljavljanje beneficirane delovne dobe. Tudi po tej plati spreminjanja pogojev dela spadate jeseniški železarji prav gotovo med razvitejše. Med vami je kar šeststo avtorjev raznih rešitev, ki prispevajo k večji proizvodnji in zaščiti pri delu. V tem pogledu bi morali tako pri vas kot tudi v drugih kolektivih še bolj koristiti določilo zakona o združenem delu, ki omogoča oblikovanje posebnih skladov za nadomestila avtorjem inovacij izven sredstev za osebne dohodke. Ni slučajno to v zakonu opredeljeno v posebnem členu. Žal se v mnogih kolektivih še premalo zavedajo, da so ravno v inovacijah, v izboljševanju tehnologije in organizacije dela naše največje rezerve in možnosti in da moramo k temu z vso resnostjo pristopiti. V današnjih gospodarskih razmerah bi morali to prav hitro spoznati in sprejeti. Moram reči, da to v mnogih kolektivih že spoznavajo in sprejemajo, saj imamo vedno več proizvodov, ki so rezultat lastnega znanja in naših domačih surovin. Do nedavnega pa je bilo drugače, domače je bilo manjvredno ali celo ničvredno.

NE MOREMO TROŠITI VEČ, KOT USTVARIMO

Na današnji seji ste govorili tudi o izvozu in sprejeli ustrezne ukrepe. Prav je, da se tega lotite na plansko zastavljen in organiziran način in da iščete izhod za rešitev lastnih težav vedno bolj v povezovanju s tistimi, ki lahko vaše jeklo predelujejo in ga izvažajo. V tem je smisel združenega dela, ne vsak zase, ampak združeni. Le združeni proizvajalec bo močan in nezlomljiv. Združeno zato, da bo uspešnejši poslovno, dohodkovno, skratka, v vseh pogledih pri uresničevanju svojih delavsko-razrednih interesov. Vsaka druga usmeritev je v nasprotju s temi interesi.

Praksa dviganja cen in stroškov je danes prevladujoč pojav in praksi, zato se ji moramo zoperstaviti z združevanjem interesov in sredstev. Zapiranj v regionalne, lokalne in republiške meje se moramo zoperstaviti s povezovanjem.

S programom dolgoročne stabilizacije smo napovedali boji inflaciji, boji »življenju na kredit«. Ne moremo trošiti več, kot ustvarimo. Razveseljava je vest iz naših časopisov, da je slovensko gospodarstvo letos prvič izkazalo nekaj več akumulacije kot je investiralo, čeprav vemo za probleme na tem področju in bi bilo preveliko zaostajanje pri investiranju škodljivo. V vseh republikah se tega še ne zavedajo povsem, še vedno več investirajo, kot ustvarijo akumulacije. Vendar smo lahko prepričani, da bodo tudi druge republike v najkrajšem času vzpostavile ravnotežje na tem področju.

Naši kolektivi vse bolj spoznavajo, da jim kreditni odnosi predstavljajo veliko breme (o tem je tekla razprava tudi na predsedstvu Zveze sindikatov Jugoslavije v Beogradu). Tega bremena vsi skupaj nismo čutili, niti posamezniki niti kolektivi, dokler nam je obrestni odplačevala inflacija (doslej je bila stopnja obrestne mere nižja od stopnje inflacije). Usmeritev, da se mora ta smer izravnati ali celo preobrniti, je ves čas prisotna. V situaciji, ko so bile obrestne mere nižje od stopnje inflacije, so se posledice razumljivo socializirale. Sedaj se stvari spreminjajo, obrestni postajajo dejansko veliko breme, zlasti za tiste kolektive, ki nimajo lastnih obratnih sredstev, ki ne morejo zbrati lastne ali združene akumulacije za razvoj. Toda nesmiselno je v tem trenutku napadati obrestni. Napadati moramo sam kreditni odnos, ki ga moramo preoblikovati v drug odnos — socialistični samoupravni odnos. Kreditni odnos mora postati izjema in ne pravilo, nadomestiti ga mora plan, združevanje dohodka, njegova planska usmeritev na ključne točke našega razvoja, kar je tudi težnja sprememb temeljev družbenega plana SR Slovenije. To je izredno pomemben element uresničevanja samoupravljanja, oziroma nič manj pomemben, kot je pravilno razumevanje vloge in funkcije temeljne organizacije v našem sistemu. V zvezi s temeljno organizacijo, ki je osnova socialističnega samoupravljanja, osnova našega političnega sistema, imamo dve usmeritvi, ki jih moramo premagati v interesu delavca, in sicer:

— Preprečiti moramo spreminjanje temeljne organizacije v podjetje, ker to vodi v neracionalnost, režijo, v dviganje cen ipd.

— Preprečiti moramo poizkuse ukinjanja temeljne organizacije oziroma njene družbenoekonomske funkcije.

Daleč smo namreč od tega, da bi lahko trdili, da so vse naše temeljne organizacije oblikovane v duhu ustave in zakona. Veliko je tu problemov, s katerimi se bomo morali ukvarjati tudi sindikati. Oboje pa nima z delavsko-razrednimi interesi nič skupnega; je lahko le plod ostankov tehnokratsko-birokratskih konceptov, ki se praviloma veliko bolj kažejo v zaostrenih gospodarskih pogojih, namesto da bi bilo obratno, da bi v takih razmerah pravzaprav samoupravljanje dobilo nove razmah. To situacijo je treba reševati le skupno, pa ne v tem smislu, da bi ravno o teh stvareh morali odločati na referendumu, zborih, kjer je manj možnosti za kvalificirano odločanje, kot pa na takšnih organih, kot je, na primer, delavski svet delovne organizacije. Zbor delavcev mora biti predvsem priprava na odločanje in ne odločanje samo. Tu mora priti do izraza vloga sindikata, zveze komunistov, mladine. Stabilizacija zahteva, da moč argumentov nadomesti razne formalne oblike odločanja, ki se pogostokrat pojavljajo v praksi oziroma v mišljenju, da je vedno najboljša tista, kar je izglasovala večina. Seveda je pri tem vprašanje zavestnega glasovanja ali glasovanja pod vplivom trenutnih interesov in razpoloženja. Tega se moramo zavedati in biti realisti.

ODLOČNO PROTI TEŽNJI: Z DVIGANJEM CEN DO VEČJEGA DOHODKA

Naj spregovorim še o cenah. Vsi smo hoteli odmrznitev, sedaj pa ne sprejemamo vseh njenih posledic, nismo preveč odločni preprečiti spekulativno obnašanje na tem področju. Situacija je taka, da ni več mogoče kazati samo na zvezni izvršni svet, pokazati moramo nase in napraviti vse, da ne bomo sami sebe privedli v položaj, da bo jutri moral ponovno z istimi metodami posredovati zvezni izvršni svet. Cena je izraz naših gospodarskih razmer in ima dve lastnosti: prek nje se pride do večjega ali manjšega dohodka, po drugi strani pa cena direktno kroji naš standard. Ti dve stvari mora imeti vsak delavec, vsak samoupravljalec, ko odloča, pred očmi.

Odločno in organizirano moramo nastopiti proti težnji, da se prek neekonomskih in neobjektivnih meril delavec oziroma delovni kolektiv v svojem samoupravnem položaju omejuje in utesnjuje. Do tega je že prišlo. Po drugi strani pa se moramo prihodnočnejše spoprijeti s težnjami priti do dohodka z dviganjem cen, namesto z zniževanjem stroškov proizvodnje in režije in podobno.

Težnja dobiti dohodek s povišanjem cen ali z neupravičenim povišanjem pomeni, živeti na račun drugih, bolj-ših, kvalitetnejših in če imenujemo stvar s pravim imenom, bi lahko rekli, da je to v bistvu poizkus izkoriščanja človeka po človeku v nekakšni novi obliki. Nosilec tega pa seveda ni delavec, čeprav se mnogi, ki predlagajo visoke odstotke zvišanja, sklicujejo nanj. Ko govorimo o cenah, mislimo predvsem na spekulativne cene, na poizkuse, da se s cenami zadrži status quo, ne mislimo pa na tiste, ki izražajo našo nižjo produktivnost v odnosu na ostali svet.

Administrativni sistem določanja cen ni le povečal nesorazmerja v gospodarstvu, ampak je praktično tudi ukinil procese povezovanja in akcijo za zmanjševanje stroškov (zlasti v pogledu makro organizacije, ne samo temeljne celice našega gospodarstva). Če bomo to dopustili še naprej, pomeni to reakcionarno dejanje.

STABILIZACIJA JE EDINA MOŽNA POT IN IZHOD IZ TEŽAV

V zvezi s stabilizacijo ponekod pravijo, da je breme in da si ga moramo enako razdeliti. Ni res! Prvič, stabilizacija ni nikakršno breme, ampak je edina možna pot in izhod iz sedanjih težav. Drugega izhoda ni. Drugič, sprejeti tezo prerazporeditve teže tega bremena na vse enako, pomeni sprejeti tezo, da naj se nič ne spremeni, da naj vse ostane pri starem, da naj tisti, ki so boljši, pokrivajo negativne rezultate slabših, in tako dalje. Zagovornikom takih tez moramo jasno povedati, da stabilizacija pomeni predvsem to, da mora priti do razločevanja, da stabilizacija pomeni prestrukturiranje, predvsem pa drugačni, gospodarskejši odnos do družbenih sredstev, s katerimi upravljamo.

V zadnjem času so vse glasnejše težnje, da moramo delavcu z najnižjimi osebnimi dohodki pomagati s socialno podporo, da ne bo socialni problem, da moramo vpeljati nove oblike socialne pomoči. Govori se o nekih novih fondih solidarnosti pomoči v okviru posameznih družbeno-političnih skupnosti, da je treba povečati sklade skupne porabe, da bi iz njih črpali sredstva za pomoči in podobno. Nismo proti temu in moramo računati na to. Solidarnost je bila in mora ostati tudi v prihodnje. Toda, ali ne bi namesto ponujanja socialne pomoči kot rešitev raje postavili vprašanje: Zakaj pa ti delavci tako malo zaslužijo, ali zakaj pa ima ta kolektiv tako nizke osebne dohodke? Poglejmo globlje, kje so vzroki za to. Najlažje je reči, nič spremeniti in trditi, da je del delavskega razreda zaradi nizkih osebnih dohodkov ogrožen. Če hočemo torej po tej poti popravljati stvari, je treba tistim, ki so manj ogroženi, jemati in dajati tistim, ki so ogroženi.

O teh stvareh že tečejo razprave na republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, predvsem pa se je treba začeti pogovarjati s tistimi, ki so v naši delitvi dela odgovorni za organizacijo dela, za proizvodne programe, povezovanje. Višina osebnega dohodka bo počasi morala postati kriterij, merilo sposobnosti delovne organizacije. Ne proizvajamo zato, da izvažamo po svetu, ne hodimo zato delat, temveč zaradi ustvarjanja dohodka in s tem pogojev, primernih za življenje. Menimo, da moramo razmisliti o tem, da gremo v akcijo za povečanje osebnih dohodkov v SRS, da se odpravijo osebni dohodki izpod deset tisoč dinarjev (ki jih v tem trenutku ni malo), toda ne z demagogijo, ne na račun akumulacije, ampak z boljšim delom, boljšo organizacijo in gospodarjenjem, pa tudi z zniževanjem podjetniške in družbene režije (mislim predvsem na ne-produktivno režijo, ker ne moremo govoriti na splošno o režiji).

Dogovorjeno je bilo, da se morajo sindikati pokazati in potrditi v vsakem okolju, zlasti pa obravnavati naslednja vprašanja (o tem je tekla beseda tudi na seji zveznega sveta sindikatov):

1. Uveljavljanje dohodkovnih odnosov in pravilno razumevanje dohodka, kar vključuje tudi problem cen. Sindikati imajo možnost (po zakonu o cenah), da dajo svoja mnenja h konkretnemu predlogu za povišanje cen, ki ga potem obravnavajo pristojni organi. Če tega niso upoštevali, morajo dati obrazložitev, zakaj tega niso upoštevali. Ta stališča oziroma odgovore potem javno objavimo.

2. Angažirati moramo spodbujanje združevanje dela in sredstev ter odpraviti odpore proti temu zakonitemu procesu.

3. Izpopolnjevati moramo sistem in samoupravne akte o delitvi osebnih dohodkov in drugih sredstev skupne porabe. V sistem delitve moramo vnesti nova merila, bolj ekonomska in stimulatívnejša. Do konca leta pa bo treba pričeti tudi z realizacijo zakona o minulem delu.

4. Uveljavljati moramo socialno zaščito kot uresničevanje pravice dela na družbenih sredstvih za proizvodnjo in pravice do večjega osebnega dohodka na osnovi večjega delovnega prispevka in boljše gospodarnosti v celotni temeljni organizaciji.

5. Vztrajati moramo na tem, da se odločanja o temeljnih vprašanjih v posameznih delovnih skupinah še bolj demokratizira v smislu zakona o združenem delu in da se jasno razmeji, da je samoupravno odločanje ena stvar, izvajanje sprejetih odlo-

tev pa druga, in da se med seboj ti dve stvari ne moreta in ne smeta mešati. Izvajanje ne trpi ponovne diskusije in to v interesu dela in delavca.

To so vprašanja, ki zahtevajo našo polno mobilizacijo na vseh ravneh. Spodbuditi moramo aktivnost sindikatov. Seveda pa ne kaže o teh vprašanjih samo razpravljati, zagotoviti je treba tudi ustrezno razreševanje. Res je, da je situacija težka in zapletena; toda ob potencialu, ki smo ga ustvarili v teh tridesetih, štiridesetih letih, bomo z malo več dobre volje in pripravljenosti to prav gotovo premostili. Seveda pa pod pogojem, da o stabilizaciji ne le govorimo, ampak tudi sprejemamo vse njene zahteve in posledice. V tem smislu pozivam k akciji tudi vas, železarje, in vam še enkrat čestitam ob prejemu tega priznanja.

Sodelavci v valjarni žice (foto S. Kokalj)

INTERESI ZA IDEJNO-POLITIČNO USPOSABLJANJE

V zadnjem času opažamo, da upadajo tudi interesi posameznikov, članov zveze komunistov, za individualno idejno-politično usposabljanje, kakor tudi za obiskovanje posameznih izobraževalnih oblik. Zato je toliko bolj pomembno, da bolj kot doslej posvetimo pozornost za spodbujanje in dviganje interesa za idejno-politično usposabljanje nasploh.

Vendar pa moramo pri upoštevanju in usmerjanju interesov članov ZKS izhajati iz jasno postavljenih ciljev in smotrov idejno-političnega usposabljanja članov ZKS. Šele nato lahko izhajamo tudi iz interesov posameznih članov ali skupin za izbor vsebin in vključevanje v oblike idejno-političnega usposabljanja.

Ker idejno-politično usposabljanje ne more biti izven časa in prostora in neodvisno od socialne in politične prakse, je razumljivo, da mora biti v idejno-politično usposabljanje vključeno mnogo več kot samo tisto, za kar ima lahko posamezen član ZKS interes. Vendar pa je potrebno upoštevati interese članov ZKS tako v osnovnih organizacijah ZKS, kakor tudi v različnih oblikah idejno-političnega usposabljanja.

Lahko bi rekli, da je pomanjkanje interesov pogosto posledica neznanja. Če posamezniki o nečem skoraj nič ne vedo, ne morejo odkriti pravega smisla in namena idejno-političnega usposabljanja. Kljub pomanjkanju interesov je potrebno člane ZKS vključevati v programe različnih oblik idejno-političnega usposabljanja, saj so prav ti najbolj potrebni tovrstnega usposabljanja. S tem pa se lahko razvijajo tudi interesi za posamezne vsebine, določena vprašanja in probleme ipd. Potrebno je bolj kot doslej usmerjeno razvijanje interesov članov ZKS za idejno-politično usposabljanje, v izobraževalnih oblikah, v osnovnih organizacijah ZKS, kakor tudi individualno, saj bomo tako lažje dosegli splošne cilje idejno-političnega usposabljanja.

Zdi se mi, da bi lahko v osnovnih organizacijah ZKS odkrivali, razvijali in usmerjali interese članov ZKS za posamezna vsebinska področja, kot na primer za mednarodne odnose, razvoj socializma v svetu, vlogo in naloge družbenih organizacij in društev itd. Te člane ZKS bi lahko vključevali tudi v specializirane tematske ali problemske seminarje, ki jih bo treba organizirati in jih vključiti v sistem idejno-političnega usposabljanja v ZKS. S tem bi lahko dosegli pri posameznih članih zveze komunistov večje spodbude za dvig vednosti, aktivnosti v svojem delovnem in življenjskem okolju, kakor tudi večje zadovoljstvo in motivacijo za nadaljnje idejno-politično

usposabljanje. To ne pomeni, da bi razvijali nekakšne specialiste med člani ZKS, ampak da bi pri njih pospeševali zanimanje za določena interesna področja, hkrati s tem pa tudi za idejno-politično usposabljanje in delovanje.

Seveda so osnova za interese stališča in pogledi članov ZKS. Splošno stališče člana ZKS do idejno-političnega usposabljanja bo vplivalo na večje ali manjše nagnjenje do idejno-političnega usposabljanja, kakor tudi na njegove interese do pojavov, stvari itd. To pomeni, da moramo odločilno vplivati na oblikovanje stališč članov ZKS, da je, na primer, idejno-politično usposabljanje stalna naloga slehernega člana ZKS. V skladu s takšnim stališčem bodo člani ZKS občutili potrebo in tudi interese za idejno-politično usposabljanje. Zato je potrebno v ZKS razvijati stališča o idejno-političnem usposabljanju, ki bodo vplivala in podpirala trajnejše interese članov ZKS za vsebinska področja, izobraževalne oblike, kakor tudi idejno-politično usposabljanje nasploh. To pomeni, da ni odveč pogostejše opredeljevanje naloge idejno-političnega usposabljanja v ZKS.

Z odkrivanjem, razvijanjem in usmerjanjem interesov posameznih članov ZKS bo mogoče doseči tudi večjo uspešnost idejno-političnega usposabljanja, večjo usposobljenost in znanje, kar je lahko zagotovilo, da bodo člani ZKS bolj motivirani za neposredno in konkretno uresničevanje nalog zveze komunistov. V organiziranih in pedagoško vodenih oblikah bo potreben bolj individualiziran pristop k članom ZKS v okviru različnih metod dela (skupinsko delo, seminar itd.). To je toliko bolj pomembno, ker motive za idejno-politično izobraževanje ne smemo iskati v materialnih dobrinah, temveč v potrebah ZKS, posameznikov in družbe. V skladu s tem se morajo uskladiti družbeni in osebni interesi.

Upoštevanje, razvijanje in usmerjanje interesov za idejno-politično usposabljanje je potrebno zato, da bi dosegli večje aktivnosti članov zveze komunistov v svojih delovnih in življenjskih okoljih ter njihovo zadovoljstvo in uspeh.

Srečko Krč

SAMOUPRAVNO INFORMIRANJE IN KOMUNICIRANJE V ŽELEZARNI

Obsežno gradivo o samoupravnem informiranju in komuniciranju v Železarni so pripravili delavci centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja za javno razpravo v TOZD in delovnih skupnostih, ki mora biti zaključena do 25. septembra. Gradivo s pripombami, mnenji in predlogi, ki bodo oblikovani v javni razpravi, bo na oktobrski seji obravnaval tudi delavski svet Železarn. Ker obravnavana vprašanja sodijo med temeljne pogoje uresničevanja socialistične samoupravne demokracije, mora biti razprava odgovorna, kritična in samokritična, kajti le tako lahko pričakujemo večji kvaliteten napredek na tem področju.

UVOD

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so na podlagi zakona o združenem delu in zakona o javnem obveščanju sprejeli pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju. Pravilnik je bil sprejet maja 1975. leta, dopolnjen pa aprila 1979. leta. Prav toliko let, kot je v veljavi ta pravilnik, pa je poteklo od organiziranosti centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja (v nadaljevanju CPSI). Na podlagi pravilnika smo si v Železarni uredili načine javnosti dela, vsebine informacij, vire in pota informiranja, sredstva in metode dela pri informiranju, itd. S pravilnikom smo opredelili, da je osnovni vir informacij samoupravna delovna skupina, v kateri naj bi bili redno in sistematično informirani o opravljanju svojega dela, o samoupravnem odločanju, o urejanju razvoja materialne osnove dela, o lastnem napredku, razvoju in življenjski ravni. Samoupravna delovna skupina je temelj delegatskih odnosov za povezovanje v širša združenja samoupravnega delovanja in mesto, kjer dograjujemo samoupravljanje.

S pravilnikom je opredeljeno tudi, da je CPSI strokovna služba, ki opravlja naloge s področja samoupravljanja, informiranja in komuniciranja za temeljne organizacije in delovne skupnosti v Železarni. Za opravljanje svojih nalog bi ji morali biti na voljo vsi dokumenti, podatki in informacije. Strokovne službe bi morale na zahtevo CPSI vedno izdelati povzetke gradiva, ki ga pošiljamo samoupravnim delovnim skupinam in samoupravnim organom za javno razpravo. Prav tako morajo strokovne službe, samoupravni organi in družbenopolitične organizacije dostavljati vabila, obvestila, povratne informacije, zapisnike in podobno, da bi CPSI lahko zadovoljivo opravljal opredeljene naloge.

Ob navedenih virih informacij lahko CPSI organizira še tiskovne konference in javne tribune, uresničevati pa bi moral tudi pobude, ki jih dajejo delavci. Zaradi pravočasnega obveščanja delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih bi moral CPSI bolje sodelovati s strokovnimi službami, ki pripravljajo gradiva za javno razpravo, o katerih se izrekajo delavci na zbiorih delavcev ali po njihovih delegatih v samoupravnih organih.

CPSI naj bi s svojim delom bil tudi vez med viri informacij v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarn, zagotavljal naj bi tudi popravke na opozorila, proučeval naj bi možnosti optimalne rešitve glede organiziranja in vsebine samoupravljanja ter dajal pobude družbenopolitičnim organizacijam.

V Železarni delujeta kot organa samoupravljanja odbor za informiranje in uredniški odbor. Oba organa v okviru pooblastil, ki jih je sprejel delavski svet Železarn, skrbita, da se vsebinska zasnova informacij uresničuje s pomočjo vseh virov informiranja, zlasti, da se uresničuje vsebinska zasnova tednika Železar.

V zakonu o družbenem sistemu informiranja (Uradni list SRS št. 10, 24. marca 1983) je v 25. členu opredeljena vloga organizacij združenega dela pri pomenu in izvajanju družbenega sistema informiranja. Do sedaj je v veljavi še zakon o javnem obveščanju iz leta 1973, pričakujemo pa izid novega zakona o javnem obveščanju v novembru letos.

CPSI je za opravljanje delovnih nalog s področja informiranja in obveščanja organiziran tako, da za informiranje samoupravnih delovnih skupin in samoupravnih organov v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih skrbi poseben urednik. Tudi za delegatska razmerja delegacij skupščinskega sistema družbenih dejavnosti in materialne osnove dela, družbenopolitične skupnosti in druge skupnosti se delegatsko ali poslovno povežujemo z urednikom. Uredništvo Železarn deluje kot samostojen odsek z glavnim in tehničnim urednikom. Področje proučevanja razvoja samoupravljanja in samoupravne organiziranosti pa kadrovsko ni bilo pokrito. Področje družbenega informiranja pa pokrivajo strokovne službe, ki opravljajo svoje delovne naloge v skladu z zakoni in drugimi predpisi.

INFORMIRANJE IN OBVEŠČANJE V SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPINAH IN SAMOUPRAVNIH ORGANIH TEMELJNIH ORGANIZACIJ IN DELOVNIH SKUPNOSTI

Informiranje in komuniciranje poteka po ustaljeni metodi s programom samoupravnih aktivnosti. Programe pripravlja CPSI mesečno. Vsebine programov so osnutki, predlogi, spremembe in dopolnitve samoupravnih aktov in druga gradiva, ki jih pripravljajo strokovne službe ali druge organizacije in skupnosti. Programe samoupravnih aktivnosti opremljamo s kratkimi povzetki posameznih gradiv, da delavci o njih lahko sprejmejo stališča, sklepe ali pa neposredno odločajo.

Poleg programov na CPSI pripravljamo širše informacije o zahtevnejših gradivih, ki jih objavljamo v tedniku Železar. Lahko bi rekli, da je s programi za samoupravno aktivnost dobro organizirano komuniciranje delavcev v SDS in po njihovih delegatih v samoupravnih organih temeljnih organizacij in delovnih skupnostih. Programska usmerjenost za komuniciranje, opremljena s kratkimi informacijami, omogoča tudi prenos informacij s pomočjo vodij samoupravnih delovnih skupin, predsednikov delavskih svetov temeljnih organizacij, predsednikov družbenopolitičnih organizacij in vodij temeljnih organizacij. Celotna gradiva za javno razpravo pa prejmejo: vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost po tri izvide (vodja temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti), predsednik delavskega sveta in predsednik osnovne organizacije sindikata. Nesmiselno bi bilo, da bi celotna gradiva razmnoževali in jih dostavljali vodjem samoupravnih delovnih skupin. Dostavljanje gradiva je enako v vseh primerih, ko je treba izvesti poprejšno obravnavo ali odločanje na zbiorih delavcev oziroma referendumu. Omeniti bi veljalo še, da je pri pripravi informacij in gradiva za javno razpravo ali za informiranje in komuniciranje sploh premalo sodelovanja med CPSI in drugimi strokovnimi službami. CPSI bi moral vedno vztrajati, da od njih dobi take informacije, na podlagi katerih bi se dalo oblikovati vprašanja za popolno obveščanje v javni razpravi, ki jo imamo organizirano po samoupravnih delovnih skupinah. Tudi priporočila republiške konference SZDL ne upoštevamo, ko bi morali na CPSI in v strokovnih službah vedno vse informacije za javno razpravo jezikovno lektorirati. Informacije za vse oblike javne razprave ne vsebujejo mnenj družbenopolitičnih organizacij, zlasti sindikata.

Samoupravne delovne skupine na različni način sprejemajo informacije o zadevi, ki jo obravnavajo. Ne tako malokrat so njihove reakcije kritične in opozarjajo, da so informacije, na osnovi katerih naj bi se odločili v tem ali onem smislu, pomanjkljive. Včasih zaradi tega samoupravne delovne skupine ocenijo, da se ne morejo odločiti (n. pr. ob sprejemanju samoupravnega sporazuma za ustanovitev občinske SIS za ceste).

Tudi številna vprašanja, ki se pojavijo ob obravnavanju določene zadeve (primer sprejemanje planov SIS ali sklada skupne porabe), kažejo, da moramo pripravam in oblikovanju informacij nameniti več pozornosti. Odpori, ki se kažejo ob ustanavljanju različnih SIS, pa kažejo, da je treba v informacije vnesti tudi določene politične poudarke (najbrž je premalo reči, da je neko samoupravno delovno skupino treba ustanoviti na osnovi zakona) in vsaj z nekaj stavki pojasniti smisel delegatskega sistema in druga vprašanja. Problem pa je tudi pri sprejemanju zadev, ki pridejo do delavcev šele v drugi fazi odločanja, ne več kot osnutek, ko so pripombe še smiselne, pač pa kot predlog, ki poleg vsega vsebuje še določene grožnje tistim, ki ga ne bi potrdili (primer: predlog sprememb samoupravnega sporazuma temeljev plana energetske skupnosti SR Slovenije).

Zapisniki samoupravnih delovnih skupin so slabo čitljivi (na CPSI dobimo tretjo kopijo), jezikovno slabi, misli v njih so nejasno izražene. Ni podatkov o številu prisotnih od skupnega števila zaposlenih, koliko jih glasuje za, koliko proti in koliko se jih je vzdržalo glasovanja. Primeri so, ko samoupravna delovna skupina kot zbor delavcev ne izvoli niti predsednika, ki naj bi vodil zbor, niti overovatelja zapisnika. S samoupravnimi aktivnostmi v nekaterih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih zelo zamujajo, to pa je velika ovira pri pravočasnem informiranju in odločanju o zadevah, ki so življenjskega in delovnega pomena. Na te pomanjkljivosti občasno opozarjamo tudi v tedniku Železar, redno pa določamo roke v dostavljanih programih.

Stanje oglašnih desk naj ponovno preverijo delavski sveti. V letu 1980 smo sicer izvedli akcijo za poenotenje oglašnih desk, vendar pa rezultatov od takrat nismo ponovno preverjali. Zato naj iz te danje informacije o stanju oglašnih desk, ki je bila osnova za omenjeno akcijo, na kratko povzamemo bistvene ugotovitve.

Iz ogleda oglašnih desk po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter iz vprašalnikov je razvidno, da so na oglašnih deskah informacije, ki krožijo v vseh komunikacijskih tokovih: proizvodno-poslovne, družbenopolitične, samoupravne in delegatske, pa tudi razni propagandni plakati, gesla, navodila, opozorila in druga obvestila. Informacij je veliko, obilica informacij pa je v nasprotju z velikostjo oglašnih desk, ki so premajhne in s tem onemogočajo smotno objavljane oziroma urejanje informacij. Po drugi strani pa opažamo, da se velikokrat ne poskrbi, da bi informacije, ki niso več aktualne, odstranili z oglašnih desk in da so ponekod oglasne deske prazne, urejanje, razen redkih izjem, pa je prepuščeno stihiji (v isti temeljni organizaciji so na različnih deskah zelo različne informacije); ni nekega načrtnega in sistematičnega pristopa k urejanju in je takorekoč odsotna politika urejanja oglašnih desk.

INFORMIRANJE IN KOMUNICIRANJE V DELEGACIJAH

V temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih Železarn Jesenice imamo 220 delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti s skoraj 1600 člani (pri tem ni upoštevan Monter Dravograd), poleg tega pa seveda še precej delegatov v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih. To predstavlja pomemb-

no osnovo za uresničevanje sistema obveščanja med delegatom in delegatsko bazo (in obratno), vendar pa je uspešnost in učinkovitost obveščanja odvisna še od mnogih drugih objektivnih in subjektivnih pogojev delovanja delegacij (in delegatov). To so, na primer, administrativno-tehnični pogoji (zagotovljen prostor za sestajanje delegacije in shranjevanje gradiva, ali je omogočeno sklicanje sestankov in pisanje zapisnika, ipd.), usposobljenost članov delegacij in delegatov ter še zlasti vodij delegacij za opravljanje svoje funkcije, kako pogosto so (niso) upoštewane delegatske pobude, pripombe in predlogi ter ali je delegatska baza s tem seznanjena in podobno.

Prepričani smo, da je vsem delegacijam omogočeno sestajanje v sejni sobah temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti ter da tajnice natipkajo in razpošiljajo vabila za sestanek delegacije ter sprejeta stališča delegacije. Vprašanje pa je, koliko se delegacije tega poslužujejo. Za seje konferenc delegacij za skupščino SIS pa vedno poskrbi CPSI.

Družbenopolitično usposabljanje vodij delegacij in vseh članov delegacij za samoupravne interesne skupnosti in družbenopolitične skupnosti poteka že od volitev, vendar pa se je doslej seminarjev na žalost udeležilo le malo članov delegacij.

Ne vodimo posebne evidence o tem, kako so upoštewane delegatske pobude, vendar so iz izkušenj sodeč pobude konferenc delegacij v Železarni še kar pogosto sprejete, vendar s tem delegatska baza običajno ni seznanjena (malodušje, da ni vredno dajati predlogov, torej ni vedno upravičeno).

Gradiva, namenjena delegacijam za obravnavo in oblikovanje stališč, so (z redkimi izjemami) neustrezna. So preobširno in preestrovno napisana, brez prikaza posledic take ali drugačne odločitve, dostikrat prepozno dostavljena (le v drugem mandatnem obdobju so bile seje skupščin SIS praviloma sklicane v roku 14 dni). Namesto predlagateljev oziroma strokovnih služb SIS so povzetke gradiv za delegacije večinoma oblikovali v CPSI (izjema SIS za izobraževanje ter deloma SIS za zaposlovanje). Sodelovanje strokovnih služb v Železarni (oblikovanje strokovnega mnenja v zvezi z delegatskim gradivom) je šele zadnje čase bolj sistematično (prej le občasno ob večjih akcijah — ob sprejemanju srednjeročnih ali letnih planov).

Boljša obveščenost delegatske baze o zadevah s področja skupne in splošne porabe, o svobodni menjavi dela med materialno proizvodnjo in družbenimi dejavnostmi bi bila seveda možna, če bi se delegacije redno sestajale in zahtevale mnenje delavskega sveta ali zbora delavcev temeljne organizacije v zvezi s posameznim zadevom. Tako pa se delegacije za SIS le v nekaterih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih sestajajo dokaj redno, vse ostale pa le občasno, ali pa se seje konference delegacij udeležijo le vodja delegacije (lahko, da je dejanska praksa nekoliko boljše, ker verjetno povsod ne pišejo zapisnika o sestanku delegacije). Dosti bolj redno (dokumentirano) se sestajajo delegacije za zbor združenega dela, redno pa na konferenca delegacij za SIS (vendar pa se večkrat pojavlja problem nezadovoljive udeležbe).

Povratno informiranje o sprejetih sklepih oziroma stališčih je urejeno le za seje konferenc delegacij (CPSI), medtem ko je drugod v glavnem prepuščeno stihiji (dober zgled bi bile lahko delegacije v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje, kjer zapisnike s sej delegacij dostavljajo vsem vodjem samoupravnih delovnih skupin, da imajo ti možnost seznaniti sodelavce o stališčih delegacije).

Strokovne službe SIS in družbenopolitičnih skupnosti bi morale poskrbeti za čimbolj kvalitetno gradivo, ki je namenjeno delegacijam (v razumljivem jeziku, z navedbo posledic take ali drugačne odločitve na seji skupščine ipd). Gradivo bi moralo biti posredovano delegacijam najmanj 14 dni pred sejo skupščine. Predlagamo, da strokovne službe SIS oziroma družbenopolitičnih skupnosti izdelajo povzetek vsakega gradiva in ga objavijo v Železarni (najmanj en teden pred sejo skupščine). Z objavo v Železarni bo omogočeno vsej delegatski bazi, da se z njim seznani, tako da bi člani delegacij lahko pridobili mnenje zainteresiranih v svojem okolju.

Strokovne službe v Železarni bi morale h gradivu za delegacije podati strokovno mnenje o sprejemljivosti

sti posameznih predlogov (npr. z vidika materialnih možnosti, ipd.).

Predstavniki strokovnih služb v Železarni bi se morali vedno udeležiti sej konferenc delegacij zaradi pojasnjevanja posameznih zadev.

Vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naj bi zadolžili strokovne delavce v temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti (npr. asistenti), za mentorje tistim delegacijam, kjer je to potrebno zaradi pojasnjevanja predloženega gradiva.

Delegacije (oziroma njihovi člani) bi morali zahtevati mnenje delavskega sveta temeljne organizacije (delovne skupnosti) ali zbora delavcev (ali pa vsaj posamezne samoupravne delovne skupine) v zvezi s posameznimi zadevami.

Vodja delegacije mora redno skrbeti za zapisnike sestanka delegacije ter za to, da je posredovan vsem, ki ga morajo prejeti skladno s poslovnikom za delo samoupravnih organov in delegacij v temeljnih organizacijah Železarn. Kot pripomoček za to smo že pred leti na CPSI izdelali obrazec zapisnika sestanka delegacije za zapisovanje sprejetih stališč delegacije. Vsaj vodstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti pa bi morala zbirati in arhivirati zapisnike vseh sestankov delegacij v svoji temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti ter seveda zagotoviti možnost vpogleda. Tako bi bil možen nadzor nad tem, koliko (ne) delajo delegacije. V CPSI bi analizirali ta stališča ter poiskali pojasnila pri ustreznih službah. Skupaj s stališči konference delegacij in sprejetimi sklepi skupščine (vse naj bi objavili v Železarni) pa bi zagotovili učinkovito povratno obveščanje. Ko bi se delegatska baza sproti seznanjala z »usodo« predlogov, pobud in stališč delegacij, bi se vsekakor zmanjšala ravnodušnost in povečala zainteresiranost za uresničevanje samoupravljanja prek delegatov in delegacij.

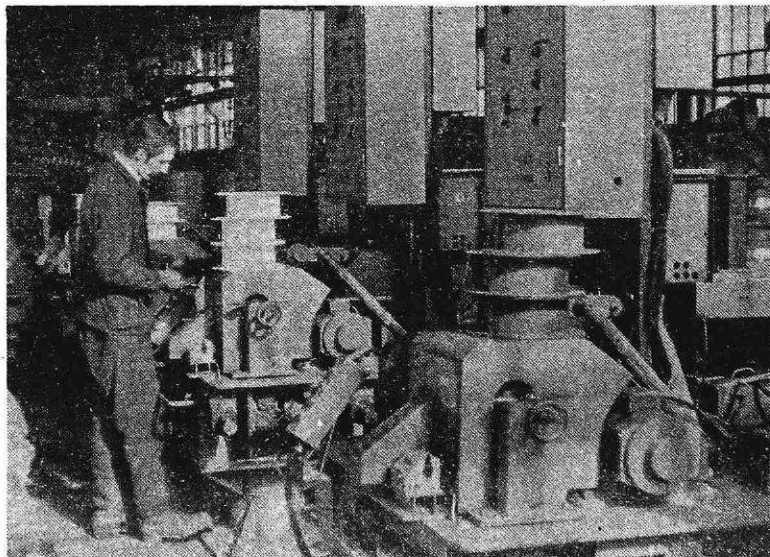
VLOGA STROKOVNIH SLUŽB

Strokovne službe imajo zelo pomembno vlogo pri samoupravnem informiranju in komuniciranju. V pravilniku o informiranju in komuniciranju je omenjen kadrovskega sektor, ki pripravlja mesečno informacijo o gibanju zaposlenih, sektor za ekonomiko in organizacijo pa o inovacijskih in racionalizacijskih dosežkih. Ostale obvezne informacije strokovnih služb so le splošno omenjene, niso pa konkretizirane, medtem ko so v 4. členu zajeti kvantitativni podatki za informiranje. Na podlagi zakona o družbenem sistemu informiranja in svojstvenih predpisov strokovne službe redno, nekatere pa občasno, pripravljajo naslednje informacije, ki smo jih v času enega leta prešli na CPSI in ki smo jih posredovali v javno razpravo delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti:

- poslovna poročila (kvartalna, polletna, devetmesečna in letna). Poslovna poročila so izdelana posebej za temeljno organizacijo, delovno skupnost in za Železarno,
- mesečni pregled izvršitve družbenega plana in programa,
- mesečno analizo finančnega rezultata,
- mesečno informacijo o gibanju stroškov po delovnih skupnostih in temeljnih organizacijah,
- predlog programa proizvodnje za vsak mesec,
- poročila o službenih potovanjih (mesečna, polletna in letna),
- pregled obremenitev z materialnimi količinami in vrednostmi,
- mesečno informacijo o gibanju osebnih dohodkov,
- predlog za podelitev štipendij za vsako šolsko leto,
- oceno skupne proizvodnje za vsak mesec po temeljnih organizacijah,
- pregled porabljenih sredstev za reprezentanco,
- analiza gibanja in fluktuacija kadra,
- navodila in priporočila pri izvajanju samoupravnih odločitev,
- samoupravni akti (če za posamezne akte poslovodni odbor ne določi posebno delovno skupino).

Delavci Železarn redno obravnavajo poslovna poročila. Ostala poročila in predloge obravnavajo samoupravne delovne skupine in samoupravni organi vzporedno. Posebej pa se obravnava informacije o zaostajanju za družbenim planom, vplivi na finančni rezultat, povečanje stroškov, program proizvodnje za vsak

(Nadaljevanje na 8. strani)

Izdelava VAC žice v TOZD Žičarna (foto I. Kučina)

(Nadaljevanje s 7. strani)

mesec in posebni ukrepi, ki jih za javno razpravo in sprejem pripravijo vodje temeljnih organizacij ali poslovnih odbor.

Kakšna so poslovna poročila po vsebini in obsegu, bi poizkušali oceniti glede na določbe zakona in pravilnika. Vsa poslovna poročila (kvartalna, polletna in letna) nimajo avtorja, ki bi skladno s 150. členom zakona o združenem delu, odgovarjal za poročila, v katerih so številčni in vsebinski podatki poslovanja temeljne organizacije ali delovne organizacije. V 4. členu pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju poročila v celoti zadovoljujejo po kvantitativnih pokazateljih (npr. finančno poslovanje, stanje proizvodnje, blagovne menjave), ne zadovoljuje pa po kvalitativnih.

Iz poslovnih poročil nismo seznanjeni z delom samoupravnih organov in njihovih sklepov, družbenopolitičnih organizacij (posebej sindikata) in poslovnih organov. Poslovna poročila so v tem smislu preveč ekonomistična in opisna, natančneje: poročila ne omogočajo vpogled v celoten sklop (samoupravljanja). Seznanjenost z načinom sprejemanja odločitev bo omogočila, da suhoparni ekonomski podatki ne bi bili le gole številke, kajti tudi za temi številkami stojijo konkretne odločitve poslovnega odbora, vodstev temeljnih organizacij, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Na ta način je tudi mogoče določiti odgovornost za sprejete odločitve in posledice teh odločitev. Sicer pa to predpisuje tudi 6. člen omenjenega pravilnika, ki zahteva, da so pisne informacije vzročne, to je opremljene s podatki za tako stanje in z odgovornostjo za tako stanje.

Tega takšna poslovna poročila ne omogočajo. Za podkrepitev te trditve navajamo pripombo delavskega sveta temeljne organizacije Remontne delavnice na polletno poslovno poročilo (13. 8. 1982):

»Delavski svet zahteva, da je v bodoče iz poročil razviden konkreten vzrok slabih poslovnih in delovnih rezultatov.«

Medtem ko podatki o proizvodnji, finančnem poslovanju, nabavi in prodaji omogočajo primerjavo med planiranim in realiziranim (so torej dovolj primerljivi), pa tega opis dela posameznih sektorjev znotraj delovnih skupnosti ne omogoča.

Poglejmo za primer poročilo o delu CPSI za leto 1982. Poročilo se omejuje zgolj na navajanje opravljenih nalog. Zato se ponavljajo izrazi kot npr. »so pripravili«, »organizirali so«, »so sodelovali«, »so sklicali« in podobno. Takšen način informiranja, ki ostaja zgolj na navajanju opravljenih nalog je (lahko) le ustvarjanje videza potrebnosti in »marljivosti«.

Poročila o delu posameznih sektorjev delovnih skupnosti bi zato kazalo oblikovati tako, da bi bilo iz njih razvidno, kaj od planiranega je bilo uresničeno in kaj ne. Na ta način lahko lažje govorimo tudi o odgovornosti za neizvršene naloge.

Ker, kot smo že omenili, v poslovnih poročilih nismo seznanjeni z delom samoupravnih in poslovnih organov, ne preseneča odsotnost ocene družbenoekonomskih odnosov. V Železarni se veliko govori o slabostih v dohodkovnih odnosih, npr. odnosih pri pridobivanju in razporejanju dohodka, svobodni menjavi dela itd. Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu o dohodkovnih odnosih velikokrat razpravlja, zato bi to problematiko tudi najboljše reševali. Opozoriti pa velja, da se je letos prvič sestal šele v začetku septembra.

Omenili smo že, da kvalitativnim kazalcem gospodarjenja ni namenjeno dovolj pozornosti. Poslovna poročila ne vsebujejo ocene inovacijske dejavnosti in njenega deleža pri dvigu kvalitete proizvodnje in dohodka (natančneje produktivnosti dela). V analizi proizvodnje je osrednji poudarek na količini proizvodnje, slabo je ocenjena njena kvaliteta. Polletno poslovno poročilo za leto 1983 govori le o slabšem asortimanu proizvodnje, ne omenja pa (količinsko) slabo vlitih ali zgrešenih šarž v SM jeklarni. Podobno tudi TOZD Valjarna bluming štekel: »Kvalitetni asortiman valjanih proizvodov je bistveno odstopal od plana in naročil (neustrezni vložek).«

Poslovna poročila ne nudijo podatkov, ki bi omogočali, da bi delavci lahko vzporejali položaj Železarne Jesenice z drugimi slovenskimi ali jugoslovanskimi železarnami.

V to poglavje informiranja smo vključili tudi informacije iz javnih razprav, in sicer zapisnike samoupravnih delovnih skupin (delov zborov delavcev), samoupravnih organov temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne. Ker so na podlagi pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju (člen 14) zapisniki in sklepi samoupravnih delovnih skupin, samoupravnih organov in delegacij opredeljeni kot redne in sistematizirane informacije,

jih bomo za oceno primerjali z opredelitvami, ki jih vsebuje knjižica »Metode in tehnika dela v samoupravnem informiranju« S. Možine in J. Florjančiča. Največkrat iz zapisnikov ni razvidno število navzočih (če gre za zbor delavcev), ni razvidna poimenska navzočnost (če gre za katerikoli samoupravni organ). Nekaterim je nepomembno, da bi v zapisnik napisali kraj, čas in trajanje zborov oziroma seje organa. Dnevni redi so preobširni, kar kaže na poredko sestajanje samoupravnih organov, in neenakomernost javnih razprav.

Vsebinska javnih razprav v nekaterih zapisnikih ni dovolj razumljiva. Sklepi nimajo predlagatelja, kdo jih je dolžan izvršiti in v katerem roku. V večini primerov ugotavljajo samoupravni organi, da so sklepi prejšnje seje izvršeni ali se izvršujejo. Jezik je preveč suhoparen in enoličen. Stavki sklepov se v večini primerov pričenjajo z npr. »konferenca delegacij je« ali »delavski svet je« itd.

Iz povzetkov javnih razprav v zapisnikih ni navedeno, kdo vse je sodeloval v razpravi in o čem je razpravljaval posameznik. Po našem mnenju pa dobro oceno zaslužijo sestavljalci zapisnikov delavskega sveta TOZD Jeklarna in TOZD Monter Dravograd.

TEDNIK ŽELEZAR

Tednik Železar je po temeljni vsebinski zasnovi, ki jo je po javni razpravi sprejel delavski svet Železarne, politično-informativno glasilo delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne. Izhaja v nakladi 10.600 izvodov in ga razen aktivnih delavcev prejema tudi upokojenci Železarne, delavci, ki so v JLA, članice splošnega združenja jugoslovanskih železar, poslovni partnerji, družbenopolitične organizacije jeseniške in radovljiške občine, nekateri republiški organi in organizacije, delavci Železarskega izobraževalnega centra, karavle na našem območju in druge javne ustanove (vse šole v obeh občinah).

Prizadevanje uredništva in uredniškega odbora, ki se sestaja redno tedensko, je, da bi z aktualnostjo in pestrostjo vsebine glasilo imelo čim več bralcev, tako med aktivnimi delavci kakor med njihovimi svojci, da bi bilo več informacij za naprej, to je za delegatsko odločanje, tudi v širšem prostoru in da bi se v njem čutil tudi utrip življenja in dela delavcev v prostem času, poleg vseh tistih informacij, ki jih opredeljujejo temeljna vsebinska zasnova in zakon o združenem delu oziroma ustava in dokumenti družbenopolitičnih organizacij.

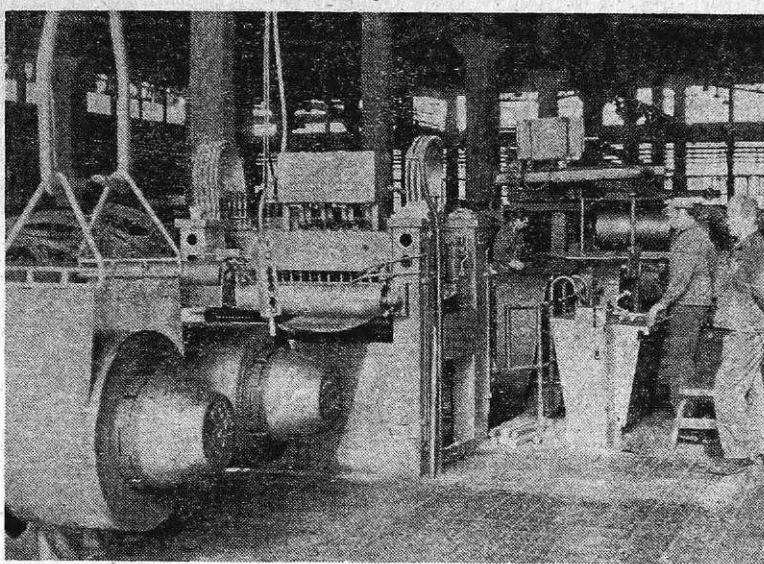
Železar, kot eden izmed sredstev informiranja v Železarni, je bil izmed vseh sredstev največkrat obravnavan na sejah odbora za informiranje in drugih organov in organizacij, še zlasti ob različnih kritičnih informacijah oziroma sestavih, nemalokrat tudi zaradi osebnih prizadetosti ali drugačnega pogleda na obravnavano vprašanje. Niso bili redki tudi različni pritiski, celo zahteve po nekaterih omejevanjih, oženjih informacij in podobno. Uredništvo in uredniški odbor sta pri premagovanju takih primerov izhajala iz temeljne vsebinske zasnove in političnih opredelitev subjektivnih socialističnih sil. Vse objektivne in dobronamerne kritike so bile upoštevane in so vzpodbudno vplivale na prizadevanja uredništva, da bi glasilo čim bolj dosledno in kvalitetno izpolnjevalo temeljno vsebinsko zasnovo.

V teh prizadevanjih so veliko pomagali člani uredniškega odbora, še prav posebno pa številni sodelavci oziroma dopisniki iz temeljnih organizacij in strokovnih služb, samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih in družbenih organizacij in drugi. V posamezni številki se pojavlja od 35 do 60 zunanjih sodelavcev oziroma dopisnikov.

Vsebinsko bi se Železar lahko še obogatil, če bi se bolj odprli vire informiranja in če bi bil celotni sistem informiranja in komuniciranja v Železarni bolj usklajen in poenoten.

Le redki so delegati, ki svojo ustavno in zakonsko pravico in dolžnost uresničujejo s tem, da o svojem delu in o delu organa, kjer delujejo, obveščajo delavce oziroma svoje volilce prek Železarja. Tudi temeljne organizacije in delovne skupnosti, razen redkih izjem (financnoračunovodski sektor, sektor za ekonomiko in organizacijo) svojo dolžnost, da obveščajo delavce temeljnih organizacij in delovnih skupnosti o svojem delu in problemih, ne izpolnjujejo, ali vsaj ne redno. Preveč je še iskanja in moledovanja za tovrstne informacije in premalo je razvita zavest, da so viri informacij dolžni informirati delavce (8. člen pravilnika o samoupravnem informiranju in komuniciranju).

Letos se je prvič zgodilo, da sta zaradi pomanjkanja rotacijskega papirja izpadli dve številki glasila, porabo pa moramo zmanjšati za 25 %.

Kontinuiteta v HVŽ (foto I. Kučina)

kar pomeni, da je treba planirano poprečje posamezne številke z 20 strani zmanjšati na poprečje 15 strani. O tem je razpravljala tudi odbor za informiranje, ki je sprejel ustrezne sklepe za selekcijo oziroma racionalizacijo informacij, podobni ukrepi pa se pripravljajo tudi v SR Sloveniji, kateri naj bi politično-informativnim glasilom zagotovili rednost izhajanja. Uredništvo si je prizadevalo, da z večjo izkoriščenostjo časopisnega prostora (manj slik, manjše črke, naslovi, ipd.) informiranost delavcev ne bi bila bistveno prizadeta, oziroma, da ne bi bilo potrebno bistveno znižati temeljne vsebinske zasnove, prizadevanja pa tečejo tudi v smeri, da bi bile informacije tudi čim bolj racionalne (ne na škodo vsebine) oblikovane.

V letošnjem prvem polletju je izšlo 23 številki Železarja, od tega zara-

di praznikov med tednom ena dvojna, v poprečnem obsegu 18,8 strani, ki pa se je v polletnih mesecih še občutno zmanjšal. V prvem polletju so stroški bili:

— stroški tiska 4.355.082,70 (39 % plana)
— avtorski honorarji (bruto) 485.442,00 (38 % plana)
Za razne krajše objave (razpisi, obvestila ipd.) zunanji naročnikom je bilo izstavljenih za 40.095,10 din faktur.

Glede na različne razlage o stroških Železarja v priloženi razpredelnici prikazujemo rast stroškov tiska in avtorskih honorarjev v letih 1979–1982 in plan za leto 1983 in koliko del so ti stroški predstavljali v odnosu na celotni prihodek Železarne, oziroma dohodek in stroške Železarne v primerjalnih letih. Realno

STROŠKI ŽELEZARJA 1978–1983

LETO	Popr. št. str.	STROŠKI TISKA din	Povečanje (%)		AVTORSKI HONORAR din	Povečanje (%)		SKUPAJ TISK in avt. honorar din	Povečanje (%)	
			na leto 1978	na predh. leto		na leto 1978	na predh. leto		na leto 1978	na predh. leto
1978	18	2.240.257,75	100		676.984,00	100		2.917.241,75	100	
1979	20	3.227.053,80	144	144	944.929,00	140	140	4.171.982,80	143	143
1980	20	3.789.286,60	170	118	1.141.418,00	169	121	4.930.704,60	169	118
1981	20	5.640.945,10	252	149	1.266.499,00	187	111	6.907.444,10	237	140
1982	19	8.332.300,60	372	148	1.271.035,00	188	100,5	9.603.335,60	329	139
1983	20	11.160.000,00	498	134	1.264.000,00	187	99,5	12.424.000,00	426	129

Leto	Izstavljene fakture za objave (din)	Skupni stroški minus fakture	realno povečanje (%)		% stroškov v celotnem prihodu ŽJ	% stroškov v dohodku ŽJ	% stroškov v skupnih stroških ŽJ
			na leto 1978	na predh. leto			
1978	9.014,50	2.908.227,25	100		0,038	0,176	0,049
1979	11.663,95	4.160.318,85	143	143	0,044	0,223	0,056
1980	211.807,50	4.718.897,10	162	113	0,042	0,228	0,052
1981	44.796,70	6.862.647,40	236	145	0,043	0,237	0,052
1982	107.595,45	9.495.740,15	327	138	0,049	0,270	0,060
1983	150.000,00	12.274.000,00	422	129			
(plan)							

ŽELEZARSKI ZBORNIK (19)

Železarski zbornik izhaja že sedemnajsto leto. Izdajajo ga slovenske železarne skupaj z metalurškim inštitutom v Ljubljani. Nastal je po združitvi tovarniških strokovnih glasil.

Izhaja štirikrat letno v nakladi 800 izvodov.

Stroški tiskanja so po pogodbi za leto 1983 155.050,50 din za eno številko in 48 strani.

Celotni stroški izdajanja v letu 1982 so bili:

tisk 614.728,45 din
avt. honorar 151.791,45 din
Skupno: 766.519,90 din

Poprečna cena enega izvoda je bila 239,55 din.

Delitev zbornika:

Železarna Jesenice 275 izvodov
Železarna Ravne 262 izvodov
Železarna Štore 150 izvodov

Metalurški inštitut 60 izvodov
prodaja 43 izvodov
rezerva 10 izvodov

Delitev stroškov za leto 1982:

Železarna Ravne 270.369,40 din 35 %
Železarna Jesenice 232.038,50 din 30 %
Železarna Štore 143.730,00 din 19 %
Metalurški inštitut 71.182,00 din 9 %
ostali naročniki 49.200,00 din 7 %
766.519,90 din 100 %

Namen izdajanja Železarskega zbornika je objavljanje strokovnih člankov z raznih področij tehnologije izdelave in predelave jekla, z energetskega in sorodnih področij. Z objavljanjem takih člankov predvsem spodbujamo strokovno delo in seznanjamo širši krog bralcev z novostmi v tehnologiji in proizvodnji železarskih izdelkov.

povečanje 222 % v letih 1978–1982 gre v korak z rastjo ostalih cen, pri tem pa je le papir nekoliko izstopal.

Podatki tudi kažejo, da rast avtorskih honorarjev zaostaja za rastjo realnih osebnih dohodkov in da so v primerjavi z avtorskimi honorarji drugih novinarov hiš res nizki. To navajamo zato, ker se večkrat slišijo glasovi, ki informiranju bolj škodijo kot koristijo, da nekateri avtorji pišejo samo zaradi honorarja. Za primerjavo navajamo poprečen razpored tednika pri poprečnem obsegu 20 strani:

— 55 % obsega zajema izključno problematika temeljnih organizacij in delovnih skupnosti,

— 40 % zajema ostala problematika (samoupravne interesne skupnosti, skupščina občine, krajevne skupnosti, kultura in telesna kultura, pri tem pa 5 % odpade na zahvale, objave in obvestila).

Seveda pa je strogo razmejevanje med posameznimi področji, glede na temeljno vsebinsko zasnovo Železarja in njegovo funkcijo, glede delegatskega informiranja, nemogoče, če izhajamo iz ustavne predpostavke, da delavec mora odločiti o pogojih in rezultatih svojega dela, tudi tistega, ki ga daje za skupno in splošno porabo, oziroma za celotno družbeno reprodukcijo, to pa pomeni, da mora biti o vsem tem tudi informiran.

Trenutno je uredništvo Železarja kadrovskega dobro zasedeno: glavni in odgovorni urednik, tehnični urednik — novinar (50:50), korektor — novinar (50:50) (trenutno na porodniškem dopustu), novinar (trenutno nadomešča korektorja) in dve daktilografki, ki opravljata poleg prepisovanja gradiva tudi vsa dela v zvezi z obračunavanjem in izplačevanjem avtorskih honorarjev, evidenco zunanjih prejemnikov glasila in članov in podobno. V primerjavi z drugimi uredništvimi je to zelo racionalna zasedba.

Iz reklamno propagandnega vidika pošiljata železarna Jesenice 95 in železarna Ravne 62 izvodov po domovini in izven nje.

Zaradi razmeroma visokega strokovnega nivoja in dobre opreme je revija cenjena tudi izven naših meja.

Poročilo o informiranju in komuniciranju v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih železarne Jesenice so pripravili: Joža ARH, Mile CRNOVIČ, Nada DEJAK, Janko KAVALAR, Božidar LAKOTA, Ivan PUC in Joža VARL.

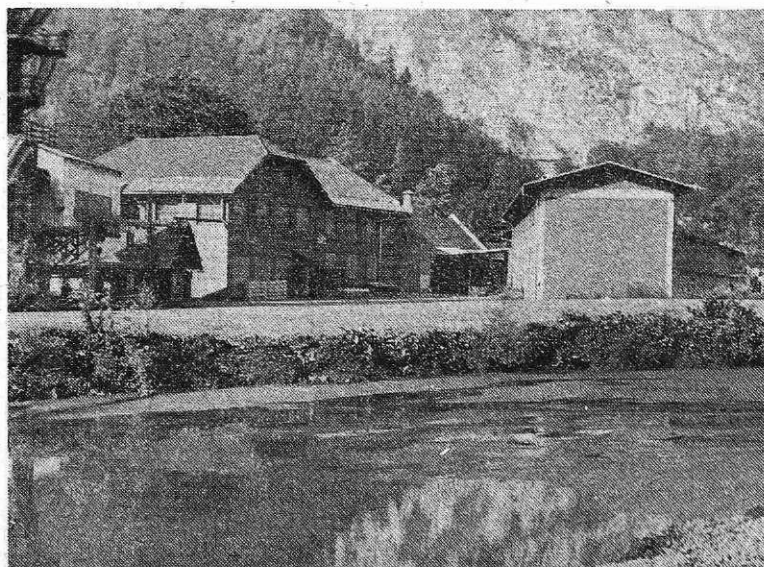
Železarski globus

ALBANIJA

Prihodnje leto namerava ta država podvojiti svoj izvoz šaržnega ferokroma na 50.000 do 60.000 ton, glavni del tega izvoza pa je namenjen državam zahodne Evrope. Pri tem je pomembno, da prodaja Albanija to zlitino po nižji ceni kot ostali dobavitelji. Slaba stran albarskega ferokroma je velikost kosov (10 x 150 mm), ker zaenkrat v tovarni, ki ga izdeluje, še nimajo potrebnih drobilnih naprav, vendar jih nameravajo v bližnji prihodnosti nabaviti. Albanski šaržni ferokrom vsebuje 65 % kroma in 3 % silicija.

GABON

V tej afriški državi so na mejnem področju s Kongom (Brazaville) odkrili novo nahajališče železove rude z 52 do 60 % železa, katere zaloge cenijo na okoli 670 milijonov ton. S finančno pomočjo držav Evropske gospodarske skupnosti bo izdelana študija, iz katere bodo razvidne tehnične in finančne možnosti za izkoriščanje tega nahajališča. Računajo, da bi ta rudnik lahko odprli do leta 1990 z letno proizvodno zmogljivostjo milijon ton železove rude.

Prostori gradbenega oddelka na Jesenicah — v ospredju ovsodolna jama (foto I. Kučina)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Enajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v petek, petega avgusta. Na njej so obravnavali izvajanje sklepov prejšnje seje, program ukrepov za izboljšanje stanja naprav in temeljni organizaciji Valjarna bluming-štel in tekoče zadeve.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi izvršeni.

Vodja temeljne organizacije je prisotne seznanil s težavami, v katerih se nahaja temeljna organizacija Valjarna bluming-štel in o ukrepih in zadolžitvah za odpravo teh težav. Naloga sindikata oziroma izvršnega odbora pa je, da se aktivno vključi v izvrševanje ukrepov ter ustvarja ugodno vzdušje za uresničevanje sprejetih nalog.

Ob koncu seje so obravnavali še vedno nerešen problem zbiranja odpadne platine in predlagali, da se sproži postopek za zakonito spremembo pravilnika.

TOZD VZDRŽEVANJE

Enajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v ponedeljek, osmega avgusta, na njej pa so obravnavali polletno poslovno poročilo, priprave na ponovljeni referendum in tekoče zadeve.

Vodja temeljne organizacije je članom izvršnega odbora obrazložil poslovne rezultate delovne organizacije in temeljne organizacije Vzdrževanje, finančno poslovanje pa je razložil računovodja temeljne organizacije. Predsednik izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je navzoče seznanil s sklepi skupne seje predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstev temeljnih organizacij Valjarna bluming-štel, Vzdrževanje in Remontne delavnice.

Ob pripravi na ponovni referendum o spremembi samoupravnega sporazuma o načelih in merilih za delitev dela sklada skupne porabe in osebnih dohodkov je predsednik izvršnega odbora sindikata navzoče ponovno seznanil s predlogom dodatka za borbe in o tem, da je to za njihovo temeljno organizacijo zelo majhna obremenitev.

Obravnavali so še informacijo in predlog novega delovnega časa in se opredelili za prvo različico, ter socialne in kadrovske zadeve.

TOZD TRANSPORT

Trinajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v torek, devetega avgusta, na njej pa so obravnavali izvrševanje sklepov prejšnje seje, polletno poslovno poročilo temeljne organizacije in Železarne, informacijo o uravnavanju višine osebnega dohodka v drugem polletju, informacijo o delovnem času in tekoče zadeve.

Pri pregledu sklepov seje so ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni, sklep o disciplinskem prekršku sodelavca pa se prekliče, ker ima zopet neopravičilen izostanek.

Dva člana izvršnega odbora sta pri pregledu poslovnega poročila postavila vprašanje, zakaj imajo delavci v TOZD Transport kljub dobremu delu slabši osebni dohodek in kdaj se bodo popravile grupe tehtalcem. Vodja temeljne organizacije je odgovoril, da zaposleni nimajo tako slabih osebnih dohodkov, ker pa so ti odvisni od proizvodnje, so bili osebni dohodki slabši, ker nismo dosegli planirane proizvodnje. Grupe tehtalcem ne bodo popravljali, ker je v teku nov popis delovnih mest.

Člani odbora so pregledali predlog za nov delovni čas in se odločili za prvo različico pričetka dela v letnem in zimskem času.

Obravnavali so še kadrovske in socialne zadeve.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na petnajsti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v sredo, 17. avgusta, so obravnavali polletno poslovno poročilo temeljne organizacije, sklepe skupne seje izvršnih odborov konference osnovnih organizacij sindikata Železarne, pohod članov v Krmo in organizacijo izleta v Crikvenico.

Poslovno poročilo je podala računovodkinja, člani izvršnega odbora pa so imeli več vprašanj. Tako jih je zanimalo, ali bo treba participacijo za razliko v ceni mesa plačevati tudi po zadnji podražitvi mesa. Predlagali so, da se vodja temeljne organizacije in računovodkinja sestane s predstavniki skupščine občine in mesarskega podjetja ter se pogovori ta glede plačevanja razlik v ceni.

Zaradi velike porabe začetnih sredstev kot so halje, so člani izvršnega odbora menili, da bi delavke v kantinah in v samopostrežni restavraciji ob sprejemu dobile štiri halje, nato pa vsako leto tri, seveda ob vrnitvi nerabljenih halje. Glede orto-

pedskih čevljev pa so menili, da se še vedno delijo po potrebi, prav tako kot zamenjava za stare čevlje.

V temeljni organizaciji imajo veliko stroškov zaradi drobnega inventarja, zato so menili, da bi bilo treba pripraviti pravilnik, po katerem naj bi zaposleni v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih poravnali vsaj vidni lom, vendar je treba stvar dobro pretehtati, da ne bodo delavci preveč obremenjeni.

Obravnavali so še prošnje za socialno pomoč in oblikovali komisijo za metodologijo dela v temeljni organizaciji.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Na štirinajsti seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v sredo, 24. avgusta, so obravnavali izvrševanje sklepov prejšnje seje, poslovno poročilo temeljne organizacije in Železarne, blagajniško poročilo, priprave na piknik ter socialna vprašanja.

Obrazložitev poslovnega poročila je podal vodja temeljne organizacije in navzoče pri tem seznanil, da so na skupnost za zaposlovanje v občini poslali vlogo za prekoračitev limita 30 nadur v mesecu avgustu in septembru. Vloga je ugodno rešena. Vodja je člane seznanil tudi o dopisu pravnemu oddelku Železarne o možnosti, da bi bila v prihodnje temeljna organizacija Strojne delavnice proizvodna temeljna organizacija.

Piknik bo desetega septembra na Poljanah. Prispevek za člane kolektiva je 100 dinarjev, za njihove svoje 200 dinarjev, upokojenci pa so opravičeni prispevka.

Ob koncu seje so člani menili, da se mora zaradi povišanja cen izdelkov v kantinah povečati tudi vrednost bona za malico.

TOZD ŽEBLJARNA

24. avgusta je bila osemnajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, na njej pa so obravnavali izvrševanje sklepov prejšnje seje, disciplinske prekrške in imenovali delegata za stanovanjsko izgradnjo.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so bili izvršeni.

Na prošnjo disciplinske komisije so podali mnenje o delu in odnosu do sodelavcev za dva sodelavca.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Žebeljarna je delavskemu svetu predlagal, da za delegata za stanovanjsko gradnjo potrdi Davorina Mikulo.

Občinski sindikalni svet je začel posvečati veliko pozornosti razvijanju in ohranjanju tradicij delavskega gibanja in zato prosi, da bi osnovne organizacije sindikata temeljnih organizacij sporočile, če so pripravljene pristopiti in narediti prve korake pri zbiranju gradiva za povojno zgodovino delavskega gibanja. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Žebeljarna je menil, da bi morali o tem predlogu še malo razmisliti.

Izvršni odbor sindikata je občinski svet sindikata obvestil, da so pr-

ve tri naloge, za katere je bil določen rok konec julija (sprejem sklepa o pripravi akcijskega programa za usklajevanje samoupravnih splošnih aktov z družbenim dogovorom o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, imenovanje komisije za nagrajevanje po delu in imenovanje delovne skupine za pripravo strokovnih rešitev) izvršena.

TOZD JEKLOVLEK

Na trinajsti seji sindikalnega odbora so se v sredo, 24. avgusta, pogovarjali o organizaciji izleta in kadrovskih zadevah.

Dvodnevni sindikalni izlet bodo organizirali v septembru, vse podrobnosti pa bodo še objavili. Sindikalni odbor je sklenil, da bodo na izlet brezplačno povabili prejšnjega vodjo temeljne organizacije v zahvalo za njegovo dolgoletno delo.

Ocenili so prisotnost delegatov na sejah delavskega sveta temeljne organizacije in ugotovili, da je prisotnost nekaterih delegatov kritična. Zato so sklenili, da sindikalni poverjeniki v svojih delovnih skupinah kritično spregovorijo o prisotnosti njihovih delegatov na sejah delavskega sveta.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v petek, 26. avgusta, na njej pa so obravnavali izvrševanje sklepov prejšnje seje in prispele prošnje.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni.

Pregledali so prošnje za finančno pomoč in sklenili, da odkupijo 170 nalepk Planinskega društva Javornik-Koroška Bela in da pomagajo obolelemu sodelavcu, ki se bo zdravil v toplicah.

Odločili so se, da bodo organizirali izlet na Triglav. Sindikat krije stroške prenočišča in enolončnice. Pohod bo predvidoma 17. in 18. septembra, prijave pa sprejema športni referent.

TOZD PROFILARNA

Osma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v sredo, 31. avgusta, na njej pa so se pogovarjali o organizaciji izleta in podali mnenje o disciplinskem prekršku sodelavca.

Člani sindikalnega odbora so sklenili, da bodo izlet organizirali po programu, ki je bil predhodno podan. Ker za piknik ni bilo prijavljenih, se člani kolektiva lahko udeležijo skupnega kosila, ki bo v nedeljo v hotelu Zlatorog v Bohinju.

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin in na zborih delavcev je delovna disciplina še vedno v ospredju, zato so se pogovorili o disciplini in odnosu do dela njihovega sodelavca, ki je v disciplinskem postopku.

LK

Tudi letos krvodajalska akcija na Jesenicah dobro poteka (foto S. Kokalj)

SREČANJE Z INVALIDI POBRATENEGA DRUŠTVA

Društvo invalidov Jesenice se je v preteklem letu pobratilo z društvom invalidov iz Murske Sobotice (pobrateni so že z društvom invalidov Ravne na Koroškem). Obe društvi sta v svoj delovni program vključili, da se vsaj enkrat na leto srečata in izmenjata svoje organizacijske izkušnje. Letošnje srečanje je bilo 6. avgusta v Dražgošah, na njem pa je bilo prisotnih več kot 100 članov, invalidov obeh društev.

Po prisrčnem začetnem srečanju so se navzoči pri spomeniku slavni dražgoški bitki poklonili spomenu padlim borcem NOV. Zapeli so tudi nekaj borbenih pesmi ob spremljavi harmonikaša iz Murske Sobotice, nato pa so si ogledali dražgoški muzej NOB in vas z okolico.

Od tam sta avtobusa nadaljevala vožnjo prek Jelovice v Bohinj — Zlatorog. Med potjo so se ustavili v Sorici pri zadružnem domu, kjer so člani društva invalidov Murska Sobotica poskrbeli za malico, pa tudi sladke premurske kapljice ni manjkalo. Za prijetno vzdušje je skrbel harmonikaš »Kmet« iz Pomurja. Tudi gostinci v zadružnem domu v Sorici so bili naklonjeni invalidom, jim skuhalo kavico in nudili ustrezni prostor, da so se lahko odpočili in okrepčali.

Na poti prek Soriške planine in Jelovice v Bohinj so bili gostje seznanjeni z zgodovino NOB na tem območju, med drugim tudi o kulturnem domu Jožeta Ažmana in muzeju Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici.

Končni cilj je bil Bohinjsko jezero — Zlatorog. Če bi čas dopuščal, bi si ogledali tudi slap Savica. Gostje so kosili v hotelu Jezero, jeseniški invalidi pa so se okrepčali ob Savi Bohinjski, kjer je bil piknik v naravi (hrano in pijačo so imeli s seboj).

Ob tej priložnosti so si predstavniki obeh društev izmenjali organizacijske izkušnje in se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju. Predsednika obeh društev sta si izmenjala spominska darila v znak trdnega prijateljstva. Predsednici Društva invali-

dov Jesenice Marici Potočnikovi pa so gostje v spomin izročili lončeno vazo.

Srečanje — izlet je bilo kljub nekoliko muhastemu vremenu nadvse prisrčno, prijetno, slovo pa je bilo kar ganljivo.

Prekmurci so se nato odpeljali proti Bledu in nadaljevali pot proti domu. Jeseničani pa so se odpeljali po zgornji Bohinjski dolini prek Poljuka na Jesenice.

Vsi so se z zadovoljstvom in lepimi vtisi vračali domov.

Ker je bilo za prvo srečanje — obisk obeležij NOB in piknik v naravi — preveč prijavljenecv, je društvo 14. avgusta organiziralo ponovni izlet. Pot je bila ista, oziroma so si spotooma ogledali še škofjeloški muzej v Škofji Loki. Vzdušje je bilo prijetno, žal brez udeležencev pobratenege društva. Obeh izletov se je udeležilo 161 invalidov, od tega 58 iz murske Sobotice.

V soboto, 3. septembra, se je petdeset invalidov udeležilo prvega srečanja invalidov Gorenjske, njegov organizator je bilo Društvo invalidov Kranj. To srečanje bi bilo ob Planšarskem jezeru na Jezerskem. Ker pa je bilo izredno slabo vreme, je organizator priskrbel prostor v hotelu »Kazina« na Jezerskem. Ob dobri potrebi gostincev in ob prijetni domači glasbi je bilo vzdušje prijetno in veselo.

Iz pisarne Društva invalidov Jesenice

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO DAROVALI

V mesecu avgustu so za plačilo ULTRAZVOČNE RENTGENSKE APARATURE v jeseniški bolnišnici darovali:

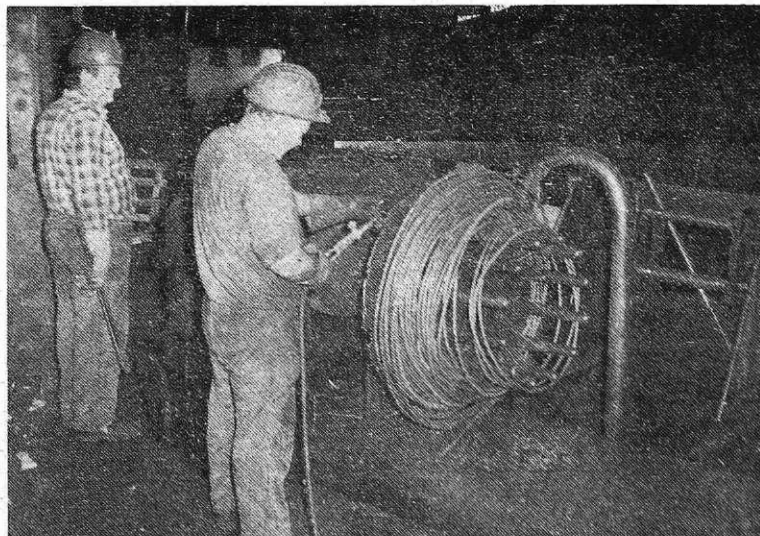
— stanovalci na Cesti revolucije namesto venca za pokojno Ivano Lipovec 1.020,00 din,

— Tone TOMAZIN, Jesenice, Cesta Staneta Bokala namesto venca na grob pokojnemu Stanetu Koblarju 3.000,00 din,

— Vinko KOZJEK, Jesenice, Tomšičeva 28, namesto venca na grob pokojnemu Stanetu Koblarju 1.000,00 din.

Delavci Splošne bolnice Jesenice in uradništvo Železarja se vsem darovalcem iskreno zahvaljuje.

Pridružit se tudi vi in prispevek namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun SPLOŠNA BOLNICA JESENICE, štev.: 51530-603-31205 z navedbo: »namesto venca za tega in tega ... darila« in podobno.

Sodelavca vzdrževalca v valjarni žice

(foto S. Kokalj)

OTOK KRETA JE DOMOVINA EVROPSKE KULTURE

Največ je ameriških in angleških turistov. Semkaj jih pripeljejo tudi naše ladje, največkrat Atlasov Ambassador. Praviloma so ladijski potniki petični turisti, ki imajo razen veliko časa tudi zajejne denarice. Drugi, kamor se prištevamo tudi mi, potujejo hitro in razmeroma ceneje, čeprav se sliši čudno — z letalom.

S svojo lego sredi Sredozemskega morja med Afriko in Evropo, oziroma med Egiptom in Grčijo, predstavlja Kreta nekakšno naravno pregrado med severom in jugom. Toda to je samo navidežno. Kot vemo iz zgodovine, je bilo ravno nasprotno. Lahko bi celo rekli, da je bila Kreta odskočna deska za širjenje grške in s tem evropske kulture z juga na sever. Skoraj enako je namreč oddaljena od Azije, Evrope in Afrike, okoli 1800 milj na vsako stran. Podolgem meri nekaj nad 250 km, počez pa okoli 60 km. Notranjost otoka, ki meri 8376 km², je polna gorovja, med katero se zajedajo mračne soteske in številne podzemeljske jame. Te so v daljni preteklosti nudile varno zaščito otočanom pred tujimi zavojevalci in krutimi morskimi razbojniki. Ena najbolj znanih je jama Dikte v pogorju Lipithim, v katero je po mitološkem izročilu mati bogov Rea skrila svojega sina Zeusa pred njegovim krvoločnim očetom Kronom, ki ga je hotel požreti, tako kot vse svoje otroke. Zeusa je hranila koza Amaltea, dokler ni zrasel v krepkega moža, ki je nato zasedel prestol na visokem Olimpu kot vrhovni vladar in bog vseh grških bogov.

Grške bajke so sploh zanimive, ker opisujejo nenavadne dogodivščine tako plastično, da jim še marsikdo celo verjame. Prenašajo se iz roda v rod, verjetno vedno s kakšnim »dopolnilom«. Tudi vodniki jih radi pripovedujejo turistom, če jim zmanjka besed o čem drugem. Naš grški vodnik Emanuel je bil že eden od tistih, ki mu je bilo pripovedovanje bajk očitno pri srcu. V avtobusu nam jih je naslednje jutro, ko smo se odpeljali na ogled glavnega mesta Iraklion, natresel kar lepo število. Pa niti niso bile dolgočasne. Ena od njih se je glasila:

Nekoč, pravi stara bajka, se je mudila lepa Evropa, hči kralja Tira, s svojimi prijateljicami na morskem (grški) obali, ko se jim je iznenada približal krotek bik. Nič hudega sluteč se je princesa začela z njim igrati in se končno celo zavihnila na njegov hrbet. Bik je jadrno oddiral v morské valove in odnesel kraljevo hčer Evropo na Kreta. Tu se ji je predstavil kot bog Zevs. Omožila se je z njim in mu rodila sina, poznejšega slavnega kralja Minosa, ki ga je ves vesoljni svet priznaval za modrega zakonodajalca in močnega gospodarja morja. Šele v poznejši helenistični dobi so skozi čas izrčila in bajke spremenila modrega vladarja Minosa v okrutnega tirana.

Podobno torej, kot so se spletile bajke okoli proslavljenega srbskega Kraljeviča Marka, ki je bil za ene junak, za druge pa strahopetec in izdajalec.

Minos je bil tisti slavni vladar, ki si je dal v Knososu sezidati ogromno palačo, eno najlepših zgodovinskih zgradb in danes največjih steeš turistčnih množic na Kreti.

Obisk te znamenitosti je bil na programu naslednjega dne.

KRIŽEM KRAŽEM PO IRAKLIONU

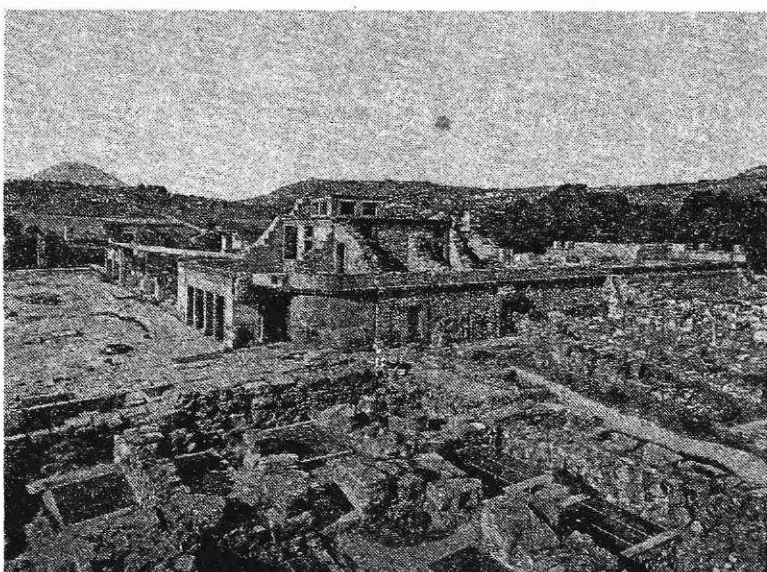
Po nočnem deževju smo se v sončnem, vendar še precej svežem jutru odpeljali z avtobusom, ki nas je že čakal pred hotelom, na ogled glavnega mesta Krete, starosvetnega Irakliona.

Posledica daljšega deževja so se videle vsepovsod. Zrovana pobočja gričevnatih vinogradov, s katerih je v hudourniških potokih asfaltno cestišče pokrila tu in tam kar debela plast rdeče zemlje, so bila kaj klavna podoba krajine.

Na razmeroma široki cesti, ki je bila v izgradnji kot delnica osrednje magistralne avtoceste vzhod — zahod, smo srečevali le malo vozil. Turistična sezona se še ni začela, zato še ni bilo pravlega prometa. Mi smo bili torej predsezonski, očitno manj pozornosti deležni turisti, čeprav ne bi mogli reči, da so bili domačini neljubeznivi. Največja težava, ki jo moraš prestat, je jezik. Tudi naš sofer Kostas, na pogled mrk tridesetletni mladenič, ki ni znal razen svoje kretske grščine nobenega jezika, se je izredno trudil, da je po navodilu zgovornega domačega turističnega vodiča Emanuela prilagajal vožnjo avtobusa tako, da smo lahko sledili njegovim razlagam. Pri tem mu je pomagal naš Jože, ki je iz angleščine prevajal v slovenščino: V Grčiji, kot v nekaterih turističnih deželah, velja pravilo, da tuje turiste lahko vodijo le domači vodniki.

Iz avtobusa smo imeli lep pogled na obalo in modro morje. V vsej svoji mitološki lepoti pa se nam je prvič odkrila tudi božanska gora, 2456 metrov visoka Ida.

(Nadaljevanje)

VZHODNJAŠKA MESTNA ŽIVAHNOST

Na glavnem trgu Agora smo se ustavili. Emanuel nam je dal dobro uro prosto, da si sami ogledamo središče mesta in morda kupimo kakšen spominek, predvsem pa smo morali v bankah zamenjati denar. Za eno dražmo smo morali odšteti 64 par. To je dobrih 20 par več, kot je bil pri nas uradni tečaj.

Razkropili smo se po živahnih mestnih ulicah in trgih. Večina se je podala na tržnico, kjer je imela tudi kaj videti. Tržnica je dolga, položna ozka ulica v starem delu mesta, kjer se vrstijo druga za drugo prodajalne, pred katerimi trgovci ponujajo vse, kar ti srce poželi. Pred svojim lokalom ima vsak na ulici zloženo blago kot na sejmu. Od vročega sonca ali dežja so stojnice zaščiten s platnenimi strehami. Ulica je dobesedno zatrpna z južnim sadjem, zelenjavo, vrečami moke, fižola, semen, dišav in druge robe. Tu je takorekoč vse, od igle do lokomotive. Pravi orientalni bazar. V drugi ulici so preproste restavracije, kjer na nepogrnjene mize strežejo na razniju pečene odojke, jagenjčke, piščance ali različne pikanine čorbe in sočivje. Ne preveč izbirčen turist si lahko privoščiti za razmeroma majhen denar slavno grško musako ali sarmo ter veliko sadja in slaščic. Živ-žav po teh ulicah se nič dosti ne razlikuje od drugih orientálnih mest. Na stotine trgovnic, ki bi v primerjavi z našimi branjarijami komajda zaslužile takšno ime, daje vtis, kot bi se celo mesto ukvarjalo samo s trgovino in gostinstvom. Lokali že desetletja najbrž niso bili pobeljeni, vendar pa lepo mirno poslujejo brez strahu o kakšni nemogoči sanitarni inspekciji. Nekaj sodobnih prodajal je v novem delu mesta. Skoraj vse so drogerije; dosti je tudi prodajal spominkov, obutve, kožne konfekcije in keramičnih izdelkov.

Najbolj urejen je trg svobode z mogočnim spomenikom grškega vojaka iz prve svetovne vojne. Tu so zvršene mestne palače, banke, zavodi, regionalne uprave in osrednja mestna avtobusna postaja. Nedaleč stran je obzidje stare benečanske trdnjave in nekaj beneških palač iz obdobja od 13. do 17. stoletja. Sicer pa je v mestu največ trinadstropnih in manjših stavb. Vse imajo ravne strehe, kot sploh stavbe na vzhodu in jugu.

Tako se je razvnel, da so mu noge same zavile mimo tovarne za gumijaste izdelke proti središču mesta. Na pločniku blizu hotela Stara pošta pa je škrtala »disciplinska ura« v glavi: Najprej moraš nazaj v dom! Dnevni red je treba pogledati. Pri dežurnem je treba povprašati za pošto in po novicah. Saj se preostane dovolj časa do študijske ure. Razen če ni hajot-dinst napovedan. Sicer sem tokrat izjema, če sem dopustnik, ki je komaj dospel. Sladek nemir pa se je razgrnil po vsem telesu, ko je prišel z mislimi na starčeve vilo ... in na Charlottu.

Iz zamišljenosti ga je odtrgala »disciplinska ura« v glavi, ki ga je sproti nagonsko opozarjala, naj bo previden, da ne zamudi s pozdravom višjih letnikov visokih uniformirancev od podoficirja naprej.

Zajelo ga je domsko vzdusje s svojimi značilnimi šumi in glasovi, pomešanimi s sunki klavirske ali violinske glasbe, kolikor so odpirajoča in zapirajoča se vrata jih jačila ali utišala, z mešanico visokih deških, srednje mutiranih in redkejših medvedje globljih glasov ... in z vonji, ki so puhteli skozi hodnik v bližini kuhinje tako obetajoče za vedno lačne dijaške želodce.

Dijak je šel v svojo spalnico. Tam ga je čakal kovček, ki ga hoče izprazniti v svojo omaro na hodniku v drugem nadstropju s pogledom na mrko dvorišče. Vzhodnotirolski matematik se je približal. Seveda, njemu rad dam kaj za zob. Njegovo matematično znanje koristi. In fante je dobričina.

Matematik mu je čez čas, ko je po prvem grizljaju izpraznil usta, izrekel sožalje. Temu je sledilo vprašanje: — Hudo te je prizadelo, se na tebi vidi!

VALENTIN POLANŠEK

87

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

Dijak je že začel stavek ... a sredi bolečnih besedi spoznal svojo zagato: Pazi, ne smeš mu po resnici povedati! Četudi bi mu lahko zupal. Bolje, da ne. Kaj naj rečem?

Vzmirjenost je matematik tolmačil po svoje prijateljsko in ga pustil kaj kmalu lepo na miru.

Zdaj je šele vrelo v dijakovi duši: Kaj bo dirce? Bo razglasil med dijaki, kakšnega sodijaka imajo med sabo? Bo to storil?

Tedaj bi vendar poprej v ravnateljstvu drugače postopal z menoj? In zaradi očeta? Ali dirce ve, da je moj oče v nacističnem kacetu? Dijaki tega ne vedo. Kako bi reagirali? Bi bil kdo med njimi, ki bi v takem primeru potegnil z menoj? Najbrž nihče ne glasno? Vsak se boji po svoje! Saj itak ne vemo drug za drugega, kako je s svojci posameznikov doma ali kjerkoli že. Samo, kako bom sedaj govoril? Kako bom odgovarjal, ko me bodo gotovo spraševali? Bom lagal? Lagati zaradi ljubelega miru? Laž, ki je meni že vedno nekaj odurnega, nekaj, kar je največji greh? Kaj vem, kaj namerava dirce z menoj? Morda je bil to samo prvi preizkus? Pomenili se bodo profesorji in partajbonci, pa bodo odločili! Kaj bodo odločili? Kaj dirce pričakuje, kako bom sam pripovedoval dijakom o uboju mojega devetdesetletnega pradedca Florijana?

Kamor se je napotil z mislimi kakor ptica, ki se zaletava v šipo enega in nasprotnega okna, nikjer ni bilo izhoda.

Kako grozno je biti na svetu! Šele nekaj minut je od tega, odkar je korakal proti Stari pošti ves močan in novih upanj poln, zdaj pa stoji pred tako težavo. In ne ve izhoda.

Namerno počasi se je zaposloval v svoji omari, kjer je itak imel tistih nekaj komadov perila in bomo obleko lepo po predpisih pospravljeno. Bal se je srečati druge sodijake. Dokler sam s seboj ne bo na jasnem, kako naj govori.

V srcu mu je klujuvalo: Kako boš lagal? Kako boš lagal? In vest mu je očitala: Ni take stiske, da bi moral lagati, ni take stiske ...

Mlademu človeku naklonjeni dijaki so tolmačili njegovo potrnost in očitno spremenjenost s sočutnim spoštovanjem. S toplimi pogledi so ga bodrili in ga pietetno varovali pred radovednimi nadlegovanji. Oportunisti so šli mimo vsega, kar je bilo dijaku prav. Prikriti nasprotniki in zavistneži, pa tisti, ki nagonsko podležejo antipatijskim težnjam, se ga niso mogli nagledati ... a so ga tudi pustili na miru.

Drugače je bilo z Dromljem.

Pred dnevi je še povešal oči ali gledal proč, če bi že moral srečati Zdravka. Zdaj pa je naključje naneslo takole:

Ko se nekaj dni po tistem poda Zdravko v klet, da se preobuje, kajti v domu so se morali kretati samo v copatah, je zasačil Dromlja, kako je stikal po drugih predalih in kradel loščilo za čevlje.

Kaj bi se iz tega pripetljaja izcimilo, je pomišljal dijak šele pozneje, ko je prižvižgal po kletnih stopnicah Karli z arijo Don Juana Wolfganga Amadeusa Mozarta. Kajti zasačeni Dromelj je zvitorepil in suval Zdravka v kot in pretel s pestjo pod nosom.

— Ta »švajnhund« me osumlja, da jemljem drugo loščilo, ta pes garjavi banditski! je blatil vpricho Karla.

Karl mu je odločno nastavlil desnico, da mu prisoli krepko. Zdravko ga zadržil:

— Poznava ga. Posebno še jaz, ker me je toliko po nedolžnem dolžil zaradi tiste klobase v jerbasu za odpadke lansko leto.

(nadaljevanje)

MIHA KLINAR

15

HAJKA

»Zakaj bi se premikali? Tu je dovolj varno. V primeru napada se lahko umaknemo na vse strani.« je začel nekdo naštevati odlike po njegovem najboljšega in najbolj varnega taborišča med vsemi, kar jih je kdajkoli videl in poznal. Kaj ga je v tem taborišču najbolj privlačevalo in zakaj se je nad njim tako zelo navduševal, je razkril, ko je pokazal na skladovnico drv in rekel: »Celo drva so že pripravljena. Ne bo nam jih treba nabirati in nositi.«

Bil je Lenart, ki po mnenju komisarja Bojana ni bil bogve-kako »zgrajen« partizan in ki ga najbrž ne bodo mogli nikoli kaj bolj »zgraditi«. Bil je poseben, kakršne ima vsaka večja enota in ki jih v enoti trpijo najbrž samo zato, da si jih borci, kadar nimajo kaj jesti, sposojajo za zabavo in jih glodajo kakor kost. V takih trenutkih jim je bil tudi Lenart dobrodošel, ker so se lahko zabavali na njegov račun. Že njegov prihod v partizane je bil za druge posebnost, vredna veselega smeha. V partizane se je umaknil, kakor je sam rekel, pred svojo hudobno in neznosno babnico, pri kateri (tako je povedal) se je počutil slabše in huje, kakor če bi ga zaprli Nemci. Lenart (tako so povedali drugi, ki so ga poznali), je bil svoje dni veseljak in v vsaki veseli družbi dobrošel. Bil je dober plesalec in ker ni bil grd, so ga tudi dekleta imela rada. Ker so se drenjala okrog njega, se jih seveda ni branil, vendar jih resno ni jemal nikoli, dokler ni prišel v »pest« (takrat ni mislil, da je ženska lahko tudi »pest«) svoji ženi, ki ga je omrežila, mu hlinila nosečnost in ga tako spravila pred oltar, potem mu pa, ker se je Lenartu tožilo po veseli fantovski družbi, zagrenila življenje.

Lenart ni bil rojen za zakonsko kletko. Pogrešal je fantovsko svobodo in zakonski jarem ponašal čedalje težje, ker je opazil, da si je žena prisvojila popolno oblast nad njim in ga na tak ali drugačen način vselej obvladala in prisilila k poslušnosti. Težje jo je prenašal kot Nemce, je povedal komisarju in samo zato pobegnil od nje ter se, kakor je rekel, »vpisal« v partizane.

Za njim si najbrž ne bo upala, je rekel, ker hosta naposled le ni kaka gostilna, kamor jo je vselej prineslo za njim. Baba (tako jo je imenoval) se ni bala gostilniških pretepov, ki so bili včasih nedeljska vsakdanost v naši premili domovini. A med pretepe, kakršne se gredo po hostah z Nemci in kjer namesto stolov, razbitih steklenic in kozarcev žvižga svinec, si prav gotovo ne bo upala, je menil.

Komisar Bojan ni vedel, ali bi se smejal ali bi ga nahrulil. Naposled se je odločil za srednjo pot in mu povedal, da ni lepo, ker tako govori o ženi, ker so po partizanskih pravilih žene enakopravne in jih je zato treba spoštovati. Bile so pametne besede, s katerimi se je Lenart v celoti strinjal in celo menil, da bi bilo dobro pripeljati njegovo babo pred komisarja, da bi ji komisar dopovedal, da so moški in ženske enakopravni, da je torej tudi on enakopraven njej in da ima prav tako pravico do besede v hiši kakor ona, kar ji ni mogel nikoli z lepo besedo dopovedati. Morda bi komisarja bolj poslušala kakor njega, je rekel, komisar pa, ki doslej še ni naletel na podoben primer, je spoznal že takrat, da bo imel z Lenartom velike težave; preden ga bo »zgradil« v politično zavednega borca, kakršne potrebuje sedanost in jih bo še bolj potrebovala prihodnost.

Tak je bil Lenart, človek, ki mu je oblastna žena spremenila življenje v največjo nesrečo, v breme, ki ga ni vedel odložiti drugače, kakor da je pobegnil od nje in odšel v partizane. Kakor vsi nesrečni zakonci se ni zavedal, da je njegova nesreča v očeh drugih videti zabavna in smešna. In vendar ni zameril borcem, kadar so na račun njegovega pobega v partizane zbijali šale, čeprav je bil sam že zdavnaj za vsako šalo in veselje gluhi.

Naj se zabavajo, je mislil. Niso poročeni in ne poznajo zakonskega pekla. Samo oblastno babo naj si nakopijejo na vrat,

babo, ki bo hotela imeti v vsaki stvari prvo besedo in svoj prav, pa se bodo lahko obrisali pod nosom celo za tisto svobodo, za katero se borijo in ki mora biti res nekaj posebnega in lepega, ker toliko govore o njej. Tudi njemu je bilo včasih lepo in se mu je življenje zdelo lepo kakor samo sonce, dokler ga ni zasenčila ona s svojo oblastno senco, da ga še vedno zebe pri duši.

Ne, v Lenartu ni bilo niti iskricke veselja več, čeprav je bil v zabavo drugim, kakor kak žalostni cirkuški klovn. Celu njegovo godrnjavost jih je zabavala. Ni jim tega zameril, čeprav so ga venomer dražili.

»Ni čuda, če te je žena pestila, godrnjavca,« mu je rekel Metod, borec, ki je bil veseljak in ki je imel rad dekleta, borec, v katerem se je deset let starejši Lenart spominjal sebe, kakršen je bil včasih, le da je bila njegova mladost zares mladost in ne vojna, kakršna je Metodova mladost.

»Saj ne godrnjam. A zakaj bi zapuščali taborišče, če ne gori voda,« je rekel Lenart in se takoj nato vdano uvrstil v kolo. Ko so korakali mimo intendanta, je vsak dobil kos kruha in rezino posušenega mesa; malo, a bil je kruh, ki ga nekateri niso videli že nekaj tednov in še manj okusili.

»Ne pojej vsega naenkrat,« je mimoidoče opozarjal nekdo iz intendantske skupine. Nekdo mu je nadel vzdevek »človek z veliko prihodnostjo«, ker je šele pred nedavnim prišel v partizane, a si je zaradi nekaterih domnevnih zaslug kot bivši partizanski sodelavec na terenu zagotovil mesto v intendantski skupini. Kakšne so bile te zasluge, o katerih je »človek z veliko prihodnostjo« tako rad, čeprav nekam splošno, govoril, natančno nihče ni vedel.

Borci, zlasti starejši, ki so bili preskromni, da bi napredovali, ga niso marali.

— Treba mu bo gledati na prste. Videti je, da fant nima pravih pojmov o partizanskem kolektivu, — je marsikdo pomišlil, ko je prejemal od njega kruh in po sitem fantovem obrazu uganil, da ni posebno lačen.

Morda so mu delali krivico, a kaj, ko je bil s svojimi polnimi lici med drugimi borci kakor kak kapitalist med prestraženimi delavci.

Nadaljevanje

Občinski komite ZK Radovljica skupaj s predsedstvom OK ZSMS Radovljica pripravljata gradivo oz. izhodišča o idej-
nopolitičnih izhodiščih in vlogi mladine v naši družbi, ki jih bo-
do v pripravah za prihodnji plenem CK ZKS obravnavali v
vseh osnovnih organizacijah ZSMS v občini. Po razpravah bo-
do na skupni seji OK ZK in OK ZSMS sprejeli enotna stališča.

Na razgovoru s predsedniki komisij pri občinskem komite-
ju ZK Radovljica v začetku septembra so se dogovorili o pri-
pravah na programsko volilne seje osnovnih organizacij ZK.
Gre za kadrovanje novih vodstev ter za priprave nadomestnih
volitev članov komiteja in komisij ter za izvolitev novega izvrš-
nega sekretarja na občinskem komiteju ZK.

V letu 1984 naj bi po predlogu izvršnega sveta OS Rado-
vljica veljale nove cene turistične takse, ki sta jih potrdila zbor
krajevnih skupnosti in zbor združenega dela. Na Bledu bo tak-
sa znašala za goste v hotelih 35, v zasebnih sobah 20 in v kam-
pu 15 din na dan. Na območjih KS Bohinjska Bistrica, Rado-
vljica, Ribno, Stara Fužina, Zasip, Mošnje, Srednja vas in Kro-
pa pa 25, 15 in 10 din. V vseh drugih krajih bo znašala dnevna
turistična taksa 10 in 8 din.

Na 11. seji odbora za organizacijsko kadrovsko politiko pri
občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica so se 31. avgusta
dogovorili o izdelavi vprašalnika o družbenopolitičnem izobra-
ževanju članov sindikatov, ki ga bo organiziral občinski svet
ZSS Radovljica. Dogovorili so se tudi o postopkih evidentira-
nja možnih kandidatov za novega sekretarja občinskega sveta
ZS Radovljica, ker sedanjemu poteče mandat.

Na skupni seji sveta za varstvo okolja in koordinacijskega
odbora za urejanje odnosov med samoupravno družbo in ver-
skimi skupnostmi pri OK SZDL Radovljica, 31. avgusta, so
obravnavali osnutek odloka o varstvu okolja pred hrupom v
občini Radovljica. Udeleženci seje so izrekli pripombe iz javne
razprave v svojih okoljih. Pripombe bodo posredovali pristoi-
nim upravnim organom občinske skupščine. Na ločeni seji je
nato svet za varstvo okolja obravnaval še informacijo v zvezi z
 uvedbo dejavnosti v opuščeni opekarni Dvorska vas. Koordina-
cijski odbor za urejanje odnosov med samoupravno družbo in
verskimi skupnostmi pa se je dogovoril o postopku izbora no-
vega člana oz. delegata tega odbora po smrti dosedanjega čla-
na Alojzija Žabkarja iz Kroke.

30. avgusta je občinski svet ZSS Radovljica sklical na delo-
vni razgovor predsednike vseh osnovnih organizacij in konfe-
renc osnovnih organizacij sindikata v občini. Beseda je tekla o
izidih razprav o polletnem gospodarjenju v OZD in nalogah
sindikata v uveljavljanju delitve po delu, uresničevanju sana-
cijskih ukrepov in na področju oblikovanja cen.

Razen nekdanjih borcev posameznih brigad in drugih
enot IX. korpusa NOV, ki so se prijavili v svojih domicilnih od-
borih za udeležbo na velikem srečanju ob 40-letnici ustanovi-
tve tega korpusa, se je pri krajevnih organizacijah ZB NOV iz
radovljiške občine prijavilo blizu 400 udeležencev proslave v
Novi Gorici 11. septembra.

PODELJENE PLAKETE, ZLATI, SREBRNI IN BRONASTI ČASTNI ZNAKI TURISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

Turistična zveza Slovenije podeljuje za zelo prizadevno in uspešno de-
lovanje na področju turizma plakete, zlate, srebrne in bronaste častne zna-
ke. Glede na to, da te niso bile podeljene že več let, se je do letos nabralo ve-
liko predlogov, ki so jih obravnavali na 16. seji skupščine Turistične zveze
Slovenije.

V jeseniški in radovljiški občini
bodo plakete prejeli: krajevni skup-
nosti Lesce in Bled, folklorna, liko-
vna in dramska sekcija kulturno
umetniškega društva Bled, godba na
pihala Gorje, regatni odbor Bled, tr-
govsko podjetje Murka Lesce, hoteli
Alpetour Bohinj, Lek Kranjska gora
in Grand hotel Toplice Bled.

Zlati častni turistični znak bodo v
jeseniški občini prejeli (na področju
TD Mojstrana): Avgust Delavec,
Florjan Delavec, Albina Dobnikar,
Franc Gaber, Franc Hrastar, Fran-
cka Hudovernik, Jožef Kqšir, Alek-
sander Kotnik, Mato Krznarič, Jože
Miklavčič, Matevž Podrekar, Alojz
Rekar starejši, Franc Tomšič in
Srečko Zima. Pri TD Jesenice: Bran-
ko Blenkuš in TD Žirovnica Ladislav
Mežek. Na predlog Turistične zveze
Slovenije je zlati znak v jeseniški

občini prejel tudi Vojteh Budinek iz
Kranjske gore.

V radovljiški občini bodo zlati
znak prejeli: Franc Cuznar, Darko
Hribar, Vlado Janežič, Janez Len-
ček, Branko Lubej, Jovo Matič, Pa-
vel Merlak, Franc Šmit, Franc Uča-
kar, Jože Zupan, Janez Žerovec,
Slavko Avsenik, Vilko Avsenik, Ni-
kolaj Soss, Leo Ponikvar, Franc Ko-
šir, Albina Rudan, Jožica Svete, Alfi
Nipič, Jožica Kališnik, Teo Lipicer,
Karel Lanzmeier, vsi TD Bled, Štef-
ka Malej, Valentin Odar, Alojz Peko-
vec, Cene in Andrej Sežun, TD Bo-
hinj, Zlatko Kavčič TD Lesce, Zvon-
ko Savnik TD Radovljica, Franc Fer-
jan, Janez Mežnar, Jakob Mužan in
Janez Vidic TD Ribno.

Srebrne častne turistične znake
bodo prejeli:

V jeseniški občini: Drago Gliha,
Anica Hlebanja, Vukoman Lešnjak,
Alojz Lipovec, Francka Mrak, Janko
Mrak, Janez Peternel, Malči Polda,
Milan Valentinčič, Slavko Vučela,
vsi TD Dovje-Mojstrana, Ciril Čop,
Ema Ficko, Mirko Ramuš, Ema Ve-
sek in Jože Urh TD Jesenice.

V radovljiški občini: Lado Škufca,
TD Begunje, Anton Ažman, Miha
Ferčič, Filip Ilovor, Marjan Jarc,
Franc Jazbec, Franciška Jerman,
Florjan Jerman, Matko Kavčič, Lud-
vik Kerčmar, Katarina Knaflič,
Zdravko K-aflič, Istvan Lukačević,
Vinko Marolt, Martin Merlak, Slav-
ko Mlakar, Franc Pavlič, Jožica Pa-
zlar, Cene Potočnik, Janez Ravnik,
Ludvik Resman, Andrej Vidic, Mar-
jan Zalokar, vsi TD Bled, Jože Cve-
tek, Janko Pristavec, Drago Rizman,
TD Bohinj, Vasilij Koman in Marje-
ta Vizovišek, TD Lesce.

8. PARTIZANSKO SREČANJE

V soboto, 24. septembra, ob 10. uri
se bodo v domu kulture v Podnartu
že osmič srečali partizani in aktivi-
sti, ki so pred vojno in med njo živeli
na območju krajevnih skupnosti Pod-
nart, z borci, ki še sedaj živijo v Pod-
nartu in okolici. Krajevni odbor ZB
NOV Podnart bo za uvod srečanja
pripravil kulturni program, v kate-
rem bodo sodelovali pionirji pionir-
skega odreda Alojz Rakovec ter
dramska skupina in moški pevski
zbor KUD Svoboda iz Podnarta. Po
kulturnem programu bo tovariško
srečanje.

Ciril Rozman

V spomin na prvih pet talcev, ki so jih Nemci ustrelili 28.
avgusta 1941 v Gorjah, proslavljajo v krajevni skupnosti Gorje
vsako leto na ta dan krajevni praznik. Kulturne in športne pri-
reditve so se vrstile že ob začetku meseca. Slavnostna seja
skupščine KS in krajevnih družbenopolitičnih organizacij je
bila 27. avgusta s kulturnim programom in podelitvijo priznanj
zaslužnim občanom.

Tudi v KS Ljubno praznujejo 28. avgusta krajevni praznik
v počastitev spomina na prvih pet talcev, ki so jih Nemci ustrelili
pod vasjo 1941. leta. Tekmovanja in prireditve v okviru
praznika so se vrstile ves teden. Spominsko svečanost pri
spomeniku talcev so imeli v četrtek, 25. avgusta, v soboto, 27.
avgusta pa je bila v domu praznična prireditev s kulturnim
programom. Udeležba na proslavi je bila pod pričakovanjem
majhna.

Ko je predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica
v avgustu obravnavalo informacijo o politiki odlikovanj, je
samokritično priznalo, da v občini Radovljica močno zaostaja-
jo v tem pogledu. Dejansko iz radovljiške občine prihaja na
ustrezne republiške komisije najmanj predlogov za odlikova-
nja na Gorenjskem in najbrž so zadnji tudi v republiškem me-
rilu. Leta 1982 je bilo poslano za odlikovanja 13, letos pa le 10
predlogov. Na seji predsedstva so sklenili, da bodo ponovno
spodbudili vse krajevne organizacije ZB NOV v občini, da po-
skrbe za predloge odlikovanj borcev, zlasti tistih, ki še niso bili
odlikovani.

V avgustu je po daljšem času spet izšla nova številka glasi-
la »Almira« delovne organizacije Almiri Radovljica, v nakladi
800 izvodov. Uredništvo je samokritično priznalo, da ni storilo
dovolj, da bi glasilo izhajalo pogostejše in pozvalo delavce Almi-
re k sodelovanju, da bi v bodoče izhajalo redno. Med drugim
glasilo prinaša zapis ob 35-letnici uporabe pletilnih strojev, o
proizvodnih problemih, o sklepih delavskega sveta, o pomenu
galerijske hiše v Grimščah, nekaj novic iz TOZD, o programski
usmeritvi ZK v Almiri, o mladinski organizaciji, nekaj dopust-
niških vtisov, modne novosti ter pesmico.

V sodelovanju z Izobraževalno skupnostjo Radovljica je
Delavska univerza Radovljica priredila za vse prosvetne delav-
ce v občini vsakoletni seminar 24. in 25. avgusta v osnovni šoli
Bled in v osnovni šoli Radovljica. Na programu so bile teme o
dejavnosti, ki oblikujejo svetovni nadzor, o varstvu okolja, o
gospodarskih razmerah v svetu, o strokovnih vprašanjih izo-
braževanja in dela z učenci.

Odbor sindikata pedagoških delavcev občine Radovljica in
Izobraževalna skupnost Radovljica sta 26. avgusta organizira-
la vsakoletni dan pedagoških delavcev v domu Joža Ažmana v
Bohinju. Razen vseh prosvetnih delavcev so sodelovali tudi
predstavniki občinske skupščine in DPO. Spregovorili so o go-
spodarjenju v občini, o investicijah v šolstvu ter o stabilizaci-
jskih ukrepih na področju izobraževanja in o problematiki
usmerjenega izobraževanja v občini in v SRS.

Delavska univerza Radovljica bo v šolskem letu 1983/84
poleg osnovne šole za odrasle, strokovno dopolnilnega izobra-
ževanja in raznih oblik splošnega izobraževanja, izvajala tudi

Bronaste častne turistične znake:
V jeseniški občini: Jelca Klančnik,
Rudi Kokalj, Jože Kramar, Andrej
Peternel, Dora Potočnik, vsi TD Do-
vje Mojstrana, Danica Morič in Eri-
ka Repovž, TD Jesenice.

V radovljiški občini: Jelka Blažič,
Drago Čuk, Roman Horvat, Franc
Mandeljc, Anton Potočnik, Mirko Ri-

mahazi, Avgust Trampuš, Matjaž
Završnik, vsi TD Bled, Jože Mišmaš,
Jože Repinc, Anton Šest, TD Bohinj,
Franci Cufar, Erna Klinar in Franci
Meze, TD Lesce.

Plakete in častne znake bodo izro-
čili na letnih skupščinah turističnih
društev in zvez.

B. B.

Planica in Tamar spadata pod triglavski narodni park, zato so pred vstopom
v dolino namestili tablo, ki opozarja obiskovalce, da vstopajo v park, ki ob-
sega kar precej nižinskega in višinskega sveta okrog Triglava. Tabla je zelo
lepo izdelana in naredi na obiskovalca Planice in Tamarja lep vtis. Podobne
table so nameščene ob vseh vstopih v triglavski narodni park. (tekst in foto:
A. Kerštan)

SPOMINSKE PLOŠČE V RADOVLJICI ŠTIRIM ODBOROM MESTNE ORGANIZACIJE OF

V spomin na 9. september leta 1941, ko je na Lipniški planini v osrčju
Jelovice padel junoske smrti revolucionar in prvi komandant gorenjskih
partizanskih enot Jože Gregorčič-Gorenjc, ter v počastitev obletnic ustano-
vitve prvih mestnih odborov Osvobodilne fronte v Radovljici bo v petek,
9. septembra, krajevna organizacija ZB NOV Radovljica priredila svečanost
ob odkritju štirih spominskih plošč.

Osrednja svečanost bo ob 9. uri pri
hotelu Grajski dvor, kjer bodo na
graščinskem obzidju odkrili spomin-
sko ploščo prvemu mestnemu odbo-
ru OF. Ta je bil ustanovljen že 1. ju-
nija 1941 v hiši Slavka Trelca, ki pa
so jo pred leti porušili. Drugo spo-

minsko ploščo bo delegacija KO ZB
NOV odkrila na rojstni hiši arhitekta
Vurnika na Gubčevi cesti, kjer je
deloval odbor OF od 10. julija 1942
do 16. junija 1943. Na Fürsagerjevi
hiši na Linhartovem trgu bodo od-
krili ploščo odboru OF, ki je deloval

program družbenopolitičnega usposabljanja. Predvideno je
usposabljanje članov in delegatov organov upravljanja, samo-
upravnih teles, delegatov skupščin, članov družbenopolitičnih
organizacij, za pedagoške delavce in krajeane. To usposabljanje
sodi v okvir programa koordinacijskega odbora za družbeno-
politično usposabljanje pri OK SZDL Radovljica.

Gasilsko društvo Kropa praznuje letos 90-letnico ustanovi-
tve. Kot dan ustanovitve navajajo 26. julij 1983 in da je bil prvi
načelnik požarne obrambe v Kropi Jožef Jallen, podnačelnik
pa Franjo Šolar. Razen gašenja požarov je bila naloga društva
tudi kulturnoprosvetna dejavnost. Gasilci so imeli celo svojo
godbo. Med NOB je padlo 12 gasilcev. Kroparski gasilci so veli-
kokrat požrtvovalno reševali ljudi in imetja, za kar so prejeli
številna priznanja. Glasilo OZD Plamen »Plamen« je jubileju
Gasilskega društva Kropa posvetilo celotno številko v avgustu.

V nedeljo, 28. avgusta, so ob krajevnem prazniku številni
krajani Gorij prisostvovali svečanosti ob razvitju prapora kra-
jejne organizacije Rdečega križa Gorje in proglasitvi pobrate-
nja med krajevno organizacijo RK Gorje in RK Varaždin-cen-
ter. Sočasno so počastili tudi 90-letnico odprtja galerij v soteski
Vintgar.

Likovna sekcija KUD Bled je po programu galerijske de-
javnosti v sezonskih mesecih na Bledu pripravila peto, letos
zadnjo likovno razstavo del akademskega slikarja in likovnega
pedagoga Bonija Čeha iz Radovljice. Razstavo so odprli v Fe-
stivalni dvorani 26. avgusta, na ogled pa bo do 15. septembra.

V lepem sončnem vremenu je bilo 28. avgusta na Pokljuki
pri gostišču »Ob tabornem ognju« vsakoletno srečanje harmo-
nikarjev »pozdrav s planin«, ki ga organizira TD Pokljuka pod
pokroviteljstvom domicilnega odbora Prešernove brigade in
tovarne glasbil Melodija iz Mengša. Nastopilo je 35 harmoni-
karjev, od teh dva iz Italije, ki so zaigrali po eno narodno in
partizansko skladbo. Največ točk je komisija prisodila Marja-
nu Kodermanu iz Moravč.

V organizaciji plavalnega kluba Radovljica je bilo zadnje
soboto v avgustu na radovljiškem kopališču občinsko prven-
stvo v plavanju. Za občinske naslove se je potegovalo 65 plaval-
cev. Po pričakovanju so bili tudi tokrat najuspešnejši domači-
ni, ki so si priborili večino prvih mest, četudi niso nastopili vsi
najboljši.

V Vintgarju je bilo 27. in 28. avgusta 3. mednarodno tek-
movanje lokostrelcev za Alpski pokal. Nastopili so, razen do-
mačih, še lokostrelci iz Avstrije, Italije, ZR Nemčije in Švice.
Prvo mesto je osvojil naš Marjan Podržaj. Vintgar postaja vse
bolj znano lokostrelsko središče, kar gre v prid tudi turizmu.

Na baliniščih v Radovljici so v organizaciji domačega bali-
narskega kluba nastopili na tradicionalnem mednarodnem, to-
krat že 18. turnirju za »pokal Gorenjske 83« člani 12 balinar-
skih moštev iz Italije, Hrvaške in Slovenije. Pokal je osvojilo
moštvo BK Gennari z Reke, 2. mesto BK Železničar Postojna,
3. mesto BK Šiška Ljubljana, 4. mesto BK Umag in 5. mesto
domači tekmovalci BK Radovljica I. Leščani in Jeseničani to-
krat niso imeli preveč uspeha in so se uvrstili v drugo polovico
tabele sodelujočih.

od 15. junija 1941 do 10. julija 1944.
Na Mlakarjevi domačiji Vinka Ber-
ceta na Mlaki pod Radovljico pa bo-
do odkrili spominsko ploščo, posve-
čeno odboru OF, ki je tu deloval od
5. decembra 1941 do 2. februarja
1943.

Ploščo pri Grajskem dvoru bo od-
kril nekdanji član prvega mestnega
odbora OF in sedanji predsednik ko-
misije za spomenike NOB pri KO
ZB NOV Radovljica Martin Preše-
ren, v kulturnem programu na slo-
vesnostih pa bodo sodelovali učenci
radovljiške osnovne šole A. T. Lin-
hart.

Sočasno bodo delegacije občinske
organizacije ZZB NOV Radovljica
položile venca k spomeniku padlim
borcem v radovljiškem graščinskem
parku in k spomeniku Jožu Gregor-
čiču-Gorenjcu in njegovim soborcem
iz Selške čete na Lipniški planini na
Jelovici.

Vse novo odkrite spominske ploš-
če, posvečene odboru OF v Rado-
vljici, bo krajevna organizacija ZB
NOV tega dne izročila v skrb in na-
daljnje varstvo svetu krajevnih skup-
nosti Radovljica.

JR

ODLOK O VARSTVU PRED HRUPOM

V sredo, 31. avgusta, je bila v Ra-
dovljici skupna seja sveta za varstvo
okolja in koordinacijskega odbora
za urejanje odnosov med samoupra-
vno družbo in verskimi skupnostmi
pri predsedstvu OK SZDL Radovljica.
Na skupni seji so razpravljali o
osnutku odloka o varstvu okolja
pred hrupom v radovljiški občini. V
dolgotrajni razpravi so ugotovili, da
je v radovljiški občini veliko prime-
rov, ki jih tozadevni zakon ni mogel
zajeti. Vsa v razpravi izrečena dopol-
nila bodo z obstoječim osnutkom
odloka dali občanom v javno razpra-
vo, tako da bo predlog odloka pred
sprejetjem popoln. Komite za urba-
ništvo pa nej v tem času izdelala pro-
gram o merjenju hrupa.

Ciril Rozman

POMEMBNE NALOGE V KS DOVJE-MOJSTRANA V JESENSKEM OBDOBJU

Dopustniški čas je mimo, ta čas pa se je tudi v krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana nabrala kopica nalog in akcij, ki jih bo treba uresničiti do konca letošnjega leta. To je potrdila tudi seja sveta krajevnega skupnosti, ki je bila pretekli teden. Člani so obravnavali delo komisij in vaških odborov ter nadaljevanje del pri asfaltiranju in urejanju cest iz programa, ki ga krajani uresničujejo z delom sredstev iz samoprispevka, za katerega so se enotno odločili konec leta 1979.

Ob poročilih komisij in vaških odborov je bilo moč ugotoviti, da nekateri delajo zelo zavzeto, žal, pa so ponekod nekateri člani le na papirju, to pa seveda zmanjšuje aktivnost komisij ali odborov.

Svet potrošnikov se sestaja po potrebi in obravnava vse probleme, ki se pojavljajo na področju njegovega dela. Svet ugotavlja, da v letošnjem letu ni bila bistveno motena preskrba z osnovnimi življenjskimi živili, tudi praška je bilo za normalno preskrbo za vse krajane dovolj na zalogi. Nekaj problemov je bilo glede oskrbe z mesom, predvsem zaradi slabe kvalitete.

Na področju komunalne dejavnosti je seveda vedno dovolj dela, tako da si komisija ne more privoščiti brezdolja. Letos so morali poskrbeti za del ceste na Dovjem, ki se je posula, še vedno pa ostaja problem ureditve avtobusnih postajališč na Dovjem, saj s svojo dotrajanostjo in neurejenostjo že lep čas kvarijo izgled ob magistralni cesti. Očitno jih bo treba še nekaj časa »občudovati« takšna, kot so, saj pripravljajo (očito že kar predolgo) enotna postajališča od Zirovnice do Rateč.

Tudi za lepo in urejeno okolico je treba skrbeti. Komisija za hortikulturno in varstvo okolja ima pri tem še posebno pomembne naloge, saj smo znova in znova priča onesnaževanju. Tudi na zadnji seji sveta krajevnega skupnosti je bilo slišati nekaj »svežih« primerov. Tako posamezniki onesnažujejo park Triglavski gaj, nič bolje pa ni ob poti od Mojstrane ob Bistrici proti dolini Vrat, kjer ne manjka piknikov in zabav, kar pušča svoje sledove. Člani sveta so se odločno zavzeli, da je ta del, ki je že začetek Triglavskega narodnega parka, potrebno obdržati v vsej naravni lepoti, z vsemi močmi si je treba prizadevati, da se ne kuri ognja, od slehernega posameznika pa zahtevati, da okolico zapusti čisto in pobere vse odpadke in smeti. Vse krajane in obiskovalce bo treba seznaniti z ukrepi iz sprejetega zakona o Triglavskem narodnem parku, prav tako jih bodo morali odgovorni tudi dosledno izvajati.

Med odbori naj omenimo še pokopališki odbor, kjer se v zadnjem obdobju srečujejo z neaktivnostjo članov. Verjetno bo potrebno poiskati vzroke za to, da se njegova aktivnost poveča, predvsem zato, ker je predvidena gradnja mrliških vežic na Dovjem, pri tem pa bo še kako pomembna prisotnost in aktivnost prav tega odbora.

Svet krajevnega skupnosti v zadnjem obdobju vse več pozornosti namenja vaškim odborom v posameznih naseljih, na Dovjem, na Belci, v Radovni in v Mojstrani. Spodbudno je, da se člani ponekod resnično z vso zavzetostjo lotevajo nalog, to pa pomeni, da so pripravljeni skrbeti za svojo okolico in za napredek naselja.

Lep in dosti obsežen program si je v letošnjem letu zastavil vaški odbor na Dovjem. V zadnjem obdobju se v tem naselju že srečujejo s precejšnim problemom pomanjkanja pitne vode. Ta se pojavlja v sušnih obdobjih, še posebno pa je bil izrazit ob letošnjem vročem poletju. Star vaški vodovod nad vasjo Dovje je očitno že premajhen, še posebno zato, ker je v naselju vedno več novih hiš. Sedanji vodovod, ki je v upravljanju domačinov, je zelo dotrajan in že kliče po temeljiti obnovi. Verjetno se bo potrebno čimprej zavzeti za zgraditev dodatnega zajetja, sedanji vodovod pa prenesti v upravljanje jeseniške delovne organizacije Vodovod.

Vaški odbor na Belci se redno sestaja, članom pa nikoli ne zmanjka dela. Uredili so, da v vasi poteka reden odvoz smeti, sami so uredili del vodovoda in tako rešili pomemben problem, sedaj pa se zavzemajo še, da bi z delovno akcijo odstranili staro šaro, ki kazi del okolice.

Mojstrana je iz leta v leto večje naselje, prav tako pa je vedno več tudi različnih problemov. Tako člani vaškega odbora kot tudi sveta krajevnega skupnosti so že večkrat obravnavali izgradnjo novih stanovanjskih blokov, opozarjali na neodgovorno delo izvajalcev, ki so z malomarnim delom uničevali okolico, predvsem Delavsko ulico. O tem bo svet podrobno spregovoril na eni od prihodnjih sej.

Prav tako člani odbora v Mojstrani že nekaj časa opozarjajo, da je po-

trebno urediti prehoda za pešce na križišču v Mojstrani in pri osnovni šoli 16. december. O tem bodo ponovno obvestili svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri Skupščini občine Jesenice.

Pri vaškem odboru v Radovni se v zadnjem obdobju srečujejo z nekaterimi kadrovskimi problemi, ki jih bodo v jesenskem obdobju morali rešiti, kajti v tem najbolj oddaljenem naselju krajevnega skupnosti bo aktivnost odbora še kako pomembna pri izpeljavi nalog, predvsem na področju komunale.

Na zadnji seji sveta krajevnega skupnosti so spregovorili tudi o delu gradbenega odbora za asfaltiranje. Za osvežitev spomina naj povemo, da so gradbeni odbor imenovali po izglasovanju referendumu za samoprispevek z naloge, da izvede doslej najboljše naloge v tej krajevni skupnosti.

V nekaj manj kot štirih letih, odkar krajani mesečno plačujejo dva odstotka od osebnega dohodka za samoprispevek, je krajevna skupnost bistveno spremenila svojo podobo. V celotni krajevni skupnosti so asfaltirali več kot 12 kilometrov cest ter uredili še več drugih komunalnih del. Ob pomoči Komunalne skupnosti Jesenice je vrednost del že krepko preseгла deset milijonov dinarjev. Večino denarja so porabili za najboljše naloge v letih 1980 in 1981, sedaj pa vsako leto opravijo le tista dela iz programa, za katera se nabere dovolj sredstev. Program za letoš-

njo leto je prav zato razmeroma skromen, kljub temu pa odraz skupnih prizadevanj, da bi z zbranim denarjem le nekaj naredili. Program letošnjih del je dan pred sejo na seštanku obravnaval gradbeni odbor in jih zatem predložil v obravnavo svetu krajevnega skupnosti.

Iz razpoložljivih finančnih sredstev so v letošnjem letu predvidena naslednja dela po naseljih: na Belci bodo uredili javno razsvetljavo, na Dovjem je v programu ureditev korita pri Srakarju in del ograje na Rebru. Prav tako je v programu ureditev dela kanalizacije skozi vas Dovje, večina dela pa naj bi krajani opravili s prostovoljnim delom. Poleg tega si tudi prizadevajo, da bi čimprej v tej vasi dobili telefonsko govornico. Del kabla so že položili pripadniki JLA za novo karavlo nad vasjo Dovje, sedaj pa so z deli prenehali. Skušali se bodo dogovoriti za skupno nadaljevanje del tako, da bi že letos sredi vasi postavili telefonsko govornico.

V Mojstrani za letošni predvideni obsežnejši del, razen ureditve nekaterih cest in nabrežja ob vodi na Kurirski ulici. Zelo obsežna dela pa so predvidena v naselju Radovna. Lani so položili prve metre asfalta, letos pa bodo na obstoječi asfalt položili še zgornjo plast, uredili bodo tudi nekaj cest ter v okviru možnosti začeli z gradnjo mostu prek tamkajšnjega hudournika. Pri tem načrtujejo tudi udarniško akcijo domačinov in lastnikov vikendov na tem območju.

Delovnih nalog za jesensko obdobje je več kot dovolj. Ob tem lahko želimo le, da bi bile vse naloge izvršene v zadovoljstvo vseh krajanov za lepšo in prijetnejšo podobo krajevnega skupnosti Dovje-Mojstrana.

J. Rabič

Med Gozd Martuljkom in Kranjsko goro, v naselju Log, je v borovem gozdičku smetišče ali pogorišče starih odpadkov. Prebivalci Loga pravijo temu kraju kar »krematorij«. Zakaj? Kranskogorci so si ta prostor izbrali za odlaganje smeti in odpadkov. Do tu je vse lepo in prav, saj mora imeti vsak kraj smetišče. Toda vse te odpadke nato požigajo, vonj po izgorelih dimu pa moti vaščane v okolici. Te kupe odpadnega materiala požigajo največ v večernih urah in potem je vse skupaj odvisno od vetra, kam bo ta smrdljivi vonj usmerjal. Problem s požiganjem odpadkov pa bi bil rešen tako, da bi celotno smetišče ogradili z žico in imeli boljši nadzor pri vstopu na smetišče, odpadni material pa bi namesto, da ga požigajo, zasuli z zemljo. V nebo se dvigajo oblaki umazanega dima, ki niso čisto nič prijetni za okolico. (tekst in foto: A. Kerštan)

TEDEN POŽARNE VARNOSTI BODO PROSLAVILI DELOVNO

Gasilci jeseniške občine so bili v letošnjem letu izredno delovni in uspešni na področju vzgoje. Imeli so vrsto vaj, občinsko tekmovanje od najmlajših gasilcev do gasilcev veteranov, osrednja prireditve pa je bila ob 90-letnici gasilskega društva Mojstrana, ko je bilo tudi mednarodno tekmovanje gasilcev treh dežel.

Razumljivo je, da letos še niso končali z delom. Z vajami in drugimi oblikami izobraževanja nadaljujejo, pripravljajo pa se tudi na teden požarne varnosti, ki bo od 20. do 26. septembra.

Pri Poklicni gasilski in reševalni enoti Železarne bodo pripravili specialno vajo s poudarkom na varovanju in gašenju butanskih naprav. Namišljeni požar bodo gasili s prahom in peno. Nastop je potreben, da pri tem tudi preizkusijo delovanje teh naprav.

V tem tednu bodo povsod namenili še večjo pozornost preventivi. V Železarne bodo dodatno pregledali in popravili, kar je še pomankljivosti na hidrantnem omrežju. V soboto, 8. oktobra, pa bodo pri gasilskem domu Železarne pripravili specialni pregled motornih brizgaln tipa Rosenbauer, vseh gasilskih društev v občini, kjer bo sodeloval tudi področni serviser te tovarne iz Avstrije. V okviru teh aktivnosti bodo gasilci in reševalci Železarne obiskali lukso Koper, kjer si bodo ogledali gasilne naprave in njihovo delovanje. Po učni izlet bodo pripravili dvakrat, tako da bo s tem omogočeno strokovno izpopolnjevanje vsem članom te enote.

B. B.

Ena od disciplin tekmovanja gasilcev (foto B. Blenkuš)

Triglavsko pogorje z Rožce (foto Janša)

NA CESTI NISI SAM

Šolskih počitnic je konec, šolarji se že stikajo v gruče in razglabljajo o vseh mogočih dogodivščinah v šoli in izven nje. Tistim, ki so v preteklem šolskem letu pri posameznih predmetih imeli težave, pa se je šola začela teden dni prej, da ne bi že takoj na začetku novega šolskega leta zaostajali za vrstniki.

Največjo spremembo v življenju predstavlja začetek šolskega leta za prvošolčke, ki iz brezskrbnega otroštva vstopajo v svet dolžnosti. Že v mali šoli so pokukali v ta svet, zdaj pa jih bomo z rumenimi ruticami okrog vratu in s kresničkami videvali na pločnikih ob cesti, na prehodih za pešce, pri semaforjih, na avtobusnih postajah, ali pa kar tako neke na ulici, na poti, ob cesti, marsikdaj kljub opozorilom staršev, učiteljev, vzgojiteljic, časopisov in televizije popolnoma nepredvideno in v zadnjem trenutku na takem mestu, da bo samo od prisrčnosti voznikov motornih vozil odvisno, kakšen bo izid srečanja. Mislim, da ne bo odveč ob začetku šolskega leta opozoriti na najbolj kritične točke za šolarje od Rateč do Vrbe in Rodin, predvsem ostale občane, ki morda teh opozoril ne ponavljajo vsak dan doma s svojim otrokom.

Vse šole v občini začnajo pouk med 7.30 in 8.15, torej je od 7. ure naprej na cesti okrog 3.400 šolarjev, od tega v prvem razredu 460 malčkov.

V osnovno šolo Jeseniško bohinjskega odreda v Kranjski gori prihajajo šolarji od Rateč do Gozda in Martuljka. Večina se jih sicer vozi s šolskim avtobusom, je pa nekaj poti in prehodov, na katerih moramo vozniki pričakovati kaj nepredvidenega. V Ratečah je tak prehod za šolo in vrtec čez magistralno cesto ob nekdanji železniški postaji, kjer ni nobene oznake. Prehod iz naselja Beze v Kranjski gori je sicer označen, ker pa je cesta precej odprta, voznik nehoti bolj pritisne na plin. Pionirji prometniki ob začetku in koncu pouka dežurajo na teh prehodih in pred hotelom Razor sredi Kranjske gore, pomagati pa jim moramo vsi, da ne bo prišlo do nesreče.

Za mojstranske šolarje so najbolj nevarni prehodi čez magistralno cesto na Dovjem in na Belci. Naselje Mojstrana pa nima pločnikov, kar predstavlja dodatno nevarnost zlasti za šolarje, ki so manjši in jih ni videti ob gosti živi meji ali ob ograji.

Šolarji osnovne šole Tone Čufar Jesenice hodijo čez magistralno cesto na Hrušici in na Cesti maršala Tita, pred šolo in pred Zdravstvenim domom. Pionirji prometniki pazijo na mlajše vrstnike tudi na Cesti Ciri- la Tavčarja. Prehodi so označeni, povsod pa je izredno gost promet, ki toliko bolj zbega šolarja, kolikor mlajši je.

V osnovno šolo Prežihov Voranc hodijo učenci iz stolpnice v centru 2, ob magistralni cesti, ki jo najpogosteje prečkajo pri gimnaziji, kjer šola organizira dežurstvo pionirjev prometnikov, ki pomagajo prometnikom postaje milice. Označen in varovan, vendar precej nepregleden je prehod na Tomšičevi cesti, ki ga prečkajo šolarji in varovanci vrteca. Tudi učenci, ki hodijo na to šolo iz Podmežakle, prečkajo zelo prometno magistralno cesto.

Precej nevarnosti preti na cesti tudi učencem osnovne šole Karavanskih kurirjev NOV na Koroški Beli. Z Javornika se lahko vozijo z lokalnim avtobusom, večinoma pa hodijo peš in prečkajo cesto pri semaforju pred valjarno. Bolj kot ta prehod je zanje nevaren prehod pod klancem na Javorniku, ko se vračajo iz šole z lokalnim avtobusom in tam prečkajo magistralno cesto.

Tudi učenci osnovne šole Gorenjskega odreda, ki hodijo v šolo v Za-

breznico z Brega, prečkajo magistralno cesto. Tu je sicer narejen podhod, hodijo pa večinoma čez označen prehod na glavni cesti v Mostah, nato pa po precej prometni cesti Moste-Begunje, kjer ni pločnikov. Zjutraj se jih veliko vozi s šolskim avtobusom, ko pa se vračajo proti Rodinam, Smokuču in na drugo stran proti Bregu, ni organizirane prevoza, ker zapuščajo šolo ob različnem času. Ta šola ima tudi precej kolesarjev, ki morajo opraviti kolesarski izpit, kar pa še ni jamstvo za razne nepredvidene in nenadne prehode ob cestah. Peš hodijo učenci na Breg tudi čez nezavarovan železniški prehod na Selu.

Varovanci v vrtec, mali šolarji pred vstopom v šolo in učenci v šolah imajo v rednem programu precej ur namenjenih za splošno prometno varnostna navodila in opozorila, šole imajo prometno varnostni načrt, pri delu šolam pomagajo prometni milicniki, ki čuvajo prehode in pripravljajo predavanja za učence in starše. V programu vrtecev in šol je tudi ogled poti, križišč in drugih prehodov, po katerih otrok hodi v vrtec in v šolo in nazaj domov. Predvidevam tudi, da starši opozarjajo otroke na varnost v prometu, da prehodijo z njimi pot do trgovine, vrteca, šole, preden jih same pošljejo od doma.

Letos pa naj k varnosti naših najmlajših prispeva tudi to opozorilo.

M. Malenšek

SREČANJE OSEMDESET-LETNIKOV IN STAREJŠIH NA JAVORNIKU

V soboto, 3. septembra, so v domu upokojencev na Javorniku pripravili vsakoletno tradicionalno srečanje osemdeset in več let starih članov Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela. Letošnje srečanje je bilo uvodna prireditev v počastitev krajevnega praznika krajevnega skupnosti Edi Giorgioni in 30-letnice delovanja Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Srečanje se je od 84 vabljenih udeležilo kar 32, od tega je bilo 11 takih, ki so (ali bodo) letos dopolnili osemdeset let.

V kulturnem programu je nastopil moški pevski zbor društva upokojencev pod vodstvom zborovodje Jaka Vebra, ki je bil na sobotnem srečanju tudi med jubilarji.

Predstavile so se tudi pevke ženskega zbora in folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Kulturni program je z valčkom sklenila najstarejša krajanka Javornika in Koroške Bele, 93-letna Jurčeva mama.

Srečanja v domu upokojencev na Javorniku so se udeležili tudi predstavniki društva upokojencev z Jesenice in Zirovnice in predstavniki krajevnih samouprav in družbenopolitičnih organizacij krajevnega skupnosti Edi Giorgioni.

A.S.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Ken FOLLETT: Igla. Založba Obzorja 1982. (Ljudje in vojna)

Prvotno sem začel brati neko drugo knjigo: v zbirki *Ljudska knjiga* sem izbral dvojico pripovedi Petra Handkeja (*Napačna kretnja* in *Levičnica*). Nisem je še prebral do konca, ko mi je postalo jasno, da poročilo o taki prozi za našo rubriko ne pride v poštev: med mano in med domnevnim bralecem bi bilo vse preveč nejasnosti in nesporazumov. Rad imam občutek, da me domnevni bralec razume, da se vsaj delno strinja s tem, kar napišem — ne da bi bilo treba preveč pojasnjevati in usklajevati stališča.

Med pisci knjižnih poročil in bralci je kup nejasnosti. Ocenjevalci navadno prisegajo na kvaliteto: bralci tudi, le da je zanje kvaliteta čisto nekaj drugega. Dejansko so z bralci na isti valovni dolžini le tisti člankarji, ki pišejo reklamne sestavke za lažjo literaturo.

Za resno literarno kritiko v zadnjih desetletjih je bilo značilno nekako tole stališče: »Razumljive, po nekem znanem vzorcu napisane realistične romane danes pišejo samo pisci trivialne (to je pogosto) literature. Resni pisatelji danes tako ne morejo več pisati.«

Ni povsem jasno, ali to stališče še drži. Zagon avantgardizma — političnega in umetniškega — se je unesel. To, kar sta trdila Adorno in Marcuse — da napredni umetnik ne bi smel biti razumljiv, s tem bi posredno pristal na odtujeno stvarnost modernega kapitalizma — se nam danes zdijo kot nekakšen poziv h kulturnemu molku (saj je biti nerazumljiv ali težko razumljiv nekaj podobnega kot molčati). Najsi je šlo zares za nekakšno tiho stavko ali ne, vsekakor se ni obnesla.

Modernizem se je prevesil in postmodernizem; vsekakor bodo nekateri pisatelji pisali še naprej nerazumljivo ali težko razumljivo, in za tem se bo pogosto skrivala taka ali drugačalna nemoč; in vedno bo precej bralecev, ki bodo odklanjali sleherni kolikor zahtevno prozo, — ki ne bodo hoteli brati ničesar, kar bi od njih zahtevalo količnik inteligence, zbranosti in sodelovanja.

Knjiga, ki sem jo naпослед prebral za to poročilo, je razumljiva, napisana po znanem vzorcu in bi po zgornjem omenjenem izreku morala biti »trivialna«. Zares bi jo lahko uvrstili med detektivke, te pa so kajpada »lahke« zvrsti.

V naši zgodbi gre za lov na vohuna med drugo svetovno vojno. Tisti, ki vsaj malo poznajo zgodovino te vojne, že poznajo ozadje, na katerem se naj bi odigral lov na zločinca (saj je vohun — če gre za sovražnega vohuna — vsekakor zločinec).

Večji del zgodbe se dogaja v Angliji in na Škotskem tik pred začetkom zavezniške invazije. Zavezniški so takrat skušali preslepti Nemce, zasuli so jih z lažnimi podatki, po katerih naj bi izkrcanja ne bi prišlo v Normandijo, pač pa bolj vzdolžno, na poldročju Pas de Calaisa. Ali je nemška obveščevalna služba odkrila to ukanje? Večina nemških vohunov je bilo polovljenih že dosti pred tem, mnogi so potem delali za Britance in tako sodelovali v slepih manevrih. Vendar je obstajala možnost, da je kak aktiven vohun še ostal na tere — in ta bi lahko predstavljal veliko nevarnost za uspeh invazije. V tej »igri« je torej šlo za izjemno visoko

stavo. Ne vem pa, ali je izpričano dejstvo ali Follettova domisljica, da ji sam Hitler ni šel na led.

Prav na tem — na obstoju nemškega vohuna, ki naj bi to ukano odkril — je angleški pisatelj K. Follett zgradil svojo vohunsko detektivko. Zdi se, da je v veliki meri upošteval zgodovinske vire — vendar le kot izhodišče. Poznati je moral morje dejstev in okoliščin — in tako je napisal roman, ki bo nemara vseč tudi tistim, ki sicer prezirajo domišljiske zgodbe. V predgovoru je jasno dal na znanje: »... to, kar sledi, je domišljija. Prepričan pa sem, da se je moral zgoditi nekaj podobnega.«

Avtor torej očitno veruje v lastno jasnovidnost: sicer pa je tako na svoj način označil bistvo realističnega pisanja.

Posrečilo se mu je združiti mikavnost (napetost) detektivke z resnobnostjo in izčrpnostjo zgodovinskega romana. Čar zgodovinskega romana je v raznolikosti podob, v polnosti, v spremembi prizorišč, v tem, da lahko pomembno dogajanje opazujemo z različnih zornih kotov. Igla je zares roman takega objektivnega tipa: avtor nas popelje v različna okolja: na primer, v britansko protiovohunsko službo, v nemški abwehr, v no-

tranjost neke nemške podmornice, na angleško podeželje v vojnem času, končno spet na skalnat otok ob škotski obali, kamor se je umaknil pohabljeni pilot z mlado ljubezno željno ženo. Bralec kmalu zasluti, da se bo prav na tem otočku odigralo sklepno dejanje te »drame«.

Iz povedanega sledi, da avtor ni ostal zvest enemu samemu žanru, pač pa je ustvaril hibriden roman. To bi se lahko slabo obneslo, pa se ni. Najsi gre za usodo vojne (o kateri vsak bralec ve, kako se je končala), za usodo nekega tragično zapletenega zakona ali za razrešitev detektivske uganke: v vsakem primeru je bračeva zavest (nemara še bolj podzavest) enako angažirana. Končno bo, mislim, prenekateri bralec nehoti sodoživljal tudi prigode negativnega junaka, nečloveškega, brezobzirnega (in seveda skrajno sposobnega) nemškega vohuna. Tudi njegov biti-ne-biti je popisan tako živo, da mu nehoti zlezeš pod kožo. V končni sekvenci pa roman seveda pokaže barvo detektivke: izhod je pozitiven; zločinec je kaznovan, junastvo je poplačano, udeleženci bodo o dogodkih pripovedovali svojim vnukom.

Marko Hudnik

PRAZNIK KRAJEVNE SKUPNOSTI JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Vsako leto se krajevna skupnost Javornik-Koroška Bela spominja talcev, ki so kot prvi padli pod okupatorjevimi kroglami. Ustreljeni so bili zaradi domačega izdajalca Ivana Hrovata. Nanj so partizanski ilegalci izvedli napad, vendar so ga samo ranili. Nemci so to namenoma spregledali in so za kaznen ustrelili pet nedolžnih ljudi.

Tudi letos je bilo nekaj kulturnih prireditev. Prva med njimi je bila foto razstava foto krožka OŠ Karavanških kurirjev NOV v avli osnovne šole. Razstavo je otvoril Ivan Tušar, ki je ob tem povedal nekaj besed o krajevnem prazniku. Sledile so deklaracije, obiskovalci pa so si z zanimanjem ogledali fotografije. Najbolj so navdušile slike iz domačega okolja. Na razstavi je razstavljalo 13 učencev od 3. do 8. razreda. Razstavljenih je bilo 42 fotografij, med njimi je bila tudi fotografija z naslovom Zaskrbljenka, ki je bila na pionirski fotografiji v Brežicah nagrajena z zlato Puharjevo plaketo. Avtor te slike je Sandi Novak. Precej fotografij so posneli v tovarni Veriga Lesce in v železnari Jesenice, na plavžu in v martinarni, nekaj pa jih je nastalo tudi v starih obratih valjarne na Javorniku. Nekatere slike so posnete tudi v krajih, kjer so imeli člani krožka razstave.

Foto krožek na naši šoli dosega že nekaj časa lepe uspehe. V preteklem letu je dosegel II. mesto na »pionirski razstavi«. Boljša je bila le OŠ Kaptja Rupena iz Novega mesta. Članom krožka se tako vedno znova odpirajo nove priložnosti, da se udeležijo raznih občinskih, regijskih in republiških razstav.

Našo razstavo si je ogledal tudi fotoamater Ivan Dolenc. Povprašali sva ga za mnenje o tej razstavi in katera slika se mu je zdela tonsko in motivno najbolj uspešna. Tov. Dolenc se je odločil za fotografijo Marka Hašemoviča z naslovom Dobro jutro.

Razstava je bila vsem obiskovalcem všeč. Pripravili pa smo jo tudi v zahvalo za novo šolsko kuhinjo, ki je bila zgrajena iz samopriskne občanov.

Karmen Koder in Mojca Pavšič 8. a. OŠ Karavanških kurirjev NOV

ZA DAN REPUBLIKE OTVORITEV LIZNEKOVE DOMAČIJE

Končana so gradbena dela pri obnovi Liznekove hiše v Kranjski gori, sedaj pa bodo začeli z nameščanjem opreme in (kot so povedali na Kulturni skupnosti Jesenice) bo svečana otvoritev domačije za 29. november — dan republike. V njej bo stalna etnološka zbirka, knjižnica, čitalnica in razstavni prostor. V zgornjih prostorih so uredili »hišo«, kamor in črno kuhinjo, še vedno pa ni določeno, kaj bo v spodnjih prostorih.

Ker pa je Liznekova domačija namenjena predvsem Kranjskogorcem, je želja Kulturne skupnosti Jesenice, da bi krajanji sami dali predloge, kaj naj bi v hiši bilo, za kaj naj

bi se prostori uporabljali, saj bi le s tem zaživel kulturno življenje v domačiji in v Kranjski gori. Predlog je tudi, da bi prostore prevzel kranjskogorski moški pevski zbor, saj so prostori klimatizirani in opremljeni z ventilacijo.

Program druge faze obnove za naslednje leto v glavnem predvideva obnovev skednja poleg Liznekove domačije, v katerem bodo uredili manjšo večnamensko dvorano, ki jo Kranjska gora prav gotovo potrebuje, gostinski del in razstavni prostor s prikazom kmečkega orodja. To je sicer predlog jeseniške kulturne skupnosti, še vedno pa ni odgovora s strani krajevne skupnosti in Turističnega društva Kranjska gora. Kulturna skupnost Jesenice in izvršni svet Skupščine občine Jesenice pričakujeta ob tem programu tudi interese in sodelovanje kranjskogorskega gostinstva in turizma, saj bo urejen kulturno-etnološki in prireditveni center nedvomno obogatil kulturno in turistično ponudbo Kranjske gore in oživil kulturno življenje domačinov.

Obnovo domačije financirata Kulturna skupnost Jesenice in republiška kulturna skupnost. Pred kratkim pa so se ob Liznekovi hiši zbrali jeseniški študentje in opravili precej udarniškega dela, saj so temeljito očistili okolico tega kranjskogorskega kulturnega objekta.

A. Kerštan

PRIJETNA PRIREDITEV OB OTVORITVI MEDNARODNE RAZSTAVE OTROŠKIH EKSLIBRISOV

Ob otvoritvi mednarodne razstave otroških ekslibrisov je bila v petek, 2. septembra, v razstavnem salonu DOLIK prijetna slovesnost.

Začel jo je Joža Varl, predsednik DPD Svoboda Tone Čufar, ki je pozdravil številne navzoče in najavil nastop Orffovega orkestra SKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjskega odreda Zirovnica. Mladi glasbeniki so na male instrumente predvajali več pesmi, mali instrumentarji Orffovih glasbil pa je predstavil njihov dirigent in glasbeni pedagog Slavko Mežek. Nastopajočim se je predsednik posebno zahvalil, saj so bili voljni priti in pokazati, kaj znajo že drugi dan novega šolskega leta.

Joža Varl je nato podal oceno in pomen razstave po besedah prof. dr. Bogomila Karlavara, častnega predsednika Zveze likovnih pedagogov Jugoslavije in razstavo odprl.

Razstavljena dela bodo na ogled do 21. septembra. (Tekst B. Blenkuš, foto B. Čušin)

PRVA ŠTEVILKA »CELOVŠKEGA ZVONA«

V torek, 30. avgusta so predstavili v Celovcu, v petek 2. septembra pa v Ljubljani prvo številko »Celoškega zvona«, »vseslovensko revijo za leposlovje, kritiko, kulturna, družbena in verska vprašanja«, kot navaja uredništvo v podatkih o novi reviji.

Na obeh predstavitvah je o vsebinski zasnovi in namenu revije govoril njen glavni urednik dr. Reginald Vospner, sicer pa direktor slovenske gimnazije v Celovcu, s sodelavci revije. Pri vsebinski opredelitvi te kulturnopolitične in literarne revije, je dejal, so se zavestno opirli »na vseslovensko, široko in darežljivo tradicijo, kajti Zvon — ali gre za dunajškega, za kasnejši Ljubljanski Zvon — ali pa za naše literarno početje — naj bo simbol v trojem pomenu besede: naj bo simbol krščanske misli, simbol za sporočilnost, medialno geslo, končno pa simbol za povezovalno nihanje med govorečim in nagoovorjenim, ter razločevalno med evangelijsko jasnim DA in NE, in stolpovo odprtost njegovemu oznanilu«.

Nova revija, kakor so povedali, bo koroška po kraju izhajanja in po glavnih sodelavcih, »sicer pa naj prikazuje vrednote vsega tistega, kar pojmujemo kot slovenstvo, ne glede na geopolitične meje«. Zato k sodelovanju vabijo Slovence, ne glede na katerem koncu sveta živijo, da bi revija dobila »vseslovenski zajem in koncept«, da bi povezovala zamejske Slovence s Slovenci v matični domovini in slovenskimi zdomci oziroma izseljenci po svetu. Odprta pa naj bi bila tudi za dialog med slovensko manjšino in nemško večino na avstrijskem Koroškem. Zato so kot uredniki v uredništvo vključeni tudi

dr. Anton Stres iz Slovenije, Alojz Rebula iz Trsta, za Slovence drugod po svetu pa dr. Alojzij Ambrožič (Toronto) in dr. Katica Cukjati (Buenos Aires).

Ne da bi se spuščali v bogato in pestro vsebino prve številke Celoškega Zvona, moramo ugotoviti, da so se z nekaterimi ugotovitvami in trditvami že v prvi številki oddaljili od darežljive tradicije »Pisanice«, »Kranjske Čbelice«, »Kmetijskih in rokodelskih novic«, »Slovenskega glasnika« in »Zvona« dunajškega in ljubljanskega, katerih sporočila so bila poštna in resnična. Tako pa, na primer, v sestavku Kako približno se je začelo ... avtorja V. O. lahko preberemo več razresničenih, zgodovinsko in znanstveno že dognanih dejstev, kot, na primer, o »slovenski zgodovinski nesreči, ki še po štirih desetletjih ni našla svoje pomiritve« in »globokem spoštovanju do vsakogar, ki je v tistih strašnih časih trpel, ker je ravnal po svoji najboljši vesti in presoji, kamorkoli ga je usoda že postavila? Ali razresničeno mnenje o pojmu »podružbljanja javnih občil, ki ni nič drugega kot sramežljiva in zato nizkotnejša oblika cenzure«.

Tako pisanje in podtikanje ni v skladu z napovedano vsebinsko zasnovno nove revije Celoški Zvon, ki nudi veliko kvalitetnega branja in ki je tudi vzorno urejena in opremljena.

MOŠKI KOMORNI ZBOR IZ PODNARTA BO PEL NA KRIŠKI GORI IN KREDARICI

Letos bo moški komorni zbor DPD Svoboda Podnart pod vodstvom Egi-ja Gašperšiča že drugič imel koncert planinskih pesmi. V soboto, 10. septembra, bo ob 15. uri pel pred kočjo na Kriški gori. V sproščeni obliki in vezani besedi bo postregel tudi zahtevnemu ušesu s slovenskimi umetnimi in narodnimi pesmimi, ki so prežete z zaverovanjem, domoljubnim, borbenim in šaljivim čustvom do naših planin in gora.

Koča na Kriški gori je postavljena na markantni razgledni ravnici, dostopna s treh, dokaj lahkih in kratkih smeri. Zbor bo poskrbel za letake, ki vas bodo vodili iz Trziča, Križev in Golnika.

Laško leto se je na podobnem koncertu na Robleku zbralo prek 200 planincev, ki so se potem pridružili pevcem in z njimi skupaj prepevali tja do noči.

Marsikdo bo prav s potjo na Kriško goro nabiral zadnje moči, da se bo lahko čez teden dni pridružil slovesnemu trenutku na Kredarici, ko bo prav moški komorni zbor iz Podnarta sodeloval pri otvoritvi prenovljene kočje. Naslednji dan, v nedeljo, 18. septembra, pa bo slovensko

planinstvo v dolini Krme praznovalo 90-letnico obstoja.

Na Kredarici bo zboru iz Podnarta priskočil na pomoč tudi moški komorni zbor KUD Stane Žagar iz Kroke, katerega vodi isti dirigent. Z ubrano pesmijo o Aljaževem očaku Triglavu in drugimi ter z množičnim obiskom bomo izkazali moč našega planinstva, potrdili resnico, da smo Slovenci sinovi gora, ljubitelji petja in razvedrila.

Moški komorni zbor iz Podnarta vabi planince na prijetno pevsko in družabno srečanje na Kriški gori, skupaj z zborom iz Kroke in dirigentom obeh, Egijem Gašperšičem, pa vas pričakujemo na Triglavu.

Stane Mihelič

MEDNARODNA REVIIJA ETNOLOŠKIH IN EKOLOŠKIH FILMOV V KRANJU

Interfilm iz Kranja, ki vsako drugo leto organizira mednarodni festival športnih in turističnih filmov — prihodnje leto bo že jubilejni deveti — pripravlja letos MEDNARODNO REVIIJO ETNOLOŠKIH IN EKOLOŠKIH FILMOV. Glavna prireditelj bo v Kranju od 4. do 8. oktobra, festivalske prizpe pa po nekaterih slovenskih krajih, kot, na primer, v Ljubljani, Celju Mariboru in drugje.

Zamisel o taki mednarodni filmski prireditvi se je rodila že lani, ko so producenti za turistični del festivala prijavi nekatero zelo zanimivo filme z etnološko ali ekološko tematiko.

Povezava obeh žanrov na kranjski prireditvi tudi ni naključna. Oba žanra se vsak na svoj način posvečata ohranjanju življenja, narave in tradicij in zato se tudi dopolnjujeta. Etnološki filmi nam kažejo, kakšno je življenje bilo in kakšne in kje so povezave s sodobnostjo, z zdajšnjimi navadami ljudi. Ekološki filmi pa prikazujejo škodljive posege v naravo in včasih uspešne in drugič spet neuspešne poskuse ohraniti naše okolje.

Odziv filmskih producentov na kranjsko revijo je velik. Več kot 50 prijavljenih filmov iz 16 držav kaže, kako živi in odmevni sta obe filmski

zvrsti v svetu. Med prijavljenimi filmi je zaenkrat največ jugoslovanskih, na drugem mestu pa so ZDA z osmimi filmi. Sredi septembra bo selekcijska komisija, ki jo sestavljajo Stanka Godnič, Marjan Maher in dva strokovnjaka, etnolog Naško Križnar in ekolog Miloš Polič, izbrala filme za tekmovalni program.

Poleg filmske prireditve pa pripravlja Interfilm v času manifestacije v Kranju tudi posvetovanje jugoslovanskih strokovnjakov na temo Ekologija v industriji. Več kot deset referentov bo s svojimi študijami poskušalo osvetliti ekološke probleme vode, zraka in hrupa.

Prireditelji iskreno upajo, da bosta obe prireditvi, tako filmska revija kot samo posvetovanje, kvalitetni in da bosta uspeli pritegniti veliko gledalcev in sodelujočih na posvetovanju.

TRIDESET LET ORGANIZIRANEGA DELA UPOKOJENCEV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

1

V novi Jugoslaviji upokojenci posev drugega živijo, kot so v stari Jugoslaviji, v kateri so bili delavci le cenena delovna sila in so zelo težko živeli, ko so postali nesposobni za delo. Pokojnine niso bile urejene, razen v redkih izjemah, saj so bile za vse urejene šele v novi Jugoslaviji. Tudi takoj po vojni časi za upokojence niso bili preveč rožnati in mnogo problemov je bilo treba še rešiti. Zato so se upokojenci začeli združevati v svoje organizacije. Tako je leta 1946 nastala organizacija upokojencev Slovenije, ki je imela svoje podružnice po vsej Sloveniji. Leta 1950 je bila organizirana podružnica tudi na Jesenicah.

LETO 1953: PODRUŽNICA NA JAVORNIKU-KOROŠKI BELI

V letu 1953 je bilo več sprememb v delovanju podružnice na Jesenicah. Povečale so se obveznosti društva, poleg raznih informacij v zvezi s prevedbami pokojnin je bilo tudi veliko pritožb na prevedbe in vse to je bilo potrebno urejati na Jesenicah pri takratni podružnici upokojencev organizacije Slovenije. Oddaljenost in številni problemi, ki jih je bilo mogoče reševati v upokojenjski organizaciji, so bili osnova, da so na pobudo Alojza Rabiča začeli razpravljati, da bi za Javornik-Koroška Belo ustanovili svojo podružnico.

Četrtega junija so se najbolj vneti upokojenci zbrali pri Konjiču ter sestavili pripravljalni odbor v naslednjem sestavu: Janko Rozman — predsednik, Alojz Rabič — tajnik, člani: Jakob Rajnar, Jože Knific, Franc Dolinar, Vergil Šoberle, Karol Gregorač in Matevž Vengar.

Druga seja pripravljalnega odbora je bila 15. junija, na kateri so določili, da bo ustanovni občni zbor 29. junija 1953.

Ob ustanovitvi samostojne podružnice je bilo vpisanih že 291 članov, v prvi upravni odbor podružnice pa so bili izvoljeni: Jože Knific kot predsednik, Janko Rozman — podpredsednik, Alojz Rabič — tajnik, Franc Dolinar — blagajnik in člani: Vergil Šoberle, Karol Gregorač, Matevž Vengar, Albert Kamnikar, Janko Klinar in Tončka Mulej. V nadzorni odbor pa: Lovro Albreht, Jakob Rajnar in Gregor Butenko.

Imeli so skupen prostor z zvezo borcev NOV in socialistično zvezo. Društveno življenje je potekalo po smernicah in navodilih, katere so sprejemali od republiškega odbora društva upokojencev Slovenije. Seje in sestanke so imeli pri Konjiču ali v osnovni šoli na Koroški Beli.

LETO 1954 DOBI PODRUŽNICA SVOJ PRAPOR

Dejavnost podružnice se je vsestransko širila in že 6. septembra so razvili svoj podružnični prapor, ki naj bi bil prisoten na prireditvah in spremljal umrle člane na njihovi zadnji poti. Prapor je bil kupljen s prostovoljnimi prispevki članov. Botrovala sta Milan Kristan, takratni direktor Železarne in Ana Rozman, prvi zastavonoša pa je bil Joža Malenšek.

Društvo je vse od ustanovitve nudilo najpotrebnejšim članom pomoč. Do konca leta 1955 je podružnica prejela 1.700.000 starih dinarjev, in sicer od Železarne in zavoda za socialno zavarovanje.

V letih 1956—1957 je bilo društveno delovanje bolj skromno, vendar so odborniki svoje naloge opravljali v prid članstva. Obiskovali so bolne člane, proslavljali praznik dela 1. maj in 29. november — dan republike, odbor je deloval še vedno v isti zasedbi.

V letu 1958 so društvo in organizacija ZB NOV in SZDL izgubile prostor pri Bručanu, kamor se je naselil brivec Janko Novak, vse organizacije pa so se selile h Konjiču. Prostorji so bili zelo vlažni in temni, pa tudi kurjave ni bilo. Uradovanje je bilo vsak tork v kuhinji predsednika Jožeta Knifica. Od časa do časa je pomagala z denarjem Železarna.

V letu 1960 so bila vsa prizadevanja usmerjena v pridobitev novih prostorov, v katerih bi se shajali upokojenci.

Prvi dogovor je bil z Ivano Smolej, da bi odstopila vrtno utico na hriček svojega vrta, v kateri bi z manjšim popravilom postavili tri mizice, da bi lahko upokojenci šahirali ali igrali karte. Akcija je zaradi vmešavanja sorodnikov lastnice propadla. Druga zamisel je bila baraka na savskem nabrežju, katere lastnik je bilo društvo za vodne športe. Bilo je že vse dogovorjeno in podpisano od predsednika društva Matija Stajdo-

harja, ki jo je nesel v podpis še tajniku, kjer pa je vsa stvar zastala.

Začeli so resno razmišljati o gradnji lastnega doma. Upravni odbor Železarne je obljubil, da bo prispeval za gradnjo doma toliko, kolikor je prispeval jeseniškim upokojencem. To je spodbudilo odbor, da je začel iskati lokacijo. Prvi predlog je bil, da bi gradili za železniško progo, kjer danes stojijo montažne hiše. Prostor so zakoličili, vendar so bili nekateri člani proti tej lokaciji. Sestavili so komisijo, v kateri sta bila tudi Herbert Kren in Alojz Božič. Ugotovili so, da prostor ni primeren za upokojence in da bi bila tudi gradnja draga zaradi dovoza gradbenega materiala. Drugi prostor je bil določen na Savskem nabrežju. Komisija je soglašala, ker pa je Železarna že imela predvideno gradnjo na Belškem polju, lokacija ni bila odobrena. Končno se je našel prostor. Okrožnikova je bila pripravljena prodati primeren kos zemljišča za takrat precej visoko ceno 200 din za kvadratni meter. Prostor je ustrezal, lokacija je bila odobrena in s tem možnost za pričetek gradnje, ki naj bi po načrtih veljala osem starih milijonov dinarjev. Železarna je odobrila dva milijona in takoj nakazala za pričetek gradnje 830.000 dinarjev. Postavili so gradbeni odbor, v katerega so povabili še Alojza Božiča in Edija Cenčka. Odbor je deloval v naslednji sestavi: Alojz Božič — predsednik, Edi Cenček — tajnik, Jože Knific, Janko Rozman, Štefan Barbarino, Franc Dolinar, Mirko Baraga, Štefan Koblar, Lovro Albreht, Anton Likar, Joža Jakopič in Gregor Butenko. 13. aprila je bila vložena prošnja za gradbeno dovoljenje, 30. aprila je bila izdana od takratnega občinskega ljudskega odbora Jesenice lokacijske odločbe, še isti dan pa je predsednik občinskega ljudskega odbora Franc Treven zasadi kopac za temelj doma Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela. Devedesetega maja se je začelo udarniško delo, celotno delo so napravili v lastni režiji. Pri gradnji je sodelovalo 117 članov upokojencev, ki so opravili 3.669 udarniških ur in 27 upokojencev, ki so delali 350 ur. Najbolj požrtvovalni so opravili po 200 in več udarniških ur. 71 posestnikov kmetov je darovalo več kot 50 kub. metrov lesa, pri finansiranju je pomagala tudi občina Jesenice, pri nabavi inventarja pa tudi republiški odbor društev upokojencev Slovenije. Dom je bil zgrajen v osmih mesecih, otvoritev pa je bila 18. decembra 1960, združena s proslavo dneva JLA.

Otvoritev je bila zelo slovesna ob navzočnosti zastopnikov Železarne, občine, krajevnih družbenopolitičnih organizacij in drugih. Sindikat Železarne je poklonil podružnici DU Javornik-Koroška Bela televizijski aparat, katerega je bilo članstvo zelo veselo.

V aprilu tega leta je bil občni zbor podružnice, na katerem so izvolili nov odbor: Joža Knific — predsednik, Mirko Baraga — podpredsednik, Janko Rozman — tajnik, Berta Rabič — namestnica tajnika, Franc Dolinar — blagajnik, Štefan Koblar — namestnik blagajnika in člani: Rudolf Ogrin, Vika Medja, Anton Sitar, Joža Jakopič, Štefan Barbarino in Gregor Butenko. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Lovro Albreht, Martin Noč in Vinko Malenšek. V tem letu je bilo že 385 članov. V domu so odprli lastno gostišče, Železarna pa je dala tudi dotacijo za vzdrževanje doma. Občina je odobrila nekatere ugodnosti pri davkih za prodano pijsko.

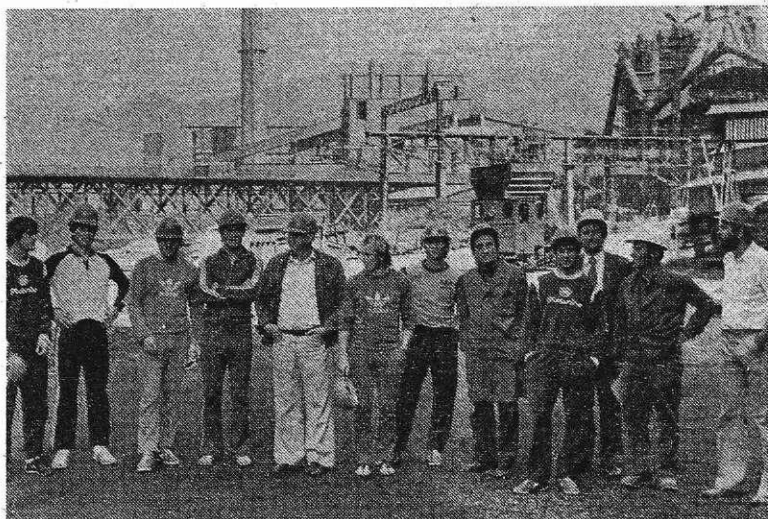
Na občnem zboru, ki je bil 9. aprila 1961, sta bila imenovana Alojz Božič in Edi Cenček za častna člana podružnice DU Javornik-Koroška Bela. V tem letu so organizirali več proslav v počastitev raznih praznikov. Članov je bilo že 392.

V letu 1962 so vložili prošnjo na Železarno za stalni patronat nad domom. Železarna je dala dotacijo v višini 918.134 starih dinarjev, SZS Kranj pa kot podpora v višini 112.000 starih dinarjev. Na občnem zboru je bil izvoljen naslednji odbor: Jože Knific — predsednik, Rudi Ogrin — podpredsednik, Berta Rabič — I. tajnica, Maks Dolinar — II. tajnik, Ludvik Jezeršek — I. blagajnik, Ivanka Novak — II. blagajnik, Franc Zorman — gospodar, Martin Noč — pomočnik gospodarja in člani: Joža Lukič, Martin Miklavc, Janko Noč, Alojz Smolej. V nadzorni odbor pa so bili izvoljeni: Lovro Albreht, Martin Šetinc in Miha Delopst. Za hišnika je bil postavljen Anton Likar, točarka je bila Sitarjeva, od 1. avgusta dalje pa Ana Lagoja.

LETO 1963 JE BIL USTANOVLEN MOŠKI PEVSKI ZBOR

V letu 1963 je bil dosežen velik preplek v kulturno prosvetnem delu. Ustanovljen je bil moški pevski zbor, upokojenci pa so naštedirali tudi igro TRIJE VAŠKI SVETNIKI.

(se nadaljuje)

Smučarska reprezentanca Jugoslavije na obisku v Železarni (foto I. Kučina)

VHOD V DOLINO ZAVRŠNICE ZAUDARJA

Završnica, prelepa dolina, nedaleč od naših železarskih Jesenic, bi lahko nudila podobo raja. Pa je ne. Še zdaleč ne. Če se popotnik nameni peš do Valvasorjevega doma ali do Zelenice, fantastičnih planinskih točk, kjer imaš deželo Kranjsko kot na dlani, že nekaj metrov od karavle lahko zaduha vse mogoče vonje različnih odpadkov. In kmalu imajo popotnikove oči kaj videti: odpadne avtomobilske gume, stare žimnice, stare štedilnike, poleg vseh teh velikih kosov je nešteto manjših, od starih loncev do završinskih konzerv. Ob tej smrdeči družini so še polivinilaste vreče in drugi odpadki, ki med skritim tlenjem in dimom prisilijo mimoidočega, da samodejno zatise nos.

Pa kako lepo po časopisih pišejo, kako bomo uredili okolje, kako bomo uredili odlagališča in smetišča, da jih bomo prekrili z rodovitno zemljo in napravili iz njih pašnike

... 17. septembra bo »živilnoredski bal« v Završnici. To bo velika reč. Vsaj Turistično društvo Žirovnica napoveduje veliko prireditev, 170 govedi bodo prignali v dolino in 700 ovac, ljudje pa bodo prihajali z vseh koncev in krajev. Tistim z avtomobili bo zasmrdelo samo za nekaj minut. Ubogi pešci pa bodo morali mimo teh vonjev in si nosnice zaščititi z robčkom.

Mogoče bo pa 17. in 18. septembra lilo kot iz škafa. V Železarni nam novinar B. B. ni povedal, kaj bo potem. Verjetno si tudi v TD Žirovnica niso čisto na jasnem, kaj potleje. Morda bo pa potem vse »odpadlo«, ali bo pa prestavljeno? Kdo ve? Morda bi bilo še najbolje, da bi »odpadlo«, kajti v tem primeru obiskovalcem te lepe doline ne bi bilo treba vonjati vseh tistih »dišav« na »mikro« smetišču. Morda se bo naredil čudež in se bodo na smetišču že pasle krave.

Tomaž Iskra

URNIK VADBE V DOMU TVD PARTIZAN JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Obveščamo vse športnike v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela, da se je pričela redna vadba telesne vzgoje 1. septembra v domu TVD Partizan Javornik-Koroška Bela po naslednjem urniku:

Čas vadbe	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK
8—13 14—17	Osnovna šola Javornik-Koroška Bela				
17 ¹⁵ —18 ¹⁵	cicibani ml. pionirji 1. razred N				lokostrelci S
18 ¹⁵ —19 ¹⁵	ml. pionirji 2., 3., 4., 5. razred N	mlajše starejše pionirke R	ml. pionirji 2., 3., 4. 5. razred G	mlajše starejše pionirke R	lokostrelci S
19 ¹⁵ —20 ¹⁵	starejši pionirji 6., 7., 8. razred G	lokostrelci S	starejši pionirji 6., 7., 8. razred G	odbojka košarka J	lokostrelci badminton S
20 ¹⁵ —21 ¹⁵	odbojka košarka J	lokostrelci S	članice	odbojka košarka J	badminton

LEGEN- N = Novak R = Rupar G = Golja J = Jenduka S = Smolej DA:

PARTIZAN JESENICE		URNIK SPLOŠNE VADBE rekreacija, judo, gimnastika				DOM STANETA BOKALA
DAN	URA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK
	17.—18.		cicibanke	cicibani	cicibanke	cicibani
	18.—19.		pionirke	pionirji	pionirke	pionirji
	19.—20.		mladinke	mladinci	mladinke	mladinci
	20.—21 ³⁰	Rekreacija člani	Rekreacija članice	Rekreacija ZJ člani	Rekreacija ZJ članice	judo
GIMNASTIKA		18.—20.	18.—20.	18.—20.	18.—20.	18.—20.
JUDO		18.—20.	18.—20.	18.—20.	18.—20.	18.—20.

Z redno vadbo pričnemo 12. septembra.

VABLJENI!

ŽELEZARSKI POHOD NA STRELOVEC

V soboto, 27. avgusta, so kar trije avtobusi odpeljali jeseniške železarje planince v Kamniško-Savinjske alpe. Vozili smo se skozi Kamnik, Črno, prek Črnicca, Gornjega gradu do Radmirja v Savinjski dolini. Tu smo zavili ob Savinji navzgor, se peljali skozi zelo lepo urejena kraja Ljubno in Luče. V tesni Savinji smo videli znano iglo in presihajoči studenec in se ustavili ob gostišču Rogovilec. Tu smo zapustili avtobuse in se predali vodstvu prijaznih štajerskih vodnikov.

Pot nas je vodila prek Savinje proti Robanovemu kotu. Pred Robanovo kmetijo smo se obrnili navkreber in skozi gozdove in travnike prišli do gorske kmetije Vrtnik. Od tu se nam je odprl čudovit svet z ostenji Križevnika, Poljskih devic ter male in velike Ojstrice, ki zaključujejo prelepo dolino Robanovega kota. Od tu smo se vzpenjali naprej do Knezove kmetije, kjer so nas prijazni domačini postregli s čajem in če je kdo želel tudi z »vejičico«.

Nadaljna pot nas je vodila v glavnem skozi gozd navkreber do Knezove planine. Po pašniku smo se povzpeli na greben Movznika, kjer se nam je odprl pogled na prelepo Logarsko dolino. Ob počitku in okrepčilu se jih je nekaj podalo

proti vrhu Strelovec in Krofičke, ostali pa smo občudovali razgled na ostenja, ki obkrožajo Logarsko dolino od Ojstrice do Rinka na eni strani ter pogled na Obir, Olševo, Peco in Raduho na drugi strani.

Po počitku smo se spustili pod stenami Krofičke proti koči na Klemenči jami, kjer smo se odžejali in malo polenarili na soncu. Po krajšem sestopu smo kmalu korčili po poti med travniki Logarske doline. Že od daleč so nas pozdravili prijetni zvoki ansambla, ki nam je nato krajšal popoldanske ure. Pri domu v Logarski dolini pa se nas je zbrala kar velika družina, prek 400 planincev, delavcev delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne.

Štórski in ostali planinci smo se spomnili na nedavno preminulega prijatelja, planinca, vodnika in reševalca Staneta Koblarja in ga počastili z enominutnim molkom.

Po prijetnem popoldnevu, kjer so se ob pogovoru starih prijateljev ob plesu in dobri kapljici sklepala nova prijateljstva, nam je čas kar prehitro minil. Zahvalili smo se štórskim planincem za gostoljubnost in dobro organizacijo, se poslovili in odpeljali domov.

Marjan Bizjak

ALPINISTIČNA ŠOLA

Alpinistični odsek Planinskega društva Jesenice vabi vse, ki želijo spoznati gorsko naravo tudi izven nadelanih poti in pozimi, da se vključijo v našo pestro dejavnost.

Za vse, ki se bodo do 22. septembra 1983 oglasili na naših sestankih, bomo organizirali alpinistično šolo.

KAJ JE ALPINISTIČNA ŠOLA?

Vzgoja v tej šoli temelji na naslednjih osnovnih temah:

- planinska organizacija,
- pomen in vsebina planinstva in alpinizma,
- zgodovina planinstva in alpinizma doma in v svetu,
- oprema planinca in alpinista,
- nevarnosti v gorah,
- priprava in izvedba izleta po brezpotju,
- priprava in izvedba plezalnega vzpona,
- orientacija,
- varstvo narave, planinska pota, spoznavanje gorstev,
- fiziologija, prehrana v gorah, trening alpinista,
- prva pomoč v gorah,
- vremenslojve,
- letna plezalna tehnika,
- zimska plezalna tehnika in turno smučanje,
- gorska reševalna služba in tehnika reševanja.

Predavanja ne bodo potekala v klasičnem šolskem stilu. Nekatera bodo spremljana z diapozitivi, nekaj predavanj pa združenih s praktičnimi vajami v plezalnem vrtcu, večina predavanj pa bo izvedenih na skupnih turah po brezpotju in stenah.

Skupne ture bodo vodili izkušeni alpinisti in gorski reševalci. Predvideno je, da boste na njih spoznali tudi najbolj skrite in nedostopne kotičke martuljskih in ostalih gora, hkrati pa praktično uporabljali znanje iz plezalnega vrtca in teoretičnega dela alpinistične šole.

Podrobnejše informacije o vsem tem in o vsem ostalem, kar vas še zanima, lahko dobite vsak četrtek od 19. do 20. ure v prostorih planinskega društva Jesenice (stavba TVD Partizan, Cesta železarjev 1).

Alpinistični odsek planinskega društva Jesenice

LEPA PREDSTAVA ZA ZAČETEK

JESENICE — OLIMPIJA
6:5 (3:1, 1:1, 2:3)

Dvorana v Podmežakli, gledalcev 2500, sodniki Čemažar, Rozman in Petrič, vsi z Jesenic. Strelci: 1.0 Raspet 4. min., 2.0 Klemenc 5., 3.0 Pajč 13., 3.1 Kuret 20., 4.1 Razinger 32., 4.2 Sekelj 36., 4.3 Pavlin 44., 5.3 Raspet 54., 6.3 Klemenc 57., 6.4 Smrke 58., 6.5 Smrke 60.

Kazenske minute: Jesenice 12 minut, Olimpija 18 minut.

Čeprav je bil to za Jeseničane šele drugi dvoboj v letošnji sezoni, so povsem zasluženoma zmaga, osvojitvi prvi dve točki v tekmovanju ALPE-ADRIA in pokazali, da so z vso resnostjo zadržali v novo tekmovalno obdobje.

Uspeh je tem pomembnejši, če upoštevamo, da je Olimpija začela s treninji na ledu že julija, Jeseničani pa sredi avgusta. Ljubljanci so poleg tega odigrali že več zahtevnih tekem v Nemški demokratični republiki, Italiji in na Češkoslovaškem, Jeseničani pa je bil sobotni dvoboj — po zmagi nad Gradcem s 15:5 — drugi nastop v letošnji sezoni.

Sobotni dvoboj je sicer pokazal, da smo šele na začetku sezone, kajti na obeh straneh bo potrebno še marsikaj izpolniti, toda gledalci niso odšli razočarani. Ravno nasprotno, kljub začetku sezone so imeli priložnost videti več lepih in hitrih akcij v obeh straneh, v katerih so prednjačili prav domačini.

Že v prvi tretjini so jeseniški hokejisti pokazali, da ne priznavajo favorita. Zaigrali so resnično dobro, hitro in borbeno ter povsem razbili goste. V trinaesti minuti je bilo že 3:0.

Tudi nadaljevanje je bilo zanimivo, kajti Olimpija se je le otresla pritiska, se zlasti pa je bilo razburljivo v zadnji tretjini.

Jeseničani so najprej povedli s 6:3, nato pa je Smrke v zadnjih dveh minutah srečanja dosegel dva zadetka in ublažil poraz svojega moštva.

Zmaga Jesenic je čista in povsem zaslužena, zato nas resnično preseneča, kar smo te dni prebrali v osrednjih glasilih. Izjave igralcev Olimpije zvenijo, kot da je za jeseniško zmago najzaslužnejši glavni sodnik Čemažar, ki je seveda z Jesenic. To je smešno, kajti 2500 gledalcev se je prepračilo, da je sicer res šlo za dve dokaj izenačeni moštvu, toda Jeseničani so pokazali več. Ves čas srečanja so vodili in če nekateri igralci ne bi ob zaključku srečanja zaigrali neodgovorno, kar je morda

posledica pomanjkanja moči, bi bila njihova zmaga prepričljivejša.

Poleg tega je Jeseničanom potrebno čestitati, da so v drugi tekmi letošnje sezone — proti velikemu bolj pripravljenemu nasprotniku — pokazali solidno igranje, veliko borbenosti in ne tako malo hitrih, lepih in duhovitih akcij.

Ce k temu dodamo, da je jeseniška prva napadalna trojka kaj kmalu ostala brez Mihe Horvata, da v jeseniškem tretjem napadu ni bilo Štefana Ščapa, po drugi strani pa je ljubljancem okrepil Nace Kavac, ki sicer nastopa v Italiji, je vsakomur jasno, da se je tokrat favorit ušel. Naletel je na bolj razpoloženega nasprotnika in to bi ljubljanski igralci morali športno priznati. Vendar pa smo v našem hokeju navajeni, da iščemo krivice na drugi strani, da opravičujemo neuspehe s sodniki, da smo enostavno nerealni in nekritični, predvsem pa bi morali — to velja tudi za Jeseničane — počistiti pred svojim pragom.

Sezona se torej začneja v znanem slogu, s tem, da imajo ljubljanci podporo tudi v tisku, na kar so Jeseničani že navajeni.

Ne glede na to pa se sezona začneja prav v slogu Jesenic. Za začetek smo lahko zadovoljni, vendar pa ta ugotovitev ne bi smela nikogar zapeljati, še najmanj jeseniške hokejiste. Še daleč so od prave forme, zdi se tudi, da bo potrebno še več telesnih moči za dolgo sezono in več uigranosti.

Ne moremo tudi mimo dejstva, da so gledalci z igrari jeseniškega moštva zadovoljni. To je še kako pomembno, kajti mnogi so v zadnjih sezonah obrnili hokeju hrbet, sedaj pa se počasi vračajo v Podmežaklo, ker vidijo, da je delo dobro in strokovno zastavljeno in da se fantje zavedajo odgovornosti, ki je pred njimi. To pa je morda največja vrednost sedanjega trenutka v taboru Jesenic, celo večja, kot sobotna zmaga proti Olimpiji.

Pred jeseniškimi hokejisti sta v naslednjih dneh dve pomembni preizkušnji v tekmovanju ALPE-ADRIA. Prva bo že v soboto, 10. septembra, ob 19.30, ko bo v Podmežakli gostoval bivši vratar Italije Gardena. V torek, 13. septembra, prav tako ob 19.30, pa bodo jeseniški hokejisti gostili KAC iz Celovca.

Dovolj možnosti bo, da se bomo prepračali, ali je bil dober start jeseniških hokejistov le naključje ali odraz resnične kvalitete.

D.

HOKEJ NA LEDU

V soboto, 10. septembra, ob 19.30 v športni dvorani v Podmežakli za pokal ALPE-ADRIA

GARDENA (Italija) : JESENICE

V torek, 13. septembra, ob 19.30

KAC CELOVEC : JESENICE

Vstopnice lahko kupite v predprodaji v trafikah na Plavžu (Čufar) na železniški postaji, parkirnem prostoru Železarne in Koroški Beli.

POHOD SLOVENSKIH ŽELEZARJEV BO 18. SEPTEMBRA

Jesenški železarji so kljub napornemu vsakdanjemu delu radi zahajali v gore. Spoznali so, da jim narava s svojo čudovito lepoto ponuja nov svet, poln tovarštva in miru, jim krepi telo in duha. Iz tega izhaja tudi tradicija množičnih organiziranih pohodov, katere se je začela leta 1959, ko so se na Triglav povzpeli šte-

vilni jeseniški železarji. Kasneje so se jim pridružili še delavci ostalih železarn in predelovalci, združeni v SOZD Slovenske železarne.

Za uspešno izvedbo množičnih pohodov v okviru SOZD ima veliko zaslug Janez Jenko, ki je bil od 1969. leta zaposlen v železarni Jesenice kot organizator rekreacije. Bil je odličen športnik, uspešen organizator športnih srečanj med slovenskimi železarji in predelovalci ter predvsem iskren tovariš. Na višku njegovih življenjskih moči je nenadna smrt pretrgala njegovo ustvarjalno delo. V njegov spomin bo zato organiziran 14. pohod slovenskih železarjev od Zatrnika, prek Bohinjskih vrat do Kovinarske kočve v dolini Krme.

Letošnji 14. pohod se prične na Rudnem polju, na široki kolovozni poti, ki se v nadaljevanju zoži v »pravo planinsko pot«. Kmalu za tem se v vsej svoji lepoti pred očmi pohodnikov prikaže planina Konjščice, koder so se še pred desetletji pasli številni konji. Prvi počitek bo na planoti pod Draškima vrhovoma, kjer so bila v preteklosti manjša planinska jezera, vendar jih je »zob časa« zasul. S strmih pobočij Draških vrhov bomo lahko slišali tudi rezke živžve svizev, ljubkih

planinskih živali, ki so jih pred leti prinesli iz zahodnih dežel.

Po kratkem, strmim vzponu bomo prišli do vznožja Tošca, od koder je enkratni pogled na Bohinjsko jezero in verigo bohinjskih gor v ozadju. Globoko pod nami bomo opazili dolino Voje, po kateri poteka planinska pot mimo Velega polja na Triglav. V daljavi sta vidna gondolska žičnica na Vogel in planinski dom na Komni. Ves čas pohoda nas bo spremljala čudovita planinska flora, ki je za vse, ne samo za ljubitelje planinskega cvetja, vredna občudovanja in tako bomo kar mimogrede prišli do Vodnikovega doma, kjer se bomo okrepčali s toplimi napitki.

Po krajšem počitku nas bo pot vodila do Bohinjskih vrat, ki ležijo med Vernarjem in Tošcem na višini 1979 m. Od tu se pot prevesi v dolino Krme. Zagotovo se bomo spotoma ustavljali ter občudovali prepadne severne stene Vernarja, Tošca, obeh Draških vrhov in Debele peči, ki zaključijo verigo vršacev doline Krme.

Naš pohod se bo končal pri Kovinarski koči v Krmi. Po okrepčilu se bomo pridružili ostalim planincem iz vse Slovenije, ki dan planincev tokrat praznujejo v dolini Krme. Z množičnim 14. pohodom slovenskih železarjev bomo hkrati prispevali svoj delež k našemu prazniku, dnevu planincev.

Pavel Dimitrov

ČETRTI POHOD NA TROMEJO BO 1. SEPTEMBRA

V nedeljo, 11. septembra, bo četrti turistično-planinski pohod na Tromejo nad Ratečami. Obiskovalci Tromeje na Peči bodo krenili iz treh smeri: v Ratečah iz pred gostilne Šurc, iz Bele peči in iz Selč pri Podkloštru.

Pohod pripravlja skupni odbor, v katerem sodelujejo turistična društva Trbiž, Podklošter, Kranjska gora in Rateče.

V Ratečah bodo morali izletniki, ki bodo ta dan obiskali Tromejo, pokazati veljavni potni list ali obmejno propustnico, potem pa bodo krenili po 8. uri v skupinah, ki jih bodo vodili izkušeni planinci proti Peči.

Med 11. in 13. uro bo kulturni program, ki ga bodo izvajali orkestri, pevski zbori in folklorne skupine iz vseh treh dolin — Ziljske, Kanalske in Gornjesavske.

Vsi izletniki se bodo lahko na Tromeji neovirano gibali na celotnem prireditvenem prostoru, ki bo segal v vse tri države. Za preskrbo bodo organizatorji poskrbeli vsak s svojimi značilnimi jedmi in pijačo. Cene hrane in pijače bodo enotne na vseh treh straneh meje.

V vselem razpoloženju, ko se bodo sklepala nova znanstva in prijateljstva

ter potrjevala že lani ali prej sklenjena, bo popoldne igralo več orkestrrov in tudi letos vsaj najbrž ne bo motilo, da bo ples kar na travi. Zaključek srečanja in povratek bo ob 17. uri.

V primeru slabega vremena pohoda ne bo, kar bosta v poročilih 10. septembra zvečer in 11. septembra jutraj objavila radio Ljubljana in radio Triglav Jesenice.

Udeleženci pohoda, ki bodo šli na Tromejo iz Rateč, lahko potujejo od Jesenic do Rateč z rednim avtobusom, razen tega pa bodo na železniški postaji na Jesenicah tudi izredni avtobusi. Pohod na Tromejo, ki ima poseben pomen in poudarek na srečanju obmejnega prebivalstva, je svojevrsten odraz prijateljstva in volje obmejnih ljudi, ki s tem dovolj jasno dokazujejo, da želijo živeti v miru in sožitju, poleg tega pa je lepo doživetje v neokrnjeni naravi. Kako prijetno je bilo lani na Tromeji, so najbolje izrazili tisti številni obiskovalci, ki so že takrat spraševali, ali bo prihodnje leto spet pohod.

KOT VIDIMO, BO! NASVIDENJE NA TROMEJI!

TURISTIČNO DRUŠTVO
Kranjska gora.

OBČINSKO PRVENSTVO
V PLAVANJU

ZTKO in plavalni klub Jesenice organizirata v kopališču Ukova:

— v četrtek, 8. septembra, ob 16.30 OBČINSKO PRVENSTVO v plavanju, ki je prejšnji teden odpadlo zaradi slabega vremena

— v petek, 9. septembra, ob 16.30 ŠOLSKO PRVENSTVO za vse ljubitelje plavanja jeseniških osnovnih šol.

Prijave bodo sprejemali pet minut pred štartom.

NOGOMET

DOMŽALE : JESENICE 0:0

Jesenški nogometaši so v drugem kolu jesenskega dela v slovenski ligi — zahod gostovali pri moštvu Domžal in igrali neodločeno 0:0. Prav takšen rezultat je bil tudi na prvi tekmi v Podmežakli, ko so gostili moštvo Pirana.

Tudi na nedeljski tekmi so se Jeseničani predstavili kot solidno moštvo, še vedno pa so izredno neučinkoviti v napadu, zato pa tudi ne dosežejo zadetkov. Na tekmi niso izkoristili številne premoči, ki je sodnik v drugem polčasu izključil domaćega igralca.

Na prvenstveni lestvici vodi moštvo Domžal s štirimi točkami, Jeseničani pa so z dvema točkama na šestem mestu. V nedeljo se bodo v tretjem kolu na domačem igrišču pomerili z moštvom Elana iz Novega mesta.

J. R.

ENERGETIKI SMO SE
POMERILI V BALINANJU

V četrtek, 1. septembra, je bilo na balinišču v logu Ivana Krivca prvenstvo TOZD Energetika v balinanju. Prvenstva se je udeležilo šest posameznikov.

Tekmovanje je zaradi skromne udeležbe potekalo po sistemu »vsak z vsakim«. REZULTATI: Mrak : Brglez 13:7; Nikolič : Šašek 13:4; Jamar : Mrak 13:5; Nikolič : Bodlaj 13:5; Mrak : Bodlaj 13:7; Nikolič : Mrak 13:5; Šašek : Bodlaj 13:5; Nikolič : Bodlaj 13:4; Mrak : Šašek 13:5; Nikolič : Jamar 13:7; Brglez : Šašek 13:9; Šašek : Jamar 13:11; Nikolič : Brglez 13:7; Jamar : Bodlaj 13:6; Jamar : Brglez 13:9.

KONČNA UVRSTITEV: 1. Miloš Nikolič, 2. Franc Jamar, 3. Mirja Mrak, 4. Pavel Brglez, 5. Alojz Šašek, 6. Jože Bodlaj.

M. N.

TENIS

DESETIČ ZMAGOVALEC
KAVČIČ

V nedeljo, 4. septembra, je bil na teniškem igrišču v Podmežakli deseti, zadnji turnir za točke v okviru tekmovanja za POKAL MESTA JESENICE. Ostal je torej še zaključni turnir šestih najboljših, ki pa bo že to nedeljo.

Zmagovalec desetega turnirja je Kavčič, ki je v finalu premagal Jakšiča s 3:6, 6:4, 6:0, v dvoboju za tretje mesto pa je Dragojevič premagal Klinarja s 6:4, 3:6, 7:6.

Kot je rečeno je ostal še finalni obračun šestih najboljših, to so: Jakšič, Zupan, Gaser, Hladnik, Tišler in Dragojevič, ki bodo v sistemu »vsak z vsakim« odločili, kdo bo letošnji prejemnik pokala. Vsekakor je daleč največji favorit Gaser, ki ga bo zelo težko ogroziti.

Finalni turnir se bo začel v nedeljo ob 8. uri. Rezerve, če kdo med prvimi šestimi ne bo mogel nastopiti, so: Svetina, Kambič in Klinar.

Stanje po desetih turnirjih: 1. Dragojevič 117 točk, 2. Jakšič 112, 3. Zupan 94, 4. Gaser 75, 5. Hladnik 71, 6. Tišler 70, 7. Svetina 67, 8. Kambič 64, 9. Klinar 53, 10. Strnad 45, 11.—12. Kavčič in B. Kežar 31, 13. Valter 28, 14. Mitja Mišič 18, 15. Korbar 15, 16. Miro Mišič 14, 17. Hafner 13, 18. Langus 10, 19.—20. Šimic in Rizvanović po 8, 21. Poljanšek 6, 22. Mužič 4, 23.—27. F. Kežar, Kamšek, Jemc, Oblak, Černe po 2 ter 28. Pleš 1 točko.

D.

SMUČARSKI SKOKI

FRANCI PETEK
JE REPUBLIŠKI
PRVAK

Po poleitnih pripravah smučarjev, skakalcev na plastiki, se je že prvo nedeljo v septembru pričelo zares. V Predmestju na Primorskem je bilo republiško prvenstvo za mlajše pionirje. Po desetdnevni pripravi na Češkoslovaškem se je pod vodstvom trenerja Zupana tekme udeležila tudi ekipa Žirovnice-Jesenice. Čeprav okrnjena — manjkala sta dva od boljših — pa se ekipa odlično odrezala, saj je osvojila prvo mesto, Franci Petek iz Lesc pa je zmagal in osvojil letošnji republiški naslov pred Knafličem, članom kranjskega Triglava. Presenetljivo uspešen je bil še Kapus na petem mestu, Legat pa je bil 24. med 37. tekmovalci iz vse Slovenije.

M. G.

PRVAK ŽELEZARNE V PLAVANJU DELOVNA SKUPNOST
E-TKR-NG

Zadnji dan avgusta je potekalo prvenstvo Železarne v plavanju na kopališču v Ukovi. Udeležba je bila zelo skromna, saj je nastopilo le 61 moških in dve ženski. Vsako leto imajo referenti več dela pri sestavi ekip, zato ni čudno, če so bile le tri ekipe kompletne.

REZULTATI:

MOŠKI DO 25 LET — 50 m PRSNO: 1. Boris Renko, HVB, 37,0, 2. Franci Koren, KO-FL, 40,0, 3. Borut Koprivc, E-TKR-N, 43,0, 3. Anton Peterka, Vratni podboji, 43,0, 5. Bojan Magazin, Remontne delavnice, 44,4.

MOŠKI OD 25—35 LET — 50 m PRSNO: 1. Emil Šubelj, Jeklarna, 42,2, 2. Rado Tolar, E-TKR-N, 42,6, 3. Božo Černe, Vzdrževanje, 44,9, 4. Rade Radinovič, Livarna, 45,0, 5. Janez Praprotnik, Energetika, 48,8.

MOŠKI OD 35—45 LET — 50 m PRSNO: 1. Anton Kalan, E-TKR-N, 43,7, 1. Beno Ramuš, E-TKR-N, 43,7, 3. Anton Mlakar, Jeklarna, 46,6, 4. Bogomir Rebolj, Energetika, 46,8, 4. Jože Dolžan, KO-FL, 46,8.

ŠAHOVSKI DOM ODPRT

Šahovski društvo Jesenice obvešča svoje člane in ljubitelje šaha, da je šahovski dom od 6. septembra dalje odprt vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) od 19. do 23. ure.

ŠD Jesenice

ŠD JESENICE
ŠE ENKRAT VABI
PROSTOVOLJCE

V soboto, 9. septembra, bo v Črnem vrhu druga prostovoljna akcija za prekrivanje strehe doma.

Vabimo vse ljubitelje smučanja in druge občane za sodelovanje pri tem delu.

ŠD Jesenice